

Februari 2008

Parkplan Hägersten

Planen antogs 2008-02-14

Beställare:

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning

Peter Mellin

Anna Ambjörn

Medverkande:

Exploateringskontoret Stockholms stad

Gösta Olsson

Ramböll Sverige AB

Eva Pestmalis - uppdragsledare

Anna Eklund

Camilla Gyllang

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
DEL 1 - PLANOMRÅDETS PARKER OCH NATURMARK BESKRIVNING, VÄRDEN OCH TILLGÅNG	
Landskapsbild och bebyggelseutveckling	7
Planer och planerad bebyggelse	8
Värden	10
Karaktärer	11
Tillgångsanalys	14
Tillgänglighet	26
DEL 2 - PROJEKT OCH UTVECKLING	
Inledning	27
Prioritering	27
Sammanställning av åtgärder	28
Skötsel och underhåll	31
DEL 3 - PARK FÖR PARK	
Mälarhöjden	34
Hägersten	46
Hägerstensåsen	55
Västertorp	64
Fruängen	72
Referensmaterial	87

Sammanfattning

Parkplan Hägersten har tagits fram som en fortsättning på arbetet med Stockholm Parkprogram. Parkplanen omfattar de av staden ägda allmänna park- och grönområdena samt torgytor i stadsdelarna Mälarhöjden, Hägersten, Hägerstensåsen, Västertorp och Fruängen. Parkplanen innehåller en beskrivning av parkernas historia, karaktärer, värden och andra viktiga förutsättningar. Planen visar också på behovet av upprustning, förnyelse, nyanläggning, skötsel och underhåll av park- och naturmarkerna. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar inte för torg- och gatumark men trots det har torgytor och i vissa fall även gatumark tagits med i planen för att visa på behovet av åtgärder. Parkplanen siktar fram emot 2020.

Parker och naturmark

Inom Parkplan Hägersten dominerar naturmarken. De största sammanhängande grönområdena är Klubbacken i Hägersten, parkstråken kring Hägerstensåsen och Västertorpsstråket i Västertorp. Kring Mälarens stränder finns viktiga parkstråk. Det finns dessutom ett antal mindre naturområden och anlagda parker med inriktning på lek.

All park- och naturmark är detaljplanlagd. För några områden pågår planarbeten som inkräktar på park- eller naturmark, på andra håll pågår planarbeten som ger möjlighet till utvidgning av parkmark. Pågående planprojekt gäller främst tillkommande bostadsbebyggelse.

Karaktärer och värden

Park- och naturmarken har delats in efter storlek och huvudkaraktärer enligt Stockholms parkprogram. Parkmarken och naturmarken har olika värden och förutsättningar. Värdena kan vara kulturhistoriska, estetiska, sociala och ekologiska. I parkplan Hägersten finns Stadsdelsparker (5-50 ha), Kvartersparker (0,5-5 ha) och Friytor i bebyggelse (mindre än 0,5 ha) representerade.

Tillgångsanalys

Inom området för Parkplan Hägersten är tillgången på parkmark ganska god och tillgången på naturmark mycket god. Tillgången är dock ojämnt fördelad. Större natur- och fri-luftsområden saknas helt. De sammanhängande naturmarkerna erbjuder skogskänsla och den kuperade terrängen ger förutsättningar för många fina utsiktsplatser från höjderna.

Tillgången till stadsdelsparker är god och jämnt fördelad. Parkerna är dock ganska små och har förhållandevis få värden. Tillgången till kvartersparker är ganska god och något ojämnt fördelad. Kvartersparkerna är mycket olika i sina värden och kvaliteter. Värde-tätheten i parkerna och variationen mellan parkerna skulle generellt sett behöva öka.

Ingen stadsdel har god tillgång på lekplatser. Lekplatserna är lika till innehåll och utformning och innehållet är helt anpassat till barn. Riktade aktiviteter för ungdomar är få. Tillgången på bollplaner är ganska god. Det råder

brist på större aktivitetsfält för evenemang, fri lek, brännboll och picknick.

Närheten till Mälarens stränder är en mycket stor tillgång. Stränderna är förhållandevis lätt-tillgängliga men det saknas ett sammanhängande promenadstråk utefter vattnet. Tillgången till bad är dålig. Personnebadets bassängbad är det enda kommunala utomhusbadet. I Lugnet, Vippan och Arken finns plaskdammar som hålls vattenfyllda sommartid. Dessa har ett mycket stort värde för småbarnsgrupper.

Möjligheterna till vinteraktiviteter i parkerna är förhållandevis goda. Pulkabackar finns i alla stadsdelar och det spolas isbanor i vissa parker samt på flera av idrottsförvaltningens anläggningar.

Det finns många promenadstråk som ger goda möjligheter att röra sig i och genom parkområdena. En stor del av de sammanhängande gröna områdena är dock kraftigt kuperade naturområden. Dessa områden har överlag dålig tillgänglighet för rörelsehindrade och personer med barnvagn och cykel.

Sammanfattande åtgärdsförslag

- Park- och naturmarken inom Parkplan Hägersten består till stor del av naturstråk och naturkvarter. En stor del av åtgärdsförslagen handlar om punktinsatser i dessa områden; komplettering av sittplatser, picknickplatser, upprustning av trappor och gångvägar, byte av armaturer, skyltning och ökad slyrensning.

- Tillgängligheten behöver överlag förbättras i många parker.

- Strandpromenaden längs Mälaren föreslås upprustas och kompletteras. Det strandnära naturområdet Eolshäll / Klubbacken föreslås utvecklas till naturpark med bättre tillgänglighet.

- Buller är ett stort problem i de parker som ligger närmast E4/E20. En viktig förbättring i dessa parker är bullerdämpande åtgärder.

- De större naturparkerna har behov av både upprustning och fler värden. Mellanbergsparken föreslås utvecklas till en stadspark. Gränsskogen i Fruängen föreslås utvecklas till en kvarterspark.

- Nya lekplatser föreslås i Assuransparken och vid Vantörsvägen. Ungdomsplatser föreslås i Mellanbergsparken. Upprustning föreslås dessutom av ett antal lekplatser.

- De centrala torgen är viktiga samlingsplatser som föreslås upprustas och få en ökad skötsel.

- Ett ekologiskt värde som bör uppmärksammas är den goda tillgången på ek inom området för Parkplan Hägersten. Delar av Parkplan Hägersten ligger inom ett av stadens kärnområden för värden knutna till ek. I vissa områden behöver ekmiljöerna restaureras.

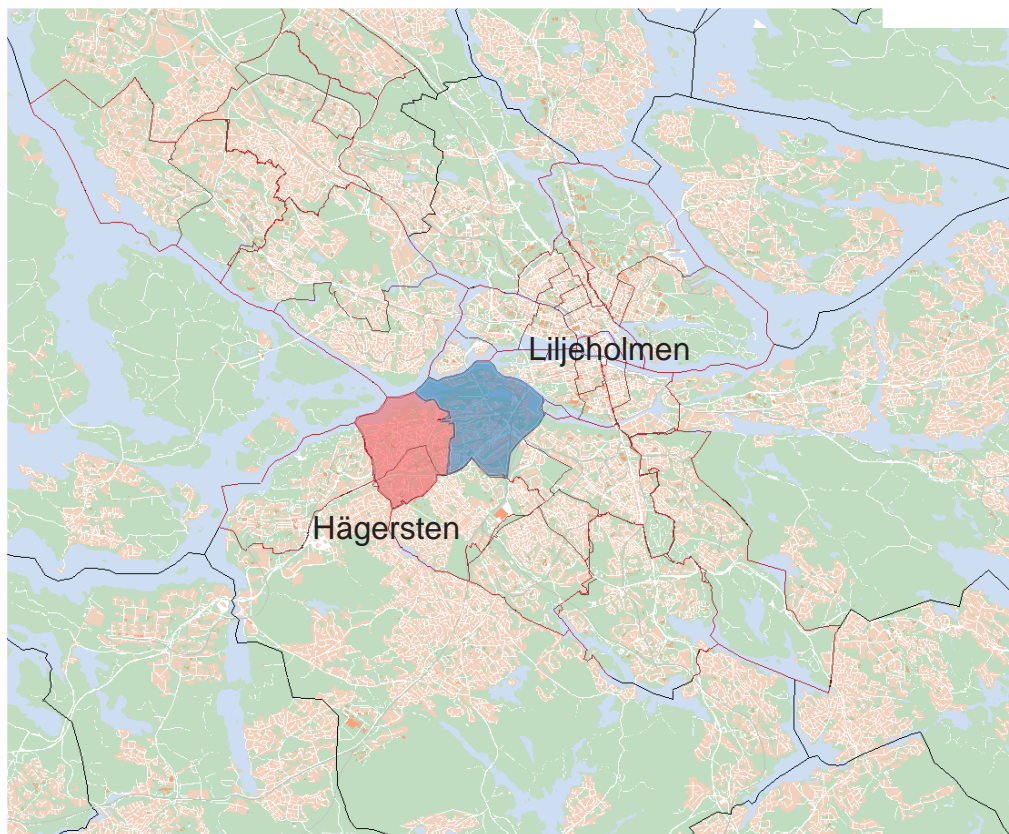
Inledning

Bakgrund - Stockholms Parkprogram

Stockholms Parkprogram, handlingsprogrammet 2005-2009 för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur, godkändes av Kommunfullmäktige 2006-01-23.

Parkprogrammet föreslår tre övergripande mål som ledstjärnor i arbetet med stadens park- och naturmark:

- **God park- och naturtillgång**
för ett rikt utbud av värdetäta grönområden
- **Rik park- och landskapskultur**
med historiskt kontinuitet
- **Hållbar park- och naturmiljö**
för sund, livskraftig miljö och biologisk mångfald

Hägersten-Liljeholmens Parkplaner

Som en fortsättning på och fördjupning av arbetet med parkprogrammet bör det i varje stadsdelsområde i Stockholms stad tas fram en parkplan. Parkplanen är en utveckling av det som tidigare kallades grönplaner. För stadsdelsområde Hägersten-Liljeholmen har under 2007 utarbetats två parkplaner; Parkplan Liljeholmen och föreliggande Parkplan Hägersten.

Syfte

Parkplan Hägersten beskriver parkernas historia, karaktärer, värden och andra viktiga förutsättningar. Parkplanen visar också på behovet av upprustning, förnyelse, nyanläggning, skötsel och underhåll av park- och naturmarkerna.

Tidshorisonten för Parkplan Hägersten är 10-15 år, dvs parkplanen siktar fram emot 2020.

Omfattning

Parkplan Hägersten omfattar de av staden ägda allmänna park- och grönområdena samt torg- och ytor i stadsdelarna Mälarhöjden, Hägersten, Hägerstensåsen, Västertorp och Fruängen.

Kvartersmark, skolgårdar, idrottsplatser och privata trädgårdar ingår inte i parkplanen men har stor betydelse både för upplevelsen av landskapet och för lek och rekreation.

Del 1 - Planområdets parker och naturmark - beskrivning, värden och tillgång

I del 1 presenteras beskrivning, analys och förslag till åtgärder med fokus på hela parkplanens område.

Del 2 - Projekt och utveckling

I del 2 redovisas en sammanställning av föreslagna åtgärder, såväl punktinsatser som mer övergripande upprustningsförslag för park- och naturmarkerna.

Del 3 - Park för park

Del 3 innehåller en stadsdelsvis genomgång av varje enskild park i parkplanen. Redovisningen innehåller en beskrivning av parken, föreslagna målbild och skötsel, analys av brister och förslag till åtgärder.

Landskapsanalys

- Stråk
- Tydlig grön vägg
- Tydlig byggd vägg
- Barriär
- Landmärken
- Utblick
- Planområdesgräns
- Öppet landskapsrum

0 200 400 600 Meter

Landskapsbild och bebyggelseutveckling

Inledning

Inom Parkplan Hägersten dominerar naturmarken i form av skogsklädda branter med promenadstråk. De största sammanhängande grönområdena är Klubbacken i Hägersten, de stora parkstråken kring Hägerstensåsen och Västertorpsstråket i Västertorp. Mälarens stränder i Hägersten utgör viktiga parkstråk. I Mälarhöjden är stränderna privata. Det finns dessutom ett antal mindre naturområden och anlagda parker med inriktning på lek; Johannisdalsparken i Mälarhöjden, Arken i Hägersten, Lugnet i Västertorp och Vippan i Fruängen.

Landskap

Hägersten och Mälarhöjden

Norra delen av Hägersten och Mälarhöjden har ett dramatiskt landskap med skogsklädda branter i öst-västlig riktning omväxlande med tydliga dalstråk. Selmedalsvägen ligger i en dalgång och bildar en gräns genom Hägersten där bebyggelse och landskap har olika karaktär på norra och södra sidan. På norra sidan är det en blandning av skilda bebyggelse typer. 1940-talsbyggelsen på Klubbacken och de höga skivhusen från 1960-talet längs Selmedalsvägen dominerar stadsbilden i detta område. Söder om Selmedalsvägen är landskapet flackt eller mindre kuperat. Branterna bildar en tydlig grön vägg i Mälarhöjden. Ett

stort område med villor breder ut sig i södra delen av Hägersten och i Mälarhöjden.

Hägerstensåsen

Hägerstensåsen reser sig i en båge som en tydlig grön vägg och rumsavgränsning i landskapet. Åsen ligger i nord-sydlig riktning. På höjden ligger bebyggelsen i form av lamellhus och punkthus med grönska emellan. De högre punkthusen vid Bokbindarvägen höjer sig över horisontlinjen. Den gröna åsen är en tydlig skiljelinje mellan Hägerstensåsen och omgivande stadsdelar. En dalgång bildar ett långsträckt parkrum mellan åsen och Hägersten / Västertorp.

Västertorp och Fruängen

I Västertorp och Fruängen är landskapet mer varierat med mindre höjdparter omväxlande med mer öppna delar. Bebyggelsen är storskalig i båda stadsdelarna. Områdena är tätbyggda men med sparad grönska mellan hus och i slänter. Västertorp avgränsas mot Hägerstens och Mälarhöjdens villabebyggelse av ett skogsparti, Västertorpsstråket.

Barriärer

Tunnelbanelinjen som passerar Axelsberg är en kraftig barriär där den ligger i ett öppet dike parallellt med Hägerstensvägen. Linjen mot Fruängen går delvis på pelare från Hägerstensåsen och vidare genom Västertorp. Här är den en gräns för ögat som delar landskapet.

Den kraftigaste barriären är Södertäljevägen som går i en mjuk båge i öst-västlig riktning och skiljer Västertorp från Fruängen. Även Selmedalsvägen och Personnevägen upplevs som breda och därför delvis som barriärer.

Landmärken och utblickar

Det finns många möjligheter till utblickar över landskapet i parkplansområdet. Från Klubbacken och höjdparterna i Mälarhöjden har man fina vyer över Mälaren. Från Hägerstensåsen har man vid utsikt över landskapet. Från utsiktspunkterna är det tydligt hur skivhusen vid Selmedalsvägen, punkthusen och höghuset vid Hägerstensåsens centrum, stjärnhusen i Västertorp och höghusen i Fruängen skjuter upp över trädtopparna och utgör tydliga landmärken. Eolshälsverkets skorsten är ett landmärke även från Mälaren.

Utsikt från Bokbindarvägen, Hägerstensåsen.

Analys / åtgärdsförslag

Det är viktigt att bevara de kvarvarande gröna branterna och obebyggda naturstråken mellan bostadsområden för att stadsbilden ska behålla sin ursprungliga gröna karaktär.

Bebyggelseutveckling

Under 1700-talet fanns det enstaka gårdar med omgivande jordbruks- och skogsmarker i de stadsdelar som ingår i parkplan Hägersten. Hägerstens gård i Axelsberg och Slättens gård i Mälarhöjden är exempel på bebyggelse som finns kvar idag. I Fruängen brukades marken fram till mitten av 1900-talet av de tre torpen Långpannan, Eriksberg och Fruängen. Inget av torpen finns bevarade idag. Från 1860-talet började rikare stockholmare bygga sommarvillor längs Mälarstranden i Hägersten och Mälarhöjden. Pettersbergsgården i Mälarhöjden samt flera villor i Eolshäll i Hägersten är exempel från denna byggnadsperiod.

Under 1920-talet skedde den första planläggningen i Mälarhöjden och i Hägersten varpå en intensiv utbyggnadsperiod av travillor följde. Under 1930-talet byggdes putsade villor i Mälarhöjden. I Hägersten byggdes både villor och flerfamiljshus under samma tidsperiod. 1938 fick Stockholms ytterområden en rad nya stadsplaner. I Hägersten ledde det till att

Under 1930-talet byggdes putsade funkisvillor i Mälarhöjden.

de första hyreshusen, smalhus i tre våningar, byggdes. Under 1940-talet byggdes ett antal hyreshus, så kallade tjockhus, utmed Klubbbacken i Hägersten.

De första stadsplanerna för Hägerstensåsen utarbetades redan under slutet av 1930-talet men utbyggnaden stannade av i samband med krigsutbrottet. Under 1940- och 50-talet tog utbyggnaden fart och skedde till stor del i form av lamellhus, men även punkthus och några villor. Stadsdelen byggdes ut enligt nya idéer om fristående stadsdelar utanför innerstaden med väl utbyggd service.

Västertorp fick landets första trafikseparering i slutet av 1940-talet. Området byggdes ut i enlighet med grannskapstänkarna i "Det framtida Stockholm", en programskrift från 1945. Förorten skulle fungera som en självständig småstad med bebyggelsen koncentrerad kring tunnelbanestationer och torg med butiker, medborgarhus och social service. Stadsdelen

Hyreshusen utmed Klubbbacken i Hägersten byggdes under 1940-talet.

skulle även innehålla lekplats, kulturellt centrum, större idrottsanläggning mm.

Planläggning och exploatering av Fruängen skedde på 1950-talet. Större delen av bebyggelsen uppfördes som lamellhus och punkthus med sparad natur mellan husen. Fruängens centrum byggdes efter en ny plan från 1958 som hade anpassats till en ökad bilism med fler parkeringsplatser och rationaliserade butiksytor. Centrum stod färdigt 1962 och hade en modernare prägel än den tidigare uppförda bostadsbebyggelsen.

Efter en stadsplan 1964 byggdes markområdena närmast Axelbergs centrum ut. Bebyggelsen som uppfördes under "miljonprogramsåren" bestod av skivhus i åtta våningar. I slutet av 1960-talet uppfördes ca 75 radhus norr och väster om Hägerstens gård.

Bostäderna på Selmedalsvägen i Hägerstensåsen byggdes på 1960-talet.

Planer och planerad bebyggelse

Översiktliga planer

Stadsdelarna berörs av ett antal översiktliga planer som anger riktlinjer för hur mark och vatten ska behandlas i den framtida planeringen.

Stockholms översiktsplan 1999

Enligt Stockholms översiktsplan – ÖP 99, ska Stockholms gröna struktur bestå, dvs den övergripande grönstrukturens områden och stråk ska bibehållas. Stockholms bebyggelse- och parkkaraktärer redovisas i Stockholms byggnadsordning som utgör en del av översiktsplanen.

Detaljplaner

All park- och naturmark som redovisas i parkplan Hägersten är detaljplanelagd som allmän plats, antingen som park eller natur. För några områden pågår planarbeten som inkräktar på park eller naturmarkerna, på andra håll pågår planarbeten som ger möjlighet till utvidgning av parkmark.

Pågående och planerad nybyggnation

Under åren har flera av stadsdelarna varit föremål för både förtätningar och upprustningar. För närvarande pågår ett flertal planprojekt i stadsdelarna. Planprojekten gäller främst tillkommande bostadsbebyggelse och utgörs antingen av större sammanhängande

exploateringar, exempelvis i Hägersten och Fruängen, eller av förtätningar i befintlig bebyggelsestruktur, som i Västertorp. En sammanställning av planerad och pågående nybyggnation framgår av kartbilden till höger. För mer ingående redovisning se Del 3 - Park för park.

Gyllene Ratten (Fruängen)

I västra Fruängen, vid det gamla industriområdet och det numera rivna motellet Gyllene Ratten, planeras för ett nytt bostadsområde på ömse sidor om Vantörsvägen. Exploateringen inkluderar röjning och gallring i naturmark, upprustning och nyanläggning av parkmark samt nyanläggning av gångstråk, lekplats, pulkabacke och naturmarkslek. Parkmarken blir anpassad för funktionshindrade med viss reservation för naturmarksdelen. Vantörsvägen byggs om till en 30 meter bred allégata med trädrader och gång- och cykelbanor på bägge sidor.

Hägerstenvägen (Hägersten / Aspudden)

Längs stora delar av Hägerstenvägen planeras för förtätning och ny bostadsbebyggelse. Vid Örnbergs tunnelbanestation planeras exempelvis för en överdäckning av tunnelbanan vilket möjliggör utbyggnad av bostadsbebyggelse över spåren och intill Hägerstenvägen. På gränsen mellan Hägersten och Aspudden pågår också planarbete för ny bostadsbebyggelse i kvarteret Plomben.

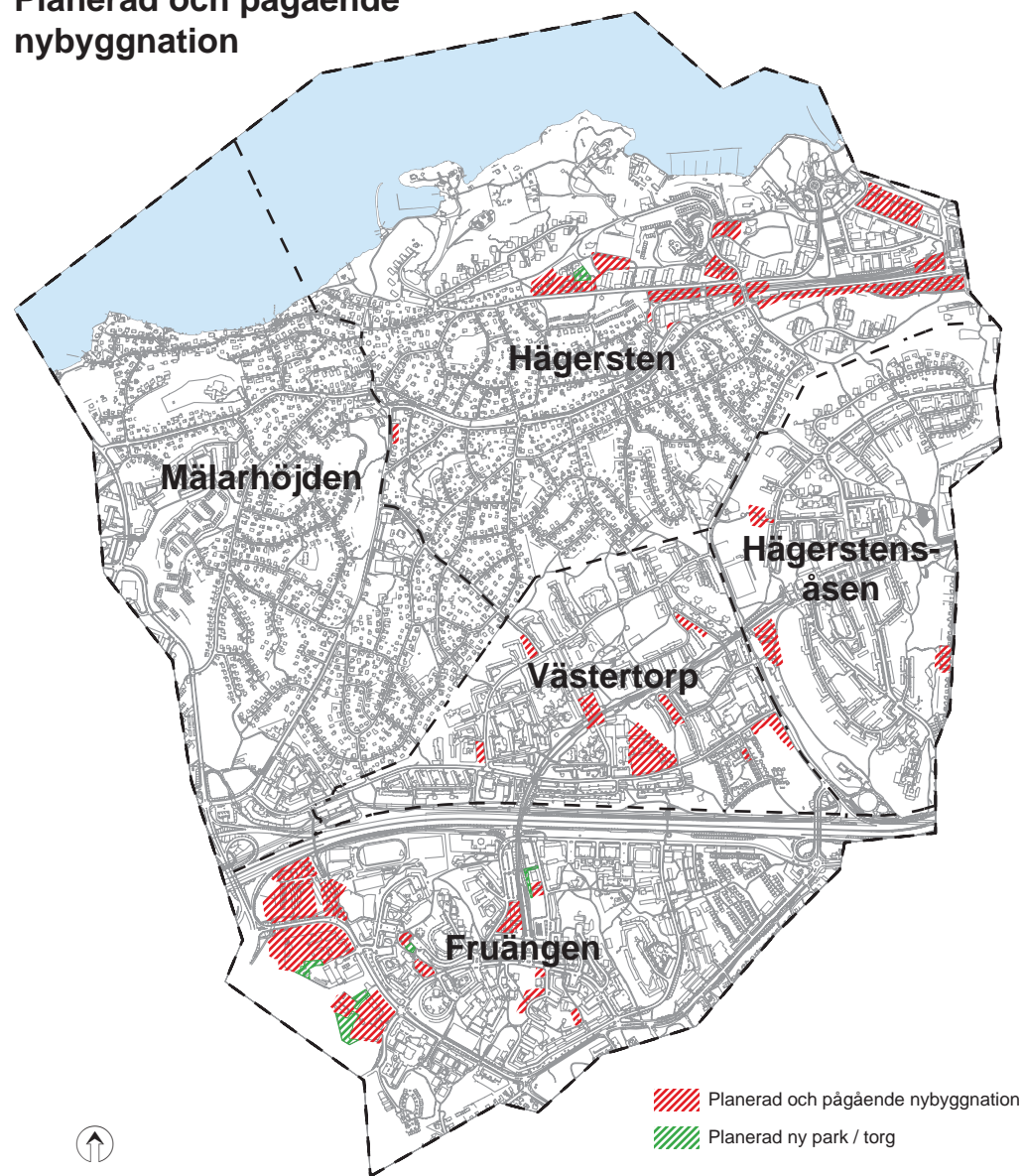
Programutredning Västertorp

Stockholm stad har genomfört en programutredning och ett programsamråd i syfte att möjliggöra ny bostadsbebyggelse i Västertorp. Programarbetet har resulterat i markanvisningar och detaljplanearbeten. Exploatering kan sammantaget komma att ge ett tillskott av ca 1000 nya lägenheter i stadsdelen, främst genom förtätning i befintlig struktur, ofta på naturmark men även genom omvandling av befintlig bebyggelse som vid Västertorpskolan.

Nybyggnation av bostäder pågår på flera håll i stadsdelarna.

Planerad och pågående nybyggnation

Värden

- **Generellt eftersträvas värdeäthet, dvs många värden i park- och naturmarken.**
- **Varje park- eller naturområde bör ha unika värden, dvs vara en plats med egen identitet.**

Park- och naturmarkerna har olika värden och förutsättningar. Värdena kan vara kulturhistoriska, estetiska, sociala, ekologiska och ekonomiska. De kan vara kvalitativa och kvantitativa. I Stockholms parkprogram finns ingående beskrivningar av olika värdebegrepp som bör användas vid planering och utveckling av stadens parker och grönområden. Parkprogrammet anger också vilka prioriteringar som bör gälla vid eventuella intressekonflikter olika värden emellan.

Ekologiska värden

- **I natur- och friluftsområden större än 50 ha och i naturmark, prioriteras ekologiska värden samt tystnad.**

Större naturområden

Det finns inga natur- eller friluftsområden större än 50 ha inom Parkplansområde Hägersten. Men det finns större naturområden; Västertorpsstråket i Västertorp, Klubbacken i Hägersten, branterna kring Hägerstensåsen och naturområdet vid Bredängsvägen i Mälarhöjden. Dessa områden är värdefulla naturmiljöer eftersom de har en storlek som är förutsättning att vara livsmiljö för många

olika arter. Det finns även många stora äldre lövträd och barrträd både i naturmarken och intill bebyggelse som har stort ekologiskt värde.

Ekmiljöer

Ek är ett typiskt inslag i Stockholms park- och naturmarker och särskilt framträdande i många av parkerna i Parkplan Liljeholmen respektive Hägersten. Förhållandevis mycket av det månghundraåriga eklandskapet som för några sekler bredde ut sig över Stockholmsområdet har bevarats och än idag finns ett mycket stort antal gamla, grova ekar med höga natur- och kulturvärden i stadens park- och naturområden. Till dessa ekar är en unik biologisk mångfald knuten.

I Stockholm finns fem utpekade kärnområden för värden knutna till ek. Ett av dessa kärnområden - Centrala trakten - berör Parkplan Liljeholmen i första hand men till del även Parkplan Hägersten. Kärnområdet är uppdelat i två delar där den ena utgörs av Vinterviken / Liljeholmen. Från Vintervikens strövområde förgrenar sig grönområden med värdefulla ekar in i Aspudden, Gröndal och Liljeholmens bostadsområden. De viktigaste ekområdena ligger i dalen innanför Vinterviken.

En stor del av ekarna i området står igenväxt. Stora delar av ekmiljöerna behöver restaureras och är i behov av en återkommande röjning.

Stränder

Natur- och parkstränderna har stor betydelse för den biologiska mångfalden i Stockholm och fungerar som ett filter för näringsämnen som annars skulle nå vattnet. Stränderna utgör biologiska spridningsvägar och binder samman natur- och friluftsområden. Hela Mälarstranden är klassad som riksintresse och ska bevaras där det är naturstränder. Naturstränderna vid Klubbacken i Hägersten är klassade som särskilt känsliga stränder i Stadsbyggnadskontorets områdesprogram 1997 för Hägersten.

Kulturella värden

- **I värdefulla kulturmiljöer prioriteras kulturhistoriska och estetiska värden.**
- **Vid eventuell prioriteringskonflikt får inte höga kulturhistoriska värden åsidosättas.**

Kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Eolshäll och Pettersbergsvägen vid Mälarstranden är kulturhistoriskt värdefulla miljöer på grund av sin varierade villabebyggelse från 1860-talet i naturskön miljö. De individuellt utformade byggnaderna med träpanel, ofta med snickarglädje, ligger på stora tomter vid dominerande naturbranter. (Stockholms stadsmuseum)

Västertorp planlades i slutet av 1940-talet och byggdes kring 1950. Bebyggelsen består huvudsakligen av putsade lamellhus i tre våningar samt stjärnhus i puts eller tegel. Mån-

ga av byggnaderna har väl utformade detaljer i balkonger, portar och fönster. (Stockholms stadsmuseum).

I Hägerstensåsen är det viktigt att bevara samspelet mellan bebyggelse och landskap. Hägerstensåsens centrum är en väl sammanhållen tidstypisk miljö med karaktäristiskt punkthus, postkontor och medborgarhus. (Samrådsförslag Öp 96)

Västertorps skulptursamling

I Västertorp finns en unik samling av ett tjugotal skulpturer. Skulpturerna är utplacerade i centrum, i naturmarker mellan bostäderna och andra parkrum. Skulptursamlingen är Stockholms största permanenta skulpturställning och invigdes samtidigt med Västertorps centrum 1955 av kung Gustav VI Adolf och drottning Louise.

Skulptursamlingen "befolkar" Västertorps centrum.

Sociala värden

- **I tät stadsmiljö prioriteras sociala värden och stadsbornas vardagsliv.**

Sociala värden definieras i Stockholms socio-topkarta och beskrivs även i Stockholms parkprogram. Värdebegreppen bör enligt parkprogram användas för att utveckla stadens parker och grönområden.

Kvalitativ tillgång till sociala värden är viktig. I en god bebyggd miljö med god park- och naturtillgång behövs vissa kvaliteter / värden.

- **mycket nära - inom 200 meter:**

grön oas, lek, promenader, ro och sitta i solen

- **nära - inom 500 meter:**

blomprakt, bollspel, folkliv, parklek och picknick

- **en bit bort - inom 1 km:**

bad, båtliv, djurhållning, evenemang, fiske, löpträning, odling, pulkaåkning, ridning, skridsko, skidor, skogskänsla, torghandel, vattenkontakt, vild natur, uteservering och utsikt

Karaktärer

- **Varje park- och naturområde bör bli en egen plats**

med egen identitet och sammansättning av värden inom ramen för en övergripande karaktär

- **Karaktär och gestaltning ska ses som medel för att skapa en god sammansättning av värden**

utifrån platsens specifika förutsättningar

- **Karaktären bör användas som målbild** för programskrivningar, i parkplaner och skötselplaner

Karaktärsindelning

I Stockholms parkprogram delas stadens park- och naturmarker in i fyra storleksberoende huvudkaraktärer. Utöver storleksindelningen görs även en indelning i karaktärer som beskriver parkens dominerande innehåll och utformning. Karaktären kan både vara en beskrivning av hur parken ser ut idag och en målbeskrivning för framtida utformning och skötsel. För en mer ingående förklaring av respektive karaktär, se Stockholms parkprogram. Till höger redovisas de fyra huvudkaraktärerna samt deras kvalitetskrav.

Natur- och friluftsområden (större än 50 ha)

Natur och friluftsområden innefattar stora skogsområden, park- och odlingslandskap större än 50 ha. Här inräknas delvis stora vattenområden. Natur- och friluftsområden bör nås inom 1000 meter och ha en bullernivå som understiger 45 dB(A) samt ett i övrigt varierat natur- och kulturlandskap.

Stadsdelsparker (5-50 ha)

Stadsdelsparker är större parker som ofta är mångfunktionella, det vill säga de innehåller många olika värden. Det kan vara relativt orörda naturparker till hårt kultiverade stadsparker. Stadsdelsparker bör nås inom 500 meter, ha ett bra lokalklimat, en bullernivå som understiger 55 dB(A) och fungera för lek, motion, avkoppling, samvaro och evenemang.

Kvartersparker (0,5 - 5 ha)

Kvartersparker är mindre parker som ofta är insprängda i bebyggelsen. På grund av sin ringa storlek är de ofta enfunktionella. Kvartersparkerna är både komplement till de större parkerna samt utgör viktiga närrekreationsplatser, från det vildare naturstråket till den ansade blomstertäppan. Kvartersparker bör nås inom 200 meter, ha bra lokalklimat, en bullernivå understigande 55 dB(A) och fungera för lek, promenader, avkoppling och samvaro.

Friytor i bebyggelse (mindre än 0,5ha)

Friytor mindre än 0,5 ha i bebyggelse har karaktäriserats utifrån byggnadsordningens stadsbyggnadskaraktärer, vilka finns redovisade i översiktsplanen. Friytorna ses som en del i bebyggelsen. Friytorna bör generellt ha ett bra lokalklimat, ge möjlighet att sitta i solen och en bullernivå som understiger 55 dB(A).

Karaktärer Parkplan Hägersten

Park- och naturmarkerna sorteras in under huvudkaraktärerna stadsdelsparker, kvartersparker och friytor i bebyggelse. Det finns inga natur- eller friluftsområden större än 50 ha inom Parkplansområde Hägersten. Nedan följer en schematisk uppställning över föreslagen karaktärsindelning av parkerna i huvudkaraktärer och underkaraktärer. Även skötselnivån anges.

Stadsdelsparker (5-50 ha)

Naturområden / naturparker

Intensiv / extensiv naturmarksskötsel

- Naturmarkerna kring brf Backvindan och Bredängsvägen (Mälarhöjden), Brådstups-parken och Eolshäll (Hägersten), Assuransen, Teaterparken (Hägerstensåsen), Västertorps-stråket (Västertorp).

Naturparken Assuransen, Hägerstensåsen.

Stadspark / evenemangspark

Intensiv parkskötsel

- Mellanbergsparken (Hägerstensåsen)

Mellanbergsparken i Hägerstensåsen är ett exempel på evenemangspark.

Natur- och parkstråk

Intensiv park- och naturmarksskötsel

- Kerstin Hesselgrens park (Fruängen)

Kerstin Hesselgrens park, Fruängen.

Kvartersparker (0,5 - 5 ha)

Naturstråk / naturkvarter

Extensiv / intensiv naturmarksskötsel

- Branterna (Mälarhöjden), Mälarhöjdskrönet, Hattisskogen och Storberget, Rundberget och naturkvarter vid Johannisdalsgatan (Mälarhöjden), Pettersbergsstupet (Mälarhöjden), Lögarberget (Mälarhöjden), Georg Dahlkvists park och Båtängsberget (Hägersten), Västertorps skola (Västertorp), Stråk utmed E4/E20 och Västertorpsvägen (Västertorp), Gränsskogen (Fruängen) och Karin Boyes gata (Fruängen).

Rundberget i Mälarhöjden är exempel på ett naturkvarter.

Parkkvarter / parkstråk

Intensiv parkskötsel

- Johannisdalsparken (Mälarhöjden), Slättens gård (Mälarhöjden), Arken (Hägersten), Krausparken (Hägersten), Västertorpsparken/ parkleken Lugnet (Västertorp), Elsa Beskows gata (Fruängen), Klockhatten (Fruängen), Kvarnhagen (Fruängen), Solhatten (Fruängen), Solfjädern (Fruängen)

Solfjädern i Fruängen är ett exempel på intensivt skött parkstråk.

Strandpark

Intensiv parkskötsel

- Hägerstenshamnen (Hägersten)

Hägerstenshamnen i Hägersten.

Torg / parktorg

Intensiv skötsel

- Mälarhöjdens centrum (Mälarhöjden), Axelsbergs torg (Hägersten), Riksdalserterget, Mellanbergstorget, och Sedelvägen (Fruängen), Västertorpsplan, Fruängens centrum (Fruängen).

Parktorg i Mälarhöjdens centrum.

Friyta i bebyggelse (mindre än 0,5 ha)

Intensiv parkskötsel alternativt extensiv naturmarksskötsel

- Edsbergsgård, Tenngjutargård (Mälarhöjden), Jacobs steg (Mälarhöjden), Parkstråk kring Axelsbergs bollplan (Hägersten), Fruängens skola (Fruängen), Kvarteren Hypoteket, Köpeskillingen och Obligationen (Fruängen).

Gångstråk vid Fruängens skola, Fruängen.

Lekplats

Intensiv parkskötsel

- Kvarteren Köpeskillingen och Obligationen (Fruängen).

Friyta - parkgata

Intensiv parkskötsel

- Vantörsvägen (Fruängen), Mickelsbergsvägen (Fruängen).

Friyta - cykelstråk

Extensiv mark- och naturmarksskötsel

- Stråk utmed E4/E20 och Elsa Brändströms gata (Fruängen).

Åtgärdsbehov

De parkkaraktärer som finns idag föreslås i stort bevaras och utvecklas. Generellt sätt bör värdetätheten öka, särskilt i naturparkerna.

Tillgångsanalys

Tillgång till park- och naturområden

Topografi och stadsplaneringsideal har haft stor inverkan på fördelning och utformning av allmänt tillgänglig park- och naturmark i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltningsområde.

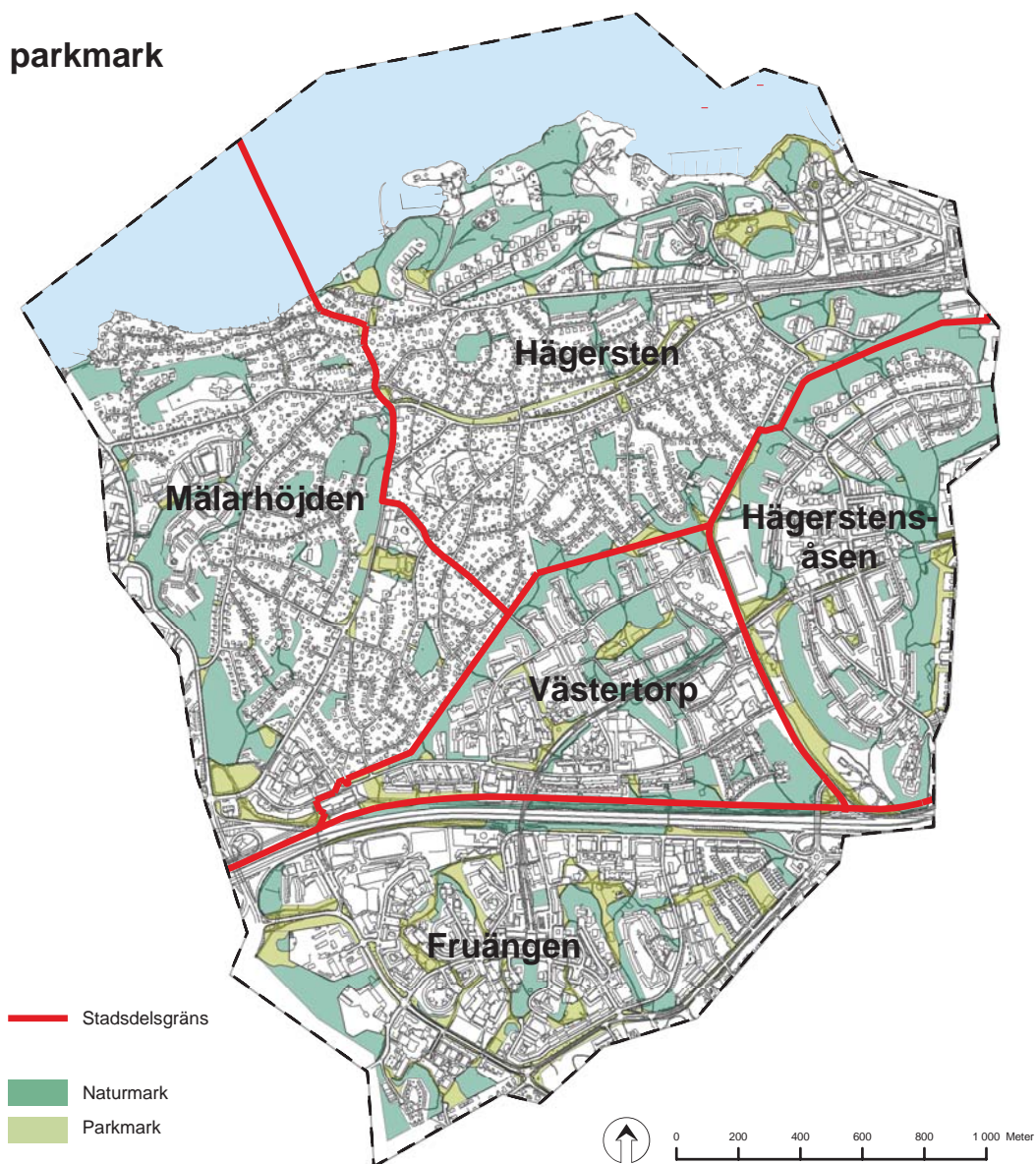
Inom området för Parkplan Hägersten är tillgången på parkmark generellt sett ganska god och tillgången på naturmark mycket god. Tillgången är dock ojämnt fördelad. Större natur- och friluftsområden saknas helt. Närmaste område är Sätorskogen i väster. Närheten till Mälaren, med möjligheter till båtliv, bad, skridskoåkning och skidåkning mm kan till del kompensera bristen på större naturområden.

Mälarhöjden

I Mälarhöjden domineras bebyggelsen av villor med uppvuxna tomter. Mellan bebyggelsen förekommer större och mindre naturmarksområden som ofta består av blandskogsbeväxta branter med hällmark på höjderna.

Tillgången till naturmark är mycket god i Mälarhöjden och utgör ett betydande inslag i stadsdelens parker. Det finns flera mindre kvartersparker men dessa består nästan uteslutande av naturmark. Tillgången på parkmark, anlagda lekplatser och öppna gräsytor är dålig. Den enda anlagda lekplatsen och större bollplanen finns i Johannisdalsparken.

Tillgång Naturmark och parkmark

Hägersten

Hägersten har en varierad bebyggelse. I den norra delen (Axelsberg, Klubbacken och Hägerstenshamnen) ligger flera bostadsområden med höga flerfamiljshus. I denna del av Hägersten finns stora strandnära naturområden bevarade i branterna mot Mälaren, Eolshäll, Klubbacken och Brådstupsparken. Här ligger även en strandpark och strandpromenad vid Hägerstenshamnen. Två kvartersparker / lekplatser finns också i norra delen.

Södra delen av Hägersten består av villor med uppväxta tomter. Kraus park utgörs av ett långsmalt parkstråk som löper genom villaområdet. I parken finns en lekplats. Inne i villakvarteren finns några höjder, i form av naturkvarter, bevarade. Norra delen av Hägersten har god tillgång på natur- och parkmark. Södra delen har sämre tillgång men den totala andelen grön, obebyggd mark är god om man inkluderar villatomterna.

Hägerstensåsen

Hägerstensåsen ligger högt beläget på en bergsås och avgränsas mot närliggande stadsdelar genom två grönstråk som följer åsens sträckning. Stråken utgörs av parkerna Assuransen och Mellanbergsparken som sträcker sig från Hägerstensvägen i norr till Södertäljevägen i söder samt Teaterparken som avgränsar Hägerstensåsen mot Hökmossen och Telefonplan i öster. Dessa grönområden gör att tillgången till framförallt naturmarker är mycket god

inom stadsdelen. Tillgången på parkmark är sämre. Det finns två insprängda parkytor uppe på åsen, i övrigt är det Mellanbergsparkens dalgång och ett smalt parkstråk i väster som finns att tillgå.

Västertorp

Västertorp består till stor del av flerfamiljshus, både höga punkthus och lägre lamellhus. Stadsplaneidealet på 1950-talet, när området byggdes, var hus i grönska. Bostadsområdena omges därför av framför allt naturmark men även parkmark. Större obebyggda naturområden är Västertorpsstråket och Västertorpsparken. Det finns också ett stort parkstråk längs E4/E20. Detta stråk är dock mycket bullerstört, vilket gör det mindre betydelsefullt som vistelseyta. En stor stadsdelslekplats, parkleken Lugnet, finns i Västertorpsparken. Det finns också gaturum som upplevs som gröna, t ex delar av Västertorpsvägen.

Fruängen

Fruängen är till stora delar kringgärdad och uppdelat av större vägar; E4/E20, Vantörsvägen och Mickelsbergsvägen, vilket gör att kontakten och kopplingen med omgivande grönområden delvis begränsas. Inom stadsdelen finns god tillgång på kvartersparker även om parkernas kvaliteter och värden är relativt likartade. Det finns egentligen ingen park som är stor nog att klassas som stadsdelspark. Kerstin Hesselgrens park dock fungerar

delvis som, och bör kunna utvecklas mot att bli, Fruängens stadsdelspark.

Naturmarkerna med möjlighet till skogskänsla ligger främst i stadsdelens ytterkanter och är mycket svårtillgängliga på grund av höjdskillnader, inhägnader och obefintliga entréer.

Tillgångsanalys med kartbilder

Utifrån de avståndsangivelser som anges i Stockholms parkprogram har en enkel tillgångsanalys gjorts för de värden som enligt parkprogrammet bör finnas inom 200, 500 respektive 1000 meter för att god park- och naturtillgång samt hög värdetäthet ska råda. För vissa värden/kvaliteter redovisas schematiska kartbilder. Detta gäller för tillgången till stadsdelsparker, kvartersparker, lekplatser, gångstråk, aktivitetsfält, bollspel och badplatser.

Färgmarkerad yta innebär att värdet finns. Omarkerad yta innebär att värdet saknas.

Stadsdelsparker (5-50 ha)

Stadsdelsparker bör nås inom 500 meter. De bör ha ett bra lokalklimat och bullernivå < 55 dB(A) samt fungera för lek, motion, avkoppling, samvaro och evenemang.

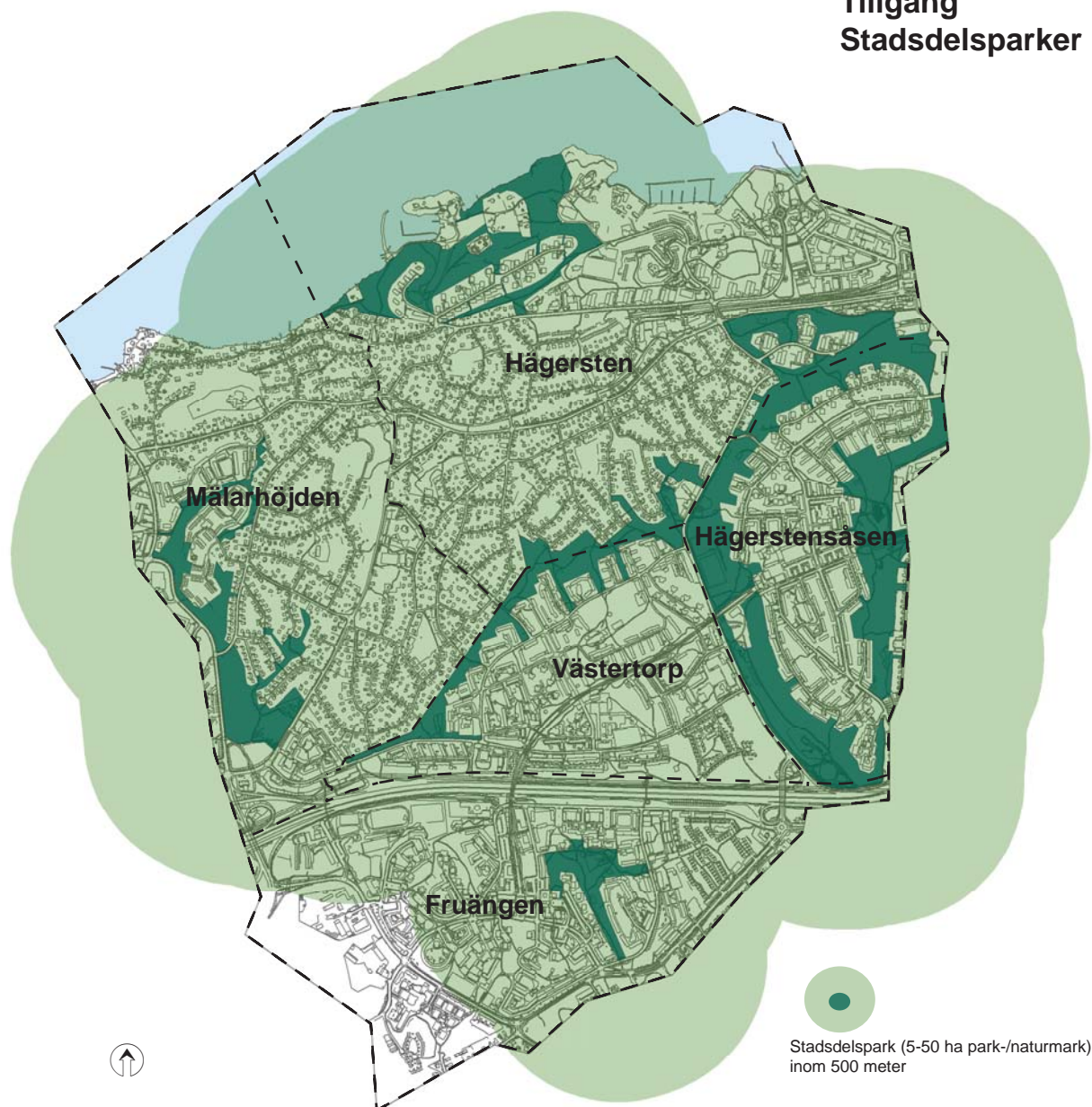
Analys

Tillgången till stadsdelsparker är god och jämnt fördelad. Parkerna är dock alla ganska små. Kerstin Hesselgrens park i Fruängen är egentligen för liten för att klassas som en stadsdelspark men har i Fruängen funktion som en sådan. Västra delarna av Fruängen har dålig tillgång till stadsdelsparker. Flera av parkerna är ganska splittrade eller utdragna vilket kan göra det svårt att uppleva park- och naturområdena som sammanhängande stadsdelsparker. Det är viktigt att parkerna inte splittras ytterligare, de riskerar då att förlora sin status och funktion som stadsdelsparker.

Värden / kvaliteter

Parkerna har förhållandevis få värden för att vara stadsdelsparker. Undantaget är Mellanbergsparken i Hägerstensåsen som bör kunna utvecklas till en stadspark om bullersituationen förbättras och ingen mer bebyggelse tillkommer i parken. Ensidigheten i många av parkerna kan till en del förklaras av att de delvis utgörs av branta och svårtillgängliga naturmarker. Naturmarkerna bör dock kunna utvecklas och nyttjas på ett mer kvalitativt och värdeskapande sätt än idag.

Tillgång Stadsdelsparker

Kvartersparker (0,5-5 ha)

Kvartersparker bör nås inom 200 meter. De bör ha bra lokalklimat och bullernivå < 55 dB(A) samt fungera för lek, promenader, avkoppling och samvaro.

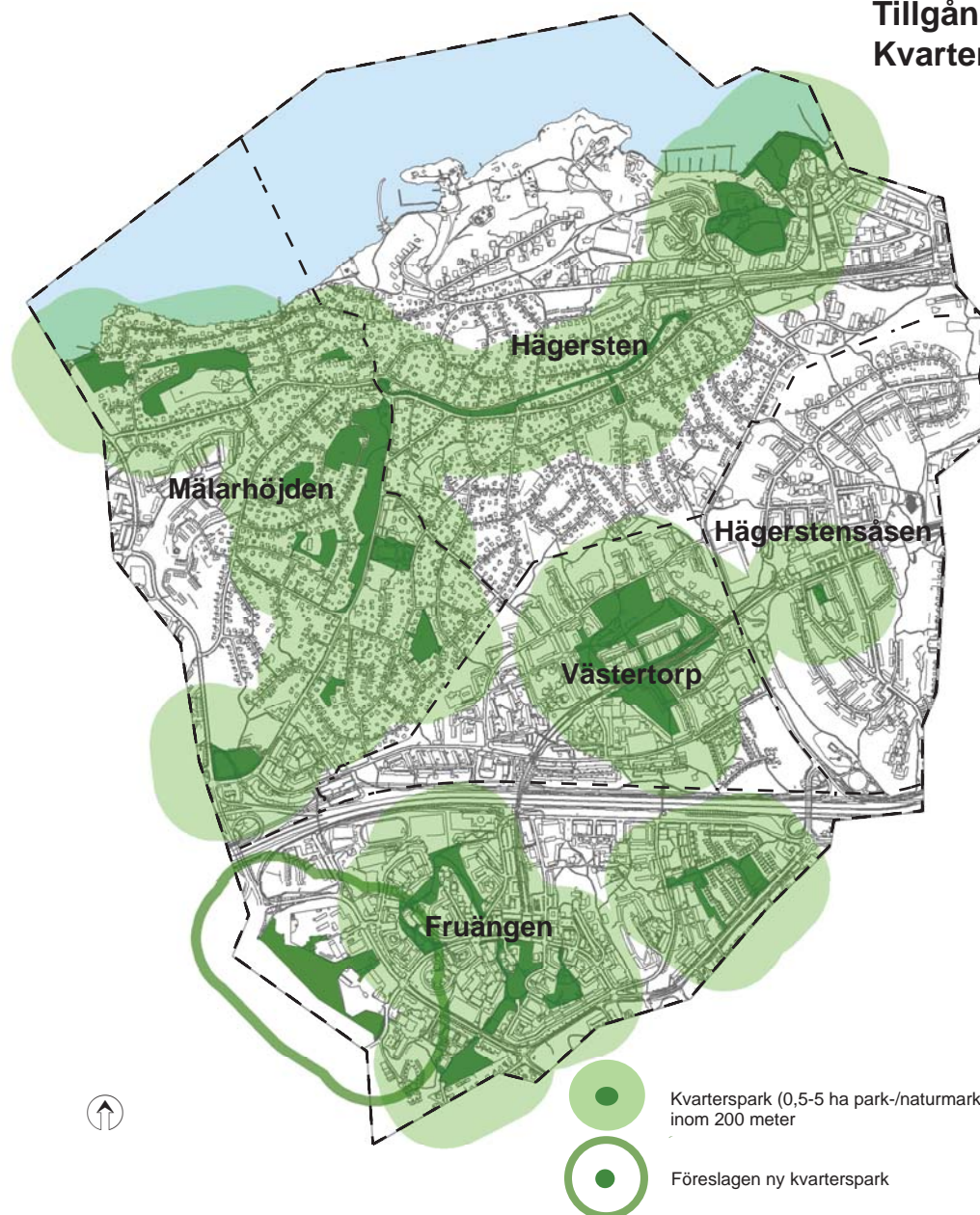
Analys

Tillgången till kvartersparker är ganska god men något ojämnt fördelad. Avsaknaden av kvartersparker inom 200 meter kan i vissa stadsdelar kompenseras av att det finns värdefulla stadsdelsparker inom 500 eller i vissa fall 200 meter.

Värden / kvaliteter

Kvartersparkerna är mycket olika i sina värden och kvaliteter. I Mälarhöjden dominerar exempelvis naturstråk eller naturkvarter med få sociala värden medan kvartersparkerna i Fruängen är varierade och ganska innehållsrika parkmiljöer. Det är viktigt att befintliga kvartersparker utvecklas mot en större värdeinnehåll och värdetäthet samt att parkerna i möjligaste mån ges egna identiteter.

Tillgång Kvartersparker

Mycket nära värden, inom 200 m

För god park- och naturtillgång och hög värde-
täthet bör det inom 200 meter ges möjlighet till:
grön oas, ro, lek, promenader och sitta i solen.

Grön oas

Värdet grön oas är mycket väl tillgodosett då
det kan upplevas i såväl trädgårdar som i park-
och naturmarker i alla stadsdelar.

Ro

Biltrafiken har mycket stor påverkan på samtliga
grönområden i anslutning till E4/E20. Även bil-
trafiken på andra större vägar som Mickels-
bergsvägen och Vantörsvägen påverkar upp-
levelsevärdena i grönområdena intill vägarna
negativt. Värdet ro saknas därför helt i de delar
av parkområdena som ligger i anslutning E4/
E20. Avsaknaden av ro försämrar även upp-
levelsen av många andra värden i parker och
naturområden.

Åtgärdsförslag

På grund av de kraftiga bullerstörningar
som biltrafiken längs E4/E20 ger upphov
till i intilliggande park- och naturmarker bör
bullerdämpande åtgärder längs E4/E20
genomföras.

Sitta i solen

Möjligheterna att hitta platser där man kan
sitta i solen och koppla av är i hög grad
beroende av hur närmiljön upplevs och ser ut.
Det finns få sydvända gräsytor och klippor.
Bristen på parkbänkar är stor i alla stadsdelar,
vilket bland annat försvårar möjligheterna att
slå sig ner i solen. På torgen finns ofta gott
om sittplatser och därmed möjligheter att
sitta i solen.

Åtgärdsförslag

Utplacering av nya parkbänkar längs
gångvägar och i parkerna bör ske med
tanke på behovet av att kunna sitta i solen.

Hägerstenshamnen

Promenader

Analys

Tillgången till promenadstråk är av stor betydelse för upplevelsen av park- och naturmarkerna samt för invånarnas närrekreationsmöjligheter. Stadsdelarna erbjuder överlag god tillgång till promenadstråk i park- eller naturmark. Tillgången till sammanhängande promenadstråk är mycket god i Hägerstensåsen, Västertorp och Fruängen. Tillgången är god i stora delar av Hägersten men mindre god i Mälarhöjden.

Idag finns betydande luckor i strandpromenaden på Mälarens södra sida, främst i Mälarhöjden men även Hägersten. Ett sammanhängande stråk skulle ge möjlighet att promenera längs stranden från Bredäng / Mälarhöjden till Årstaskogen, via Hägersten, Gröndal och Liljeholmen.

Gångstråk i Teaterparken, Hägerstensåsen

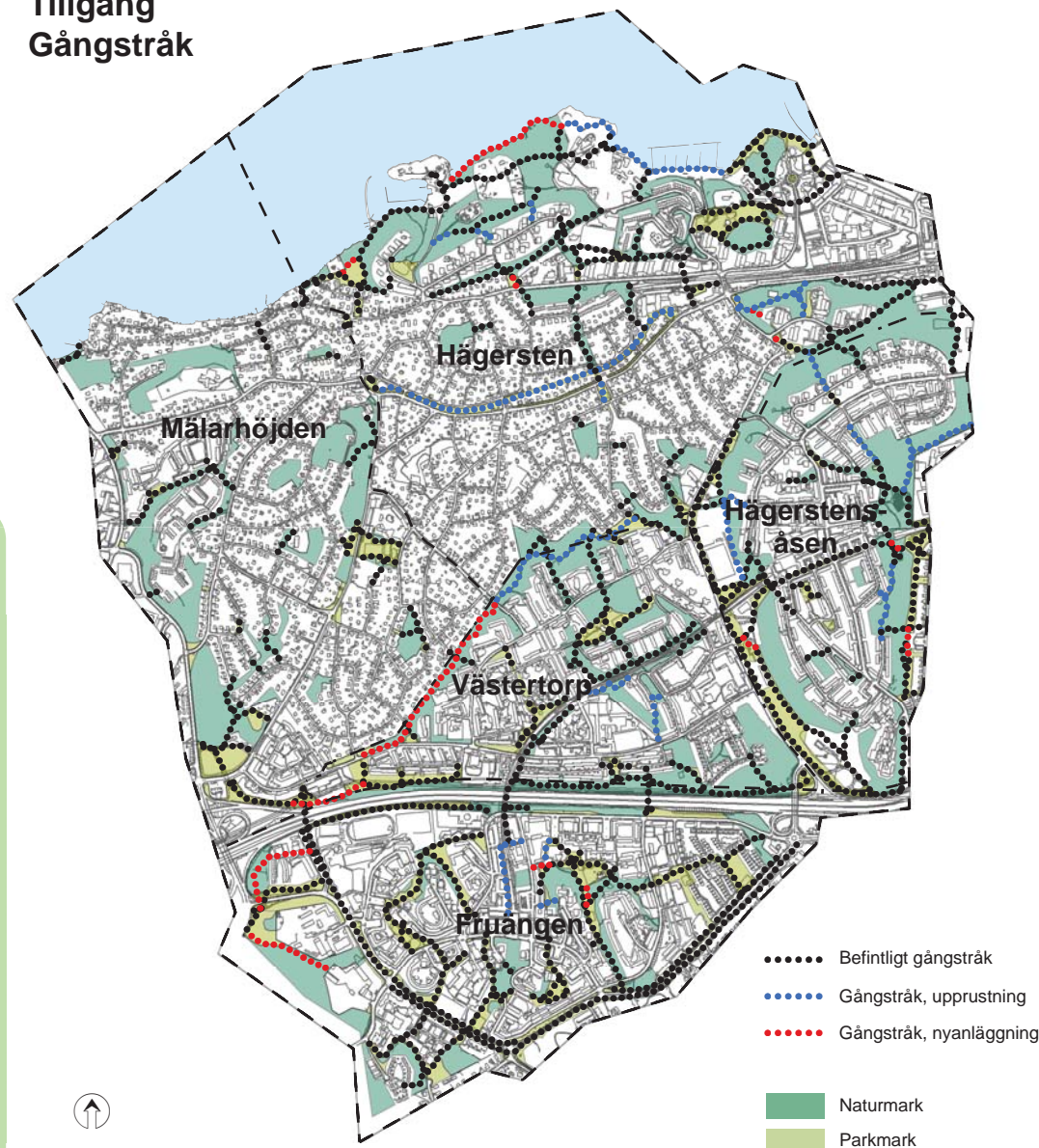
Värden / kvaliteter

På grund av den, på sina håll, starkt kuperade terrängen så har många gångstråk en kraftig lutning. Det är överlag ont om sittplatser längs promenadstråken vilket kan göra dem svårtillgängliga för personer med rörelsehinder. Upprustning av trapplopp och iordningställande av vilplatser pågår i flera stadsdelar. Markbeläggningen är i huvudsak asfalt, på några få ställen är gångstigarna grusade, främst i naturmarker. Gångstråken är överlag belysta.

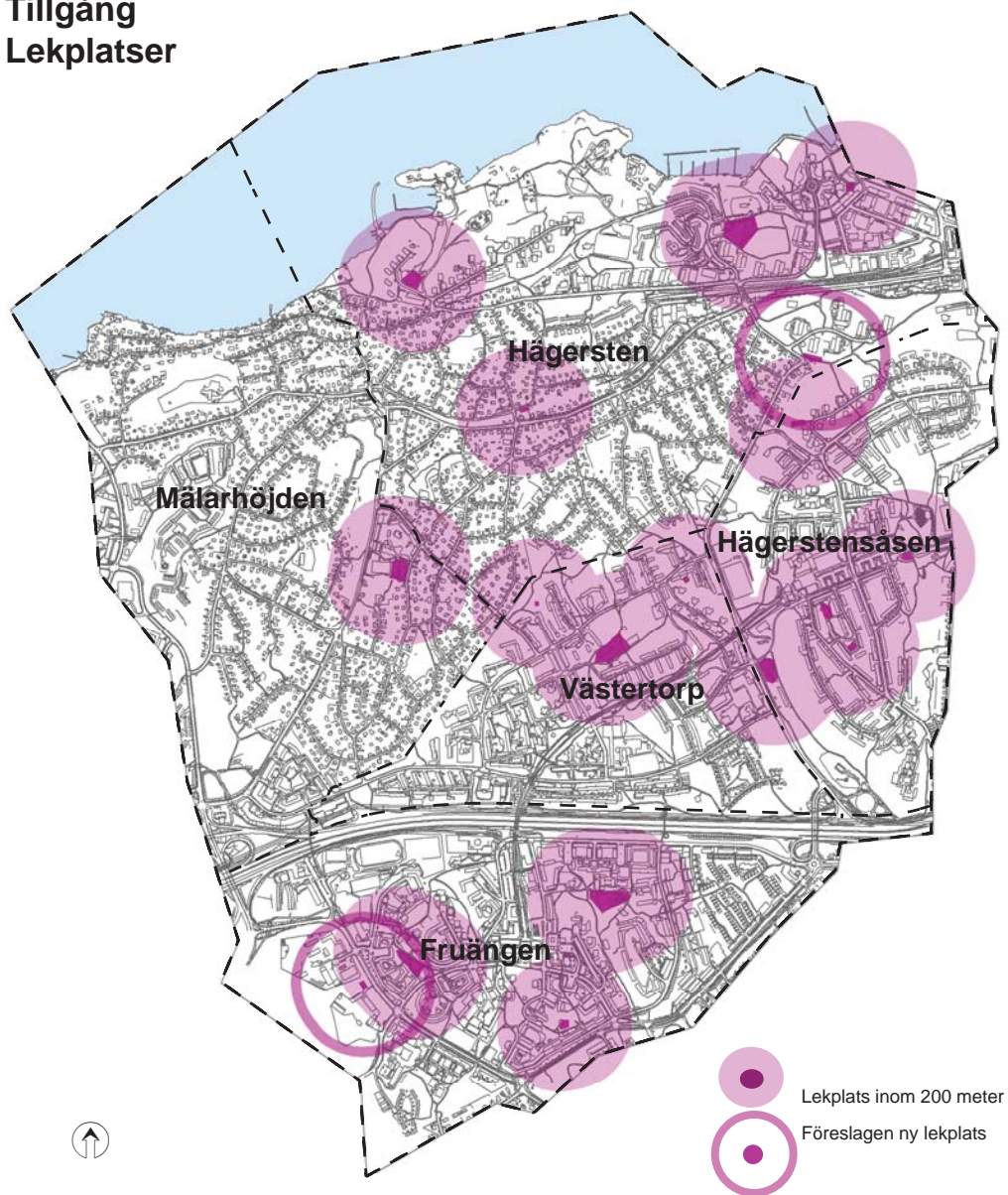
Åtgärdsförslag

- För att förbättra tillgången till Mälarens stränder och på sikt möjliggöra en sammanhängande strandpromenad längs hela södra Mälarstranden föreslås dels upprustning av gångstråket mellan Hägerstenshamnen och Eolshäll, dels nyanläggning av ett gångstråk mellan Eolshäll och Klubbbacken.
- Nyanläggning av gångstråk föreslås också i södra delen av Västertopsstråket. I samband med nybyggnation i västra Fruängen planeras för nya gångstråk.
- Där belysning saknas föreslås upprustning. Där belysningen utgörs av äldre, höga trästolpar föreslås byte till parkarmatur.
- Upprustning föreslås också där markbeläggningen är kraftigt sliten eller trasig.

Tillgång Gångstråk

Tillgång Lekplatser

Lek och ungdomsaktiviteter

De lekplatser som tas upp i parkplanen är anlagda lekplatser i park- eller naturmark med flera lekredskap för barn. Platser med t ex endast en sandlåda eller ett enstaka gungdjur har inte tagits med i inventeringen.

Allmänt tillgängliga parker och lekplatser kompletterar förskolans och bostadsgårdarnas lekplatser. Som komplement till de anlagda lekplatserna ges också möjlighet till fri lek i naturmark.

Analys

Tillgången till allmänna lekplatser i park- eller naturmark är mycket ojämnt fördelad mellan stadsdelarna. Ingen stadsdel har god tillgång på lekplatser. I Mälarhöjden finns den enda anlagda lekplatsen i Johannisdalsparken.

Det finns ett utbrett behov av fler förskolor i stadsdelarna. På fler håll byggs förskolor intill befintliga lekplatser och inte sällan inhägnas lekplatserna som en del av förskolans mark vilket kan hindra barn och ungdomar från att nyttja lekplatsen dagtid.

Värden / kvaliteter

Lekplatserna är förhållandevis lika till innehåll och utformning och innehållet i lekplatserna är helt anpassat till barn. Riktade aktiviteter för ungdomar är få. De anläggningar som vänder sig till ungdomar är bollplaner och enstaka skateramper.

Åtgärdsförslag

- Vid nyanläggning och upprustning av lekplatser föreslås att flera lekplatser utformas som temalekplatser med egen identitet och innehåll, vilka kan tilltala fantasin och uppmuntra till nya lekar. Detta gäller främst lekplatser i stadsparker och aktivitetsparker, då de utöver att användas för vardagslek även fungerar som utflyktsmål. Temalekplatser kan t ex få samverka med den fina naturen i parkplansområdet och utformas som natur- och äventyrslekplatser eller med djungeltema.
- Nya lekplatser föreslås i Assuransparken samt vid Vantörsvägen.
- Fler aktivitetsytor för ungdomar behövs. Dessa behöver ligga centralt för att vara attraktiva men samtidigt vara platser där t ex bullrande aktiviteter som skateboardåkning inte stör. Föreslagna platser för utveckling av ungdomsaktiviteter och nyanläggning av skateramper är Mellanbergsparken och Västertorpsparken / Lugnet.

Lekplatsen i Teaterparken, Hägerstensåsen

Nära värden, inom 500 meter

För god park- och naturtillgång och hög värde-
täthet bör det inom 500 meter ges möjlighet till:
parklek, bollspel, folkliv, picknick och blomprakt.

Parklek

Det finns två bemannade parklekar inom området; parkleken Lugnet i Hägersten och parkleken Vippan i Fruängen. Tillgången till parklekar är inte tillfredsställande då avståndet till närmaste parklek för flertalet överskrider 500 meter.

Åtgärdsförslag

Befintliga parklekar bör bevaras och utvecklas.

Bollspel och bollek

Bollplaner större än 25x40 meter eller mindre planer för bollek bör finnas nära.

Mindre bollplaner kan fylla ett stort behov för spontana bollekar eller bollspel då de inte blir uppbokade för träning, vilket större bollplaner riskerar att bli. Bollplanerna kan vara grusade, av gräs eller konstgräs. Cirka hälften av bollplanerna finns på parkmark, övriga bollplaner finns på idrottsplatser eller på skolgårdar.

Fyra av markerade bollplaner är idrottsförvaltningens; Axelsbergs BP, Mälarhöjdens BP, Hägerstens BP och Fruängens BP. Dessa planer är bokningsbara.

Analys

Tillgången på bollplaner är ganska god och förhållandevis jämnt fördelad. Brister finns dock i norra Mälarhöjden, västra delen av Hägersten samt södra delen av Hägerstensåsen. I Mälarhöjden är flera av de befintliga bollplanerna i ett enklare utförande.

Värden / kvaliteter

Bollplanernas kvalitet och storlek varierar mellan stadsdelarna. Större bollplaner finns i alla stadsdelar förutom i Västertorp.

Åtgärdsförslag

- Det finns inga akuta behov av åtgärder för bollplaner eller ytor för bollek. Några av de mindre grusplanerna är på sikt i behov av upprustning.
- Behovet av nyanläggning av bollplaner i Mälarhöjden och Hägersten bör studeras. Mark bör reserveras för att kunna tillgodose ett framtida behov av bollplaner i stadsdelarna.

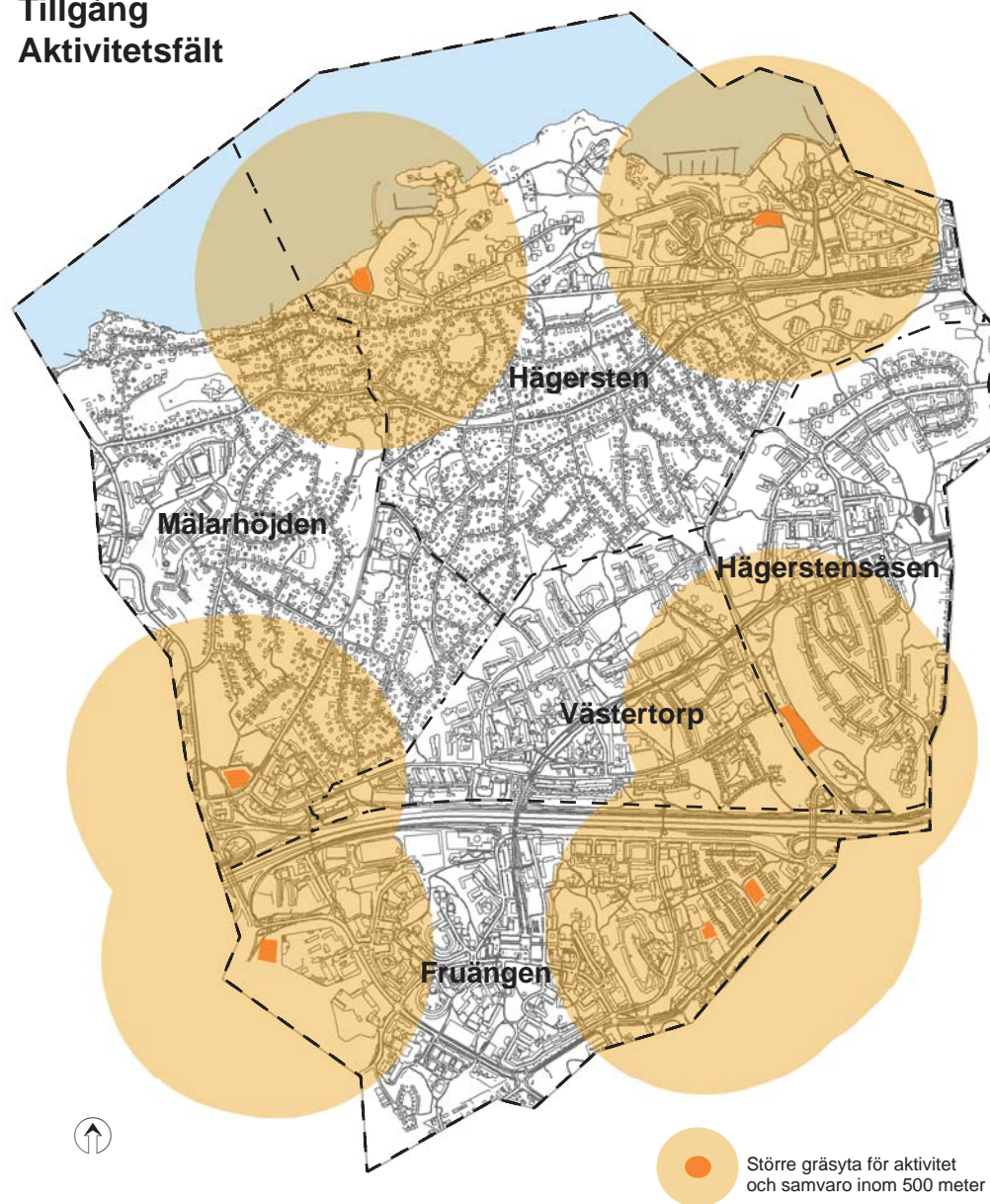

Bollplan vid Hägerstensvägen, Assuransen

Tillgång Bollspel och bollek

Tillgång Aktivitetsfält

Större aktivitetsfält

Analys

Det råder brist på större aktivitetsfält. Det finns en eller ett par större öppna gräsytor i varje stadsdel men det täcker inte behovet. De centrala delarna saknar helt större öppna gräsytor för aktivitet, evenemang, större folksamlingar och spontan lek.

Nya aktivitetsfält är svåra att skapa i tätbebyggd miljö. De fält som finns är därför väldigt viktiga och fyller ett stort behov då de har ett stort upptagningsområde. Det är viktigt att inte bygga bort fälten eller delar av fälten då storleken är ett kvalitets- och värdekrav.

Åtgärdsförslag

Befintliga större aktivitetsfält bör bevaras.

Picknick

Analys

Picknick sammanfaller delvis med större aktivitetsfält men är i parkplan Hägersten kanske i än högre utsträckning knutet till vattenkontakten och närheten till Mälarens stränder. Många fina picknickplatser finns på klippor med utsikt över Mälarens vatten, t ex vid Hägerstenshamnen. Iordningställda picknickplatser finns även i Mellanbergsparken och Solfjädersen, i Fruängen.

Åtgärdsförslag

Förslag till nyanläggning av picknickplats är i Rundberget.

Mellanbergsparken, Hägerstensåsen

Hägerstenshamnen, Hägersten

Mötesplatser

Mötesplatser för alla åldrar bör finnas i parkerna.

Åtgärdsförslag

Naturområden och naturstråk kompletteras med träffpunkter, exempelvis i form av picknickplatser. Aktivitetsparker och kvartersparker som mest är utformade för barn och deras föräldrar kompletteras med trivsamma sittplatser för äldre, plats för t ex boule, som är en aktivitet för alla åldrar, samt ungdomsaktiviteter.

Kolonilotter i Bellmans trädgårdar, Hägersten.

Blomprakt

Analys

Det råder stor brist på blomprakt. Under våren ges möjlighet till upplevelse av blomprakt i naturmarkernas undervegetation, i övrigt är det endast vid Mälarhöjdens torg och Axelsbergs torg som blomprakt kan upplevas. Det finns planterade prydnadsbuskage intill trapplopp och vissa gångvägar men dessa behöver skötas på ett bättre sätt än idag för att komma till sin rätt.

Åtgärdsförslag

- Alla centrum och centrala torg bör ha blomprakt. En översyn av centrala torg och parker bör göras för att utreda möjligheterna att tillskapa mer blomprakt.
- För att öka upplevelsen av blomprakt i parkmiljö föreslås upprustning av ett parkrum i kvartersparken Solfjäders i Fruängen samt upprustning av äldre perennplantering i Bellmanskällan, Hägersten.

En bit bort - värden inom 1 km

För god park- och naturtillgång och hög värde-
täthet bör det inom 1000 meter ges möjlighet till:
bad, båtliv, djurhållning, evenemang, fiske,
löpträning, odling, pulkaåkning, ridning, skridsko,
skidor, skogskänsla, torghandel, vattenkontakt,
vild natur, uteservering och utsikt.

Vattenkontakt, bad och båtliv

Närheten till Mälarens stränder är en mycket stor tillgång för befolkningen. Det finns flera mindre småbåtshamnar i Hägersten. Stränderna är förhållandevis lättillgängliga men det finns inget sammanhängande promenadstråk utefter vattnet. Det är önskvärt med en sammanhängande strandpromenad från Liljeholmen till Bredäng.

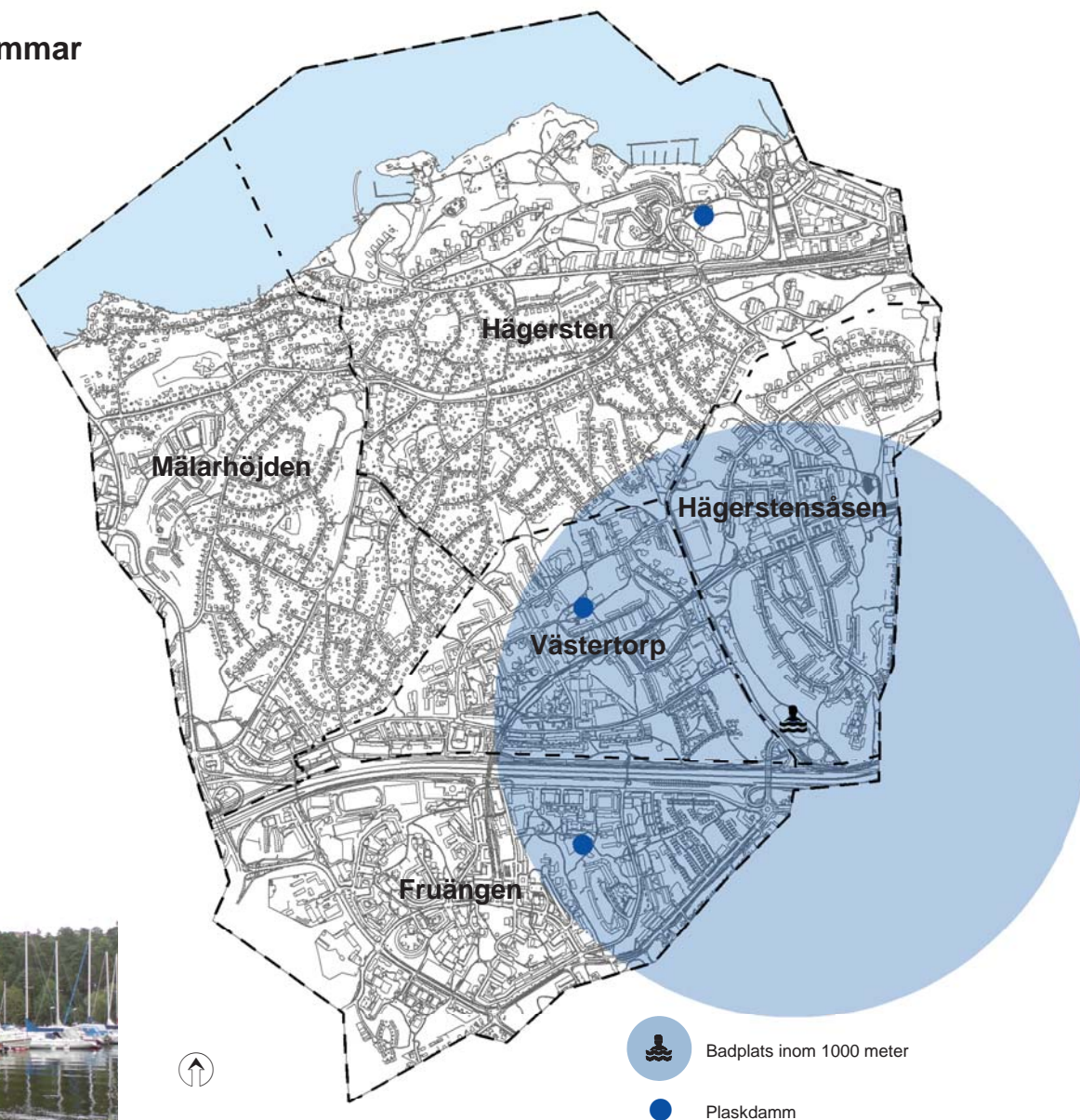
Trots den långa strandlinjen mot Mälaren i norr så är tillgången till bad dålig. Det finns inte något anlagt strandbad i stadsdelarna. Närmaste anlagda strandbad är Mälärhöjdsbadet i Bredäng. Nya strand- eller klippbad är under utredning i Gröndal / Hägerstenshamnen.

Personnebadets bassängbad är det enda kommunala utomhusbadet. Personnebadet har ett mycket stort värde och ett betydligt större upptagningsområde än 1000 meters radie. Det finns tre plaskdammar som hålls vattenfyllda sommartid; Lugnet, Vippan och Arken. Dessa har ett mycket stort värde för småbarnsgrupper.

Tillgång Badplats och plaskdammar

Båtliv och vattenkontakt i Hägerstenshamnen.

Evenemang

Parkteatern har sommartid föreställningar i Hägerstensåsens friluftsteater vilket lockar folk även från många stadsdelar. Bristen på stora aktivitetsfält gör det svårt att anordna större utomhusevenemang. Större evenemang som cirkusuppträdanden eller mindre utomhusfestivaler kan anordnas i Mellanbergsparken.

Åtgärdsförslag

- Bevara och vårda friluftsteatern i Teaterparken
- Större aktivitetsfält och bollplaner är viktiga att bevara för att möjliggöra utomhusevenemang i alla stadsdelar

Hägerstensåsens friluftsteater, Teaterparken.

Vinteraktiviteter; skridsko, skidåkning och pulkaåkning

Möjligheterna till vinteraktiviteter i stadsdelarnas parker är förhållandevis goda.

Vintertid spolas isbanor för skridskoåkning i parkerna Vippan, Johannisdalsparken och Lugnet. Därutöver spolas skridskobanor på flera av idrottsförvaltningens anläggningar. Snöfattiga och kalla vintrar finns också Mälarens is.

Möjligheterna till skidåkning är dåliga i stadsdelsområdet. Ligger isen på Mälaren finns möjligheter att åka skidor där.

Pulkabackar finns i alla stadsdelar; vid Slättens gård, Arken, Gropen / Brådstupsparken, Lugnet / Västertorpsparken, Vippan och Teaterparken.

Åtgärdsförslag

- Möjlighet till vinteraktiviteter i parkerna, särskilt skridskoåkning, är mycket viktig att bevara

Utsikt över Mälaren från Eolshäll, Hägersten.

Skogskänsla, vild natur

De sammanhängande naturmarkerna ger ganska goda möjligheter och god tillgång till skogskänsla. Främst gäller det naturmarkerna i Mälarhöjden och västra Fruängen där vegetationen är ganska tät och inslaget av barrträd är förhållandevis stort.

Utsikt

Möjligheterna till utsikt är mycket goda. Den kuperade terrängen ger förutsättningar för många fina utsiktsplatser från höjderna. På sina ställen behöver vegetationen gallras och det kan med fördel placeras ut sittbänkar vid utvalda utsiktsplatser. Längs Mälarens stränder ges också stora möjligheter till fina utblickar över vattnet och andra stadsdelar.

Åtgärdsförslag

- Håll efter vegetationen på utsiktsplatser
- Placera gärna ut sittbänkar vid utvalda utsiktsplatser

4H-gården i Eolshäll, Hägersten.

Djurhållning

Det finns ingen djurhållning i park- eller naturmarker. Det finns en 4H-gård i Hägersten, vid Eolshäll. Gården ligger inte på parkmark men tillför stort värde, främst för besökande barngrupper.

Torghandel, uteservering

Torghandel förekommer till viss del vid Fruängens centrum och Västertorps centrum. Det finns inte någon uteservering i Hägerstens parker, däremot finns ett café i anslutning till bangolfen i Mellanbergsparken och ett café vid Klubbensborg.

Åtgärdsförslag

- Möjligheterna att ha caféverksamhet i parkerna bör studeras

Torghandel i Fruängens centrum.

Tillgänglighet

Parkprogrammets råd och riktlinjer

- Park- och naturmark ska vara tillgänglig, framkomlig och nåbar för så många som möjligt, särskilt barn och funktionshindrade, vägt mot platsens olika värden.
- Park- och naturmarkens offentliga karaktär ska värnas och stärkas
- Särskild uppmärksamhet ska ges barns och funktionshindrades möjligheter att ta sig till och runt i park- och naturmark.

Tillgänglighet till parker och naturmarker inbegriper möjligheterna att nå parkerna, såväl avseende nåbarhet orienterbarhet, känslan av tillträde till parkerna samt framkomligheten och överblickbarheten i dem.

Framkomlighet

Framkomligheten varierar i stadsdelarnas park- och naturstråk. Det finns många och långa promenadstråk som ger goda möjligheter att röra sig i och genom parkområdena. En stor del av de sammanhängande gröna områdena är dock kraftigt kuperade naturområden med branta promenadstråk och trapplopp. Dessa områden har överlag dålig tillgänglighet för rörelsehindrade och personer med barnvagn och cykel. På några ställen pågår upprustningar

av trapplopp och gångvägar för att förbättra tillgängligheten. Där parkerna ligger i dalgångar som till exempel i Mellanbergsparken och Krausparken är tillgängligheten god med breda, plana gångvägar.

Orienterbarhet / överblickbarhet

Orienterbarheten i parkerna varierar starkt. Naturmarkerna med mer eller mindre tät och hög vegetation är mer svårorienterade än öppna parkstråk. Utsiktsplatser kan underlätta orienterbarheten liksom skyltning och vägvisning. Skyltning men även namn på parker saknas helt i stadsdelarna. Skyltning och hänvisning till större lekplatser och stadsdelsparker skulle kunna ske i samverkan med Stockholms lokaltrafik.

Barriärer

Inom och framförallt mellan stadsdelarna löper tunnelbana, E4/E20 och andra större vägar, vilka på flera ställen upplevs som barriärer. Även om det finns gångbroar, övergångsställen eller gångtunnlar så kan de upplevas som fysiska hinder som försvårar rörelser och förflyttningar mellan parker, grönområden och stadsdelar.

Åtgärdsförslag

- All parkförnyelse och upprustning av lekplatser ska göras så att tillgängligheten ökar.
- Trapplopp och branta gångvägar tillgänglighetsanpassas.
- Komplettering med bänkar längs gångstråk, i trapplopp och vid utsiktsplatser.
- Utplacering av skyltar med parkernas namn och enkla orienteringskartor över parkerna. Det ger både identitet åt parkerna och underlättar orienterbarheten.

Inledning

- Park- och naturmarken inom Parkplan Hägersten består till stor del av naturstråk och naturkvarter. En stor del av åtgärdsförslagen handlar om punktinsatser i dessa områden. Dessa åtgärder handlar om komplettering av sittplatser, picknickplatser, upprustning av trappor och gångvägar, byte av armaturer, skyltning och ökad slyrensning.

- Tillgängligheten behöver förbättras i många parker. Bänkar behöver bytas ut mot bänkar med armstöd för rörelsehindrade och trappor kompletteras med barnvagnsramper och markeringar för synskadade. Tillgängligheten ökas också om stigar i naturmark rustas upp till gångvägar.

- Mälarstranden är viktig för rekreation. Strandpromenaden föreslås därför upprustas och kompletteras. Det strandnära naturområdet Eolshäll / Klubbacken föreslås utvecklas till naturpark med bättre tillgänglighet.

- Buller är ett stort problem i de parker som ligger närmast E4/E20. En viktig förbättring i dessa parker är bullerdämpande åtgärder.

- De större naturparkerna har behov av både upprustning och fler värden som t ex samlingsplatser för alla åldrar. Upprustningar och kompletteringar föreslås av flera av Hägerstensåsens och Fruängens parker. Mellanbergsparken föreslås utvecklas till en stadspark.

- I samband med nybyggnation föreslås Gränsskogen i Fruängen utvecklas till en kvarterspark med fler värden.

- Nya lekplatser föreslås i Assuransparken och vid Vantörsvägen. Ungdomsplatser föreslås i Mellanbergsparken. Upprustning föreslås av ett antal lekplatser.

- De centrala torgen är viktiga samlingsplatser som föreslås upprustas och få en ökad kötsel.

Prioritering

Prioritet 1 - Föreslås åtgärdas inom 5 år

Exploateringsområden. Parker med högt besöksstryck. Kvartersparker och stadsdelsparker. Lekplatser och uppgradering av naturmark till kvartersparker med karaktär naturkvarter. Promenadstråk som används av många och eller är av intresse även utanför stadsdelen

Prioritet 2 - Föreslås åtgärdas inom 10 år

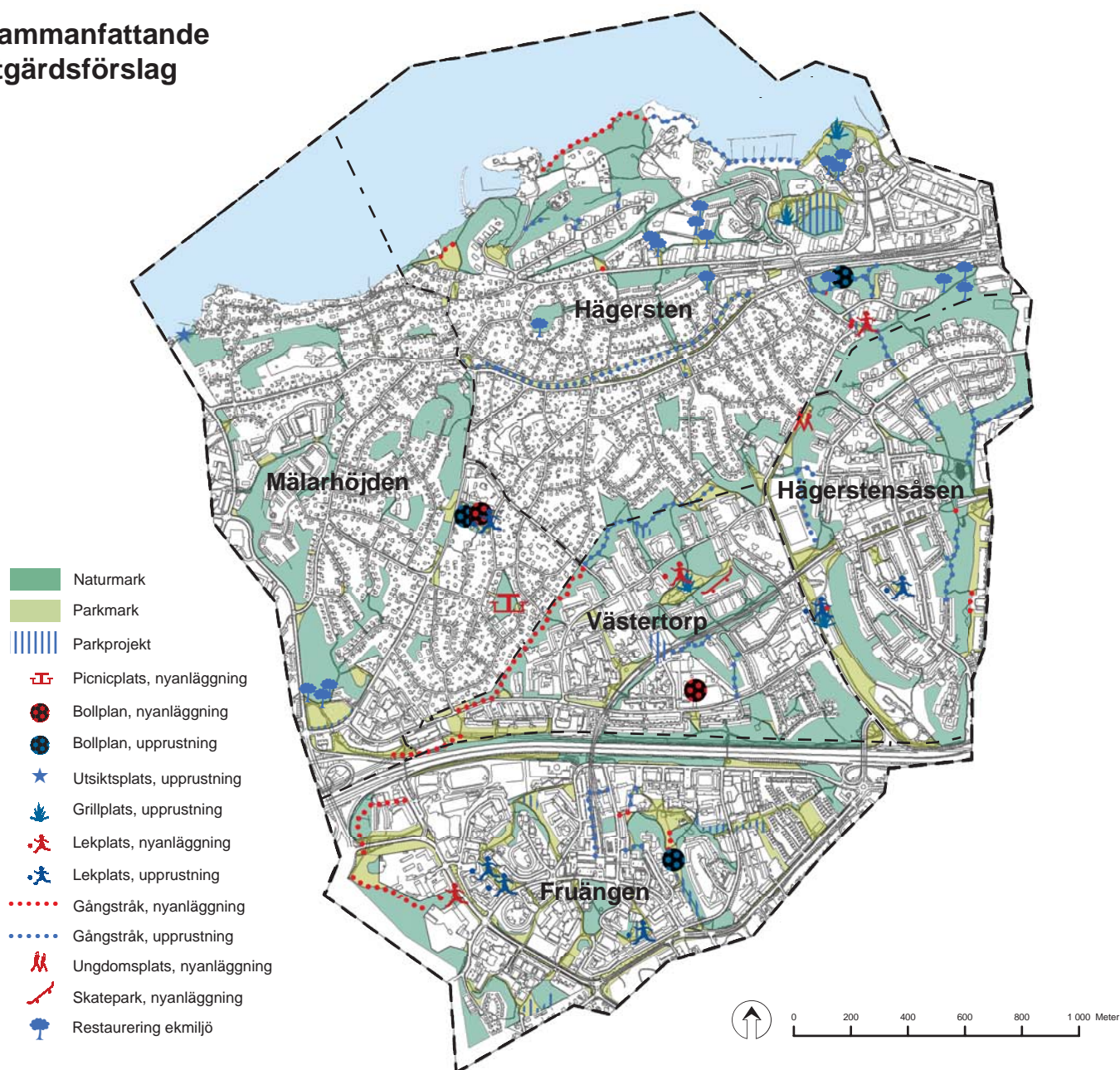
Parker och lekplatser med lokal användning. Plantering av gatuträd.

Prioritet 3 - Föreslås åtgärdas inom 15 år

Tillägg i parker som inte har så stort besöksstryck och där det redan finns andra värden, alternativt där liknande värden finns i närområdet.

Prioritet 1 - Åtgärdas inom 5 år	Prioritet 2 - Åtgärdas inom 5-10 år	Prioritet 3 - Åtgärdas inom 10-15 år
1. Mälarhöjdens Centrum	5. Rundberget och naturkvarter vid Johannisdalsgatan	4. Johannisdalsparken
2. Branterna	6. Slättensgård	7. Naturområde vid Bredängsvägen - Slättgårdsvägen m fl.
3. Mälarhöjdskrönet, Hattisskogen och Storberget	9. Pettersbergssstupet	8. Naturmark kring brf Backvinden
11. Edsbergsgård, Tenngjutargård	10. Lögarberget	12. Jakobs stegen
13. Hägerstenshamnen	16. Axelsbergs bollplan	20. Georg Dahlkvists park / Båtängsberget
14. Arken	18. Axelsbergs torg	30. Stråk utmed E4/E20 och Västertorpsvägen
15. Klubbacken / Eolshäll	19. Kraussparken	31. Stråk utmed E4/E20 och Elsa Brändströms gata
17. Brådstupsparken / Gropen	22. Assuransen	33. Karin Boyes gata
21. Kvarteret Hypoteket, Köpeskillingen (Båtparken), Obligationen, Försvarslånet och Mellanbergsvägen	25. Riksdalserterget, Mellanbergstorget och Sedelvägen	34. Elsa Beskovs gata
23. Mellanbergsparken	26. Västertorpsstråket	35. Vantörsvägen
24. Teaterparken	39. Klockhatten	36. Mickelsbergsvägen
27. Västertorpsparken, Parkleken Lugnet	41. Fruängens Centrum	
28. Västertorpsplan	42. Fruängens skola	
29. Västertorps skola	43. Solhatten	
32. Gränsskogen		
37. Solfjädern		
38. Kerstin Hesselgrens park, Parkleken Vippan		
40. Kvarnhagen		

Sammanfattande åtgärdsförslag

Sammanställning av åtgärder

Siffrorna hänvisar till beskrivning av park för park i Del 3.

Planerade och pågående parkprojekt

4. Johannisdalsparken (Mälarhöjden)

Upprustning av parken pågår.

Upprustningen innebär komplettering med ny småbarnslek, skateboardramper och nya planteringar mm.

14. Arken (Hägersten)

Upprustning av lekplatsen är planerad.

27. Västertorpsparken / parkleken Lugnet (Västertorp)

Parken ska kompletteras med ungdomsaktiviteter. Arbetet påbörjas under 2007.

28. Västertorpsplan (Västertorp)

Planer finns framtagna för upprustning av torget.

29. Västertorps skolgård (Västertorp)

Fotbollsplanen ersätts av en multisportarena i samband med pågående bostadsbebyggelse.

Förslag till utredning

15. Klubbacken / Eolshäll (Hägersten)

Program för utveckling av grönområdet. Programmet bör innehålla idéer för hur området kan bli mer tillgängligt genom nya gångstråk, t ex en gångbrygga längs med vattnet, nya sittplatser och genom att öppna upp naturmark.

6. Slättens gård (Mälarhöjden), 22. Mellanbergsparken (Hägerstensåsen), 31. Elsa Brändströms gata (Fruängen), 36. Mickelsbergsvägen (Fruängen)

Se över bullersituationen i parkmark och för gång- och cykelstråk längs E4/E20.

19. Kraus park (Hägersten)

Utred behov av belysning i stråket (Trafikkontoret)

26. Västertorpsstråket (Västertorp)

Utreda möjligheten att förlänga gångstråket

Övrigt

- Behov av nya bollplaner i Hägersten och Mälarhöjden
- Caféverksamhet i fler parker

Parker som föreslås upprustas helt eller delvis i denna plan

Mälarhöjden

1. Mälarhöjdens centrum

Upprustning av ytskikt och växter, gallra buskplantering mm

2. Branterna

Trappor åtgärdas

3. Mälarhöjdskrönet, Hattisskogen och Storberget

Komplettering med fler parkbänkar.

5. Rundberget och naturkvarter vid Johannisdalsgatan

Upprustning av ytskikt på gångväg, fler parkbänkar, picknickbord, slyrensning

7. Naturområde vid Bredängsvägen - Slättgårdsvägen m fl.

Upprustning i form av slyröjning och komplettering med fler parkbänkar.

8. Naturmark kring brf Backvindan

Upprustning i form av komplettering med fler parkbänkar och borttagning av buskage.

9. Petterbergssstupet

Trädgallring för bättre sikt.

11. Edsbergsgränd - Tenngjutargränd

Upprustning av trappa.

Hägersten

13. Hägerstenshamnen

Upprustning av grillplats. Slyröjning för utsikt. Plantering av perenner och prydnadsgräs.

15. Klubbacken

Upprustning av trappor och gångvägar norr om Klubbacken

16. Axelsbergs bollplan

Komplettering av parkstråket med fler sittplatser. Skyltning för bättre orientering

17. Brådstupsparken / Gropen

Komplettering med ny gångväg norr om den öppna parkytan samt förtydligande av entrén från Brådstupsvägen.

Bellmanskällan kompletteras med perennplanteringar och naturmarkytan mittemot trädplanteras.

18. Axelsbergs torg

Upprustning av parkdelens sittplatser och damm och planteringar.

19. Krausparken

Plantera nya träd, komplettera med fler parkbänkar och förnya ytskikt på Edvard Swartz plan.

Hägerstensåsen

21. Kvarteret Hypoteket, Köpeskillingen, Obligationen m fl.

Upprustning av parkerna med utglesning av vegetation, förtydliganden av gångstråk och entréer, upprustning av lekplatsen i kv Obligationen och komplettering med samlingsplats.

22. Assuransen

Upprustning av gångstråk, nyanläggning av lekplats och upprustning av entréområde och bollplan.

23. Mellanbergsparken

Upprustning av lekplats till tillgänglighetsanpassad stadsdelslekplats, anläggning av ungdomsplatser vid Personnevägen och förbättring av tillgängligheten till parken från tunnelbanestationerna.

24. Teaterparken

Upprustning av parken med nya skyltar, komplettering med sittplatser, upprustning av gångvägar och byte av armaturer.

25. Riksdalserterget, Mellanbergstorget och Sedelvägen

Upprustning av torgytornas träd och buskar, parkbänkar och komplettering med informationsskyltar. Öka blomprakt.

Västertorp

26. Västertorpsstråket

Upprustning av parkstråket med nya parkarmaturer, upprustning av sittplats / samlingsplats och orienteringsskyltar. Öppna upp täta partier. Undersöka möjligheten att förlänga parkstråket västerut.

29. Västertorps skolgård

Upprustning av parkstråk med nya parkarmaturer och barnvagnsramper

30. Stråk utmed E4/E20 och Västertorpsvägen

Målning av belysningsstolpar, överföring av gräsyta till naturmark, borttagning av del av gångstråk som slutar i parkeringsplats. Studera möjligheten att förlänga gång- och cykelstråket förbi hotell och parkering.

Fruängen

32. Gränsskogen

Upprustning / markering av entréer till området. Nyanläggning av lekplats och gångstråk.

33. Karin Boyes gata

Anlägga trappa som entré till området.

34. Elsa Beskows gata

Upprustning av parken genom anläggning av öppen gräsyta / ängsmark och kompost för närområdet, samt slyröjning och städning av naturmark.

37. Solfjädern

Upprustning och utveckling av lekplats till stadsdelslekplats, upprustning av entréområde från Doktor Widersöms gata, komplettering med blomsterplanteringar och boulebana.

38. Kerstin Hesselgrens park och parkleken Vippan

Upprustning av promenadstråk och entréområde i norr, ökad slyröjning, komplettering av planteringar, komplettering av lekplats, sittplatser, ny gångväg, upprustning av bollplan, ytskikt i plaskdamm.

39. Klockhatten

Upprustning av ytor intill gångväg och förskola. Förbättra kontakt mellan park och förskola.

40. Kvarnhagen

Nya sittplatser

41. Fruängens centrum

Förtydliga gång- och cykelstråk och upprustning av planteringar. Komplettering med blomprakt.

42. Fruängens skola

Upprustning av parkbänkar.

43. Solhatten

Upprustning av parkmark, lekplats, sittplatser, boulebana. Förstärka kontakt mellan förskola och lekplats.

Gröna stråk som föreslås i denna plan

37. Mickelsbergsvägen

Komplettering av lönnallén

Förslag till nedläggning

23. Mellanbergsparken, Valutavägen

Nedläggning av lekplats

39. Klockhatten

Nedläggning av lekplats

Förslag på områden som kan överföras till kvartersmark

En del av stadens parkmark ligger intill bostadshus som förgårdsmark eller som lekplatser / sittplatser inom kvarteren. Dessa ytor upplevs som privata och nyttjas troligen främst av de boende.

23. Mellanbergsparken

Lekplats vid Bokbindarvägen i Hägerstensåsen.

Skötsel och underhåll

I stort föreslås nuvarande skötsel bibehållas. De ytor som i dag är anlagd parkmark är värdefulla att behålla med parkskötselnivå. Det finns t ex nästan inga stora klippta gräsytor som skulle kunna skötas extensivt. Klippta gräsytor är snarare en brist. Ett undantag är några stora gräsytor intill E4/E20 som förslås övergå till naturmark.

I några parker föreslås ökad skötselnivå för att förstärka de föreslagna målkaraktärerna.

Naturmark / naturstråk

Slyrensning av naturmark borde utökas i anslutning till gångvägar och i naturstråk. Det skulle ge en ökad trygghetskänsla och förbättra utsikten och överblickbarheten. I naturmarks-partier med stora träd, framförallt stora ekar, skulle också röjningsinsatserna behöva ökas för att frilägga träden i brynzoner mot gata och park.

Slyrensning / gallring

Att öppna upp delar av naturmarken med ökad slyrensning / gallring föreslås i följande parker:

5. Rundberget och naturkvarter vid Johannisdalsgatan
7. Naturområde vid Bredängsvägen - Slättgårdsvägen m fl.
9. Petterbergstupet
10. Lögarberget
12. Jacobs stega
25. Kvarteret Hypoteket, Köpeskillingen, Obligationen m fl.
26. Västertorpsstråket
29. Västertorps skolgård
35. Elsa Beskows gata
38. Delar av Kerstin Hesselgrens park och parkleken Vippan

Förslag till skötselplan

15. Klubbacken / Eolshäll

Skötselplan för Klubbacken / Eolshäll
I skötselplanen föreslås vilka delar av området som ska hållas öppna, vilka arter som ska prioriteras och hur de gamla trädgårdarna bäst kan tillvaratas och framhåvas.

Parkmark

För att målkaraktären ska uppnås, föreslås ökad skötsel för några torg och parker. Detta gäller framförallt välbesökta platser i centrala lägen, där otillräcklig skötsel är särskilt påtaglig. Buskage borde t ex rensas så ofta att de upplevs som vårdade, plattytor och grusytor hållas fria från ogräs. Klotter upplevs också speciellt störande i dessa parker.

Ökad skötsel

- En ökad skötselnivå föreslås för följande parker och torg:
6. Slättens gård (kortklippt gräsyta närmast gården)
 18. Axelsbergs torg (parkdelen och planteringar vid spaljé)
 24. Riksdalertorget, Mellanbergstorget och Sedelvägen
 37. Solfjädern / Fruängens centrum

Brister i underhåll

Brister i underhåll har stor betydelse för hur en park eller ett naturområde upplevs. Brist på underhåll gör att parken upplevs bortglömd och som mindre värdefull. Framförallt i naturmarksområden där det finns få anlagda element är det av stor vikt för upplevelsen av området att det lilla som finns är av god kvalitet och i gott skick. Ett stadigt nymålat räcke, hela trappor och en enhetlig belysning gör att naturområdet ger ett helt annat intryck för besökaren.

Exempel på utrustning som är i dålig kondition i många områden:

Trappräcken

Är i vissa naturområden rostiga, sneda och vinda. Befintliga räcken målas alternativt byts ut. Om räcken är i dåligt skick föreslås de bytas ut mot räcken med kraftigare dimension.

Trappor

Trappor av granit behöver justeras i många parker

Barnvagnsramper

Saknas i trappor längs många parkvägar

Armaturer

Armaturer och stolpar är gamla, slitna och ibland av olika typ i vissa naturstråk. Nymålade, stockholmsgröna, stolpar med nya armaturer skulle göra stor skillnad där det saknas.

Klotter

Är ett problem i vissa parker. Det ger ett intryck av förfall i annars vackra miljöer. Här finns ett behov av tätare klottersanering.

Mälarhöjden

- 1 Mälarhöjdens centrum
- 2 Branterna
- 3 Mälarhöjdskrönet, Hattisskogen och Storberget
- 4 Johannisdalsparken
- 5 Rundberget och naturkvarter vid Johannisdalsgatan
- 6 Slättens gård
- 7 Naturområde vid Bredångsvägen - Slättgårdsvägen m fl.
- 8 Naturmark kring brf Backvinden
- 9 Pettersbergstupet
- 10 Lögareberget
- 11 Edsbergsgård / Tenngjutargränd
- 12 Jakobs stegen

Hägersten

- 13 Hägerstenshamnen
- 14 Arken
- 15 Klubbacken / Eolshäll
- 16 Axelsbergs bollplan
- 17 Brådstupsparken / Gropen
- 18 Axelsbergs torg
- 19 Krausparken
- 20 Georg Dahlkvists park / Båtängsberget

Hägerstensåsen

- 21 Kvarteren Hypoteket, Köpeskillingen (Båtparken), Obligationen m fl.
- 22 Assuransen
- 23 Mellanbergsparken
- 24 Teaterparken
- 25 Riksdalserterget, Mellanbergstorget och Sedelvägen

Västertorp

- 26 Västertorpsstråket
- 27 Västertorpsparken, Parkleken Lugnet
- 28 Västertorpsplan
- 29 Västertorps skola
- 30 Stråk utmed E4/E20 och Västertorpsvägen

Fruängen

- 31 Stråk utmed E4/E20 och Elsa Brändströms gata
- 32 Gränsskogen
- 33 Karin Boyes gata
- 34 Elsa Beskows gata
- 35 Vantörsvägen
- 36 Mickelsbergsvägen
- 37 Solfjädern
- 38 Kerstin Hesselgrens park och parkleken Vippan
- 39 Klockhatten
- 40 Kvarnhagen
- 41 Fruängens centrum
- 42 Fruängens skola
- 43 Solhatten

1. Mälarhöjdens centrum

Beskrivning / karaktär

Vid Mälarhöjdens tunnelbanestation finns en populär liten halvcirkelformad prydnadspark / torgbildning med soffor, rosenplantering, belysningspollare och en skulptur. Området är 0,1 ha stort. Ytan är plattlagd och omgärdas av ett ljust trästaket. I rosenplanteringen står skulpturen *Flicka med hund* av Ninnan Santesson (1891-1969) som restes 1971.

Mot Hägerstensvägen finns det gräsytor och höga buskplanteringar med ett gång- och cykelstråk som passerar igenom. Buskplanteringen består bland annat av flerstammig hägg, häggmispel, lönn, spireor och syrén.

Historik

Fram till 4 april 1964 gick spårvagnen till Mälarhöjdens centrum och hade ändstation där Coop ligger idag. Tunnelbanan öppnades 1965.

Blomsterprakt och sittplats

Målkarakter

Friyta - Parktorg

Mål

- Att bibehålla en välskött centrumplats
- Att öppna upp och tydliggöra ytan vid Hägerstensvägen

Skötsel

Intensiv parkskötsel

Värden

Sociala värden: Viktig sittplats och torgbildning med konstverk centralt i Mälarhöjden. Folkliv, samvaro och blomsterprakt.

Analys / brister

Platsen är trivsamt och en av få prydnadsparker i Mälarhöjden. Den börjar dock bli sliten och vissa buskplanteringarna mot Hägerstensvägen behöver gallras eller tas bort för att skapa ett tydligare och tryggare parkrum. Färgen på staketet börjar flagna, belysningspollarna är klottrade mm och platsen behöver fräschas upp. Framför skulpturen är planteringen gles och för att lätt kunna gå fram och titta eller läsa på skulpturen kan ytan hårdgöras.

- Parkmark
- Planerad bebyggelse
- Upprustning park
- Befintligt gångstråk
- Gångstråk, upprustning
- Befintlig sittplats

Skulpturen "Flicka med hund" restes 1971.

Åtgärdsförslag

- Upprustning ytsikten
- Lägg en smal gång av smågatstenar mellan gång- och cykelvägen och skulpturen för att inte rosorna ska trampas ner
- Påför ny jord och komplettera rosenplanteringen
- Öppna upp planteringen vid Hägerstensvägen genom att gallra och ta bort de små buskarna av t ex syrén och spirea som växer under de högre flerstammiga buskträden, öka genomsikten och låta trädens stammar framträda.

2. Branterna

Beskrivning / karaktär

Området är 3,9 ha stort och består av sparad naturmark i branter och på höjder. Branterna följer längs Slättgårdsvägen, från Mälarhöjdens kyrka vid tunnelbanestationen och söderut förbi Mälarhöjdens skola. Flera branta trappor leder genom Branterna, bl a från Slättgårdsvägen upp till kyrkan. Branterna är svår-tillgängliga och utgör en barriär i området. I höjdpartiet vid Lillsvängen är det utsikt över stan.

Mittemot Mälarhöjdens skola har en ny tillgänglighetsanpassad gångväg anlagts. Tre parksoffor finns längs vägen. Slänterna är klippta med buskplanteringar och träd.

Naturmarken består av blandskog, delvis blockrik med hållmarker och tallar i höjdparter samt lövträd (ek, björk, lönn, säl, gullregn mm), sly och gräsvegetation längre ned. Söder

Målkaraktär

Kvarterspark - Naturkvarter

Mål

- Att bevara naturmarken

Skötsel

Extensiv naturmarksskötsel
Intensiv vid parkvägar

om Mälarhöjdens skola växer fina bredkroniga ekar i kanten mot Slättgårdsvägen.

I hörnet av Slättgårdsvägen, Allégatan och Olsmässgatan finns ett litet parkvarter med klippta gräsytor, stora träd, buskar, och en grusväg. Här växer björk och ek. Två träd har nyligen tagits ned.

Värden

Sociala värden: Stråk, naturlek, utsikt, picknick, landform. Hela naturområdet ingår i ett av stadsdelsförvaltnings utpekade hundrastningsområden.

Täta bryn med sly vid Slättgårdsvägen

Tillgänglighetsanpassad gångväg mittemot Mälarhöjdsskolan.

Planer och byggande

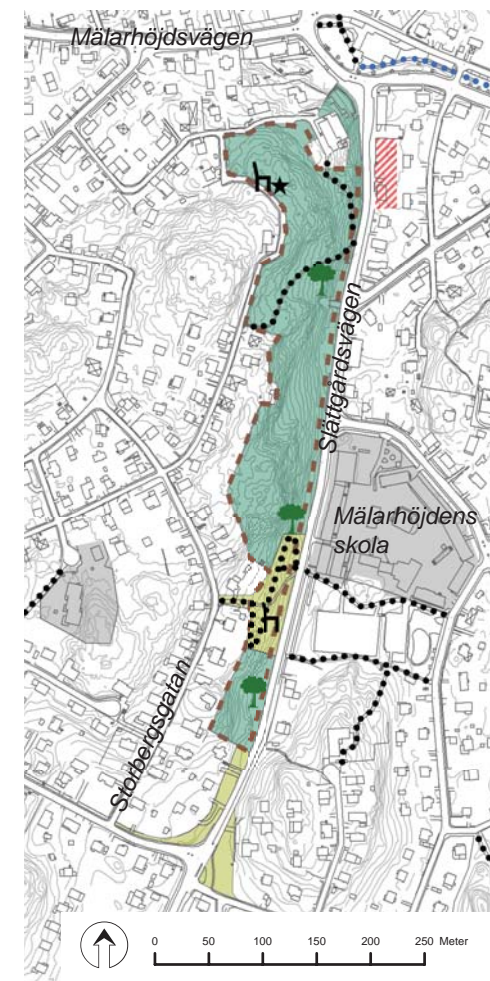
I kvarteret Bönhasen pågår planarbete för att möjliggöra ca 20 nya lägenheter.

Analys / brister

I vissa trapplopp skevar och tippas stegen vilket känns osäkert. Brynet mot Slättgårdsvägen är mycket tätt på grund av sly och bör kunna varieras mer genom att stammarna får framträda och brynkanten varieras.

Åtgärdsförslag

- Längs Slättgårdsvägen norra del finns flera döda träd som bör tas bort och sly som bör röjas
- Längs den södra delen bör slyet röjas, ekarna friställas
- Trappor åtgärdas

	Naturmark		Utsiktsplats
	Parkmark		Befintlig sittplats
	Planerad bebyggelse		Skola / förskola
	Gräns för hundrastområde		
	Värdefulla träd		
	Befintligt gångstråk		
	Gångstråk, upprustning		

3. Mälarhöjdskrönet, Hattisskogen och Storberget

Beskrivning / karaktär

Mälarhöjdskrönet är 1,3 ha stort, högt beläget naturkvarter som ligger väster om Lillsvängen. Från krönet ges utsikt över stan och de inre delarna används för lek och vistelse. En hög mast står i området.

Hattisskogen är ett 0,8 ha stort naturkvarter som är högt beläget i terrängen och omgivet av villatomter samt förskolan Hattis. Naturmarken består av hällmarkstallskog med tall och ris. Den är genomkorsad av stigar. Längre ned i terrängen intill den asfalterade gångvägen växer högvuxet gräs och lövträd. Gångvägen som leder förbi förskolan är belyst.

Mälarhöjdskrönet

Målkarakter

Kvarterspark - Naturkvarter

Mål

- Att bevara områdena som naturkvarter
- Att förbättra sittmöjligheterna

Skötsel

Extensiv naturmarksskötsel

Storberget är 0,7 ha stort och ligger mellan villatomterna. Man når in i området från Hälleskåran där marken är ganska plan. Där växer det lövskog, främst ek samt högvuxet gräs. Längre in blir området mer kuperat med vackra hållar, tallskog och ljung. Där har man vidsträckt utsikt åt nordväst. En transformatorstation är placerad vid gatan där man går in i området.

Storberget

Värden

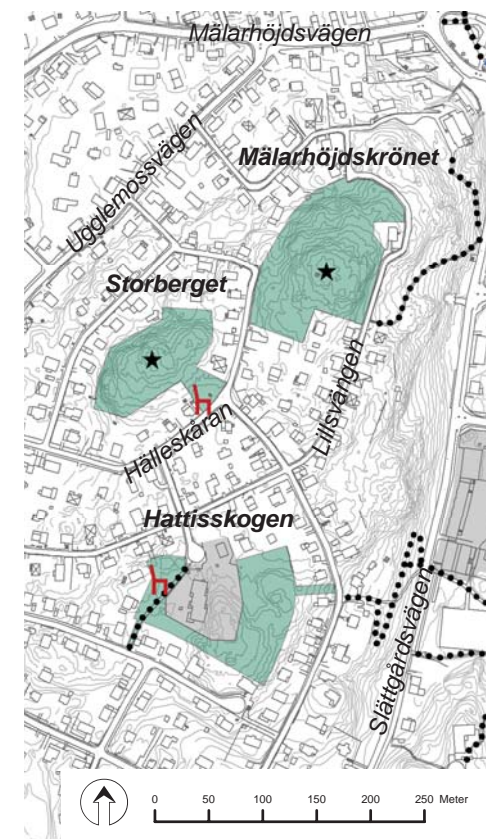
Sociala värden: Lek, bostadsnära natur, ro, utsikt.

Analys / brister

Naturkvarteren ligger mellan villatomter och det kan vara svårt att hitta in i eftersom de upplevs privata. Entréerna är ofta otydliga. När man är inne i kvarteren utgör de fina, naturliga lek- och picknickmöjligheter för t ex barngrupper.

Hattisskogen

Naturmark

Förskola / skola

..... Befintligt gångstråk

Sittplats, nyanläggning

★ Utsiktsplats

Åtgärdsförslag

- Placera en parksoffa vid entrén till Storberget samt en långs gång- och cykelvägen vid förskolan Hattis.

4. Johannisdalsparken

Beskrivning / karaktär

Johannisdalsparken är en 1,2 ha stor kvarterspark söder om Mälarhöjdens skola, mellan Slättgårdsvägen och Sankt Mickelsgatan. Parken är mycket populär och välbesökt. Den innehåller en större lekpark och fotbollsplan. I söder gränsar parken till en vacker naturmarksslätt med berghällar och stora lövträd. Lekplatsen är den enda anlagda lekplatsen i Mälarhöjden.

Historik

Den första skolan invigdes 1905 och hette då Johannisdalsskolan. När antalet barn ökade byggdes en ny skola år 1925 som kallades Mälarhöjdens skola och som ritades av arkitekt Georg A. Nilsson. År 1930 utfördes ytterligare en tillbyggnad. Den låg spegelvänt i förhållande till den förra. Exakt när lekparken anlades är okänt.

Stor ek vid fotbollsplanen.

Målkarakter

Kvarterspark - Parkkvarter, lekpark

Mål

- Att bevara området i gott skick

Skötsel

Intensiv parkskötsel

Värden

Sociala värden: samvaro, lek, bollspel, pulkaåkning, skridsko, sitta i solen.

Analys / brister

Trappan från Slättgårdsvägen är skev och trasig. Även gångvägen från trappan behöver rustas upp och asfalteras om. Detta kommer åtgärdas under den pågående upprustningen.

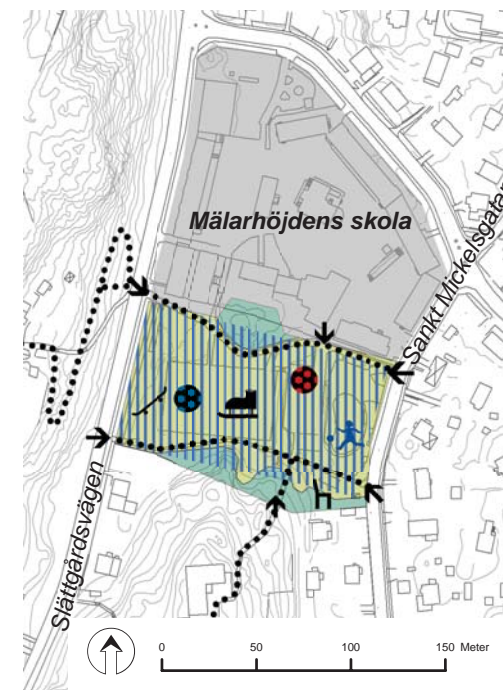
Grön slätt i södra delen av parken.

Planer och byggande

Under åren 2007-2009 kommer parken att rustas upp i etapper. Bland annat tillkommer olika typer av skateboardbanor för äldre barn, multisportarena, ny småbarnslek, vattenrännor, nya skärmtak, förråd och pergola samt nya planteringar med perenner, träd och buskar.

Gymnastikbanor i kanten mot Slättgårdsvägen.

	Naturmark		Befintligt gångstråk
	Parkmark		Upprustning park
	Skola		Bollplan, upprustning
	Sittplats		Multisport, nyanläggning
	Entré		Lekplats, upprustning
	Befintlig isbana		Skatepark, befintlig

Förslag till åtgärder

Inga förslag till åtgärder eftersom mycket åtgärdas i den pågående upprustningen.

5. Rundberget och naturkvarter vid Johannisdalsgatan

Beskrivning / karaktär

Rundberget är ett 1,0 ha stort naturkvarter omgivet av villatomter. Området är lättillgängligt med flera entréer. Mellan Storsvängen och Hindersmässgränd leder en grusad och belyst gångväg. Det finns ytterligare en entré in från Storsvängen liksom en från Sankt Mickelsgatan. Det har funnits en förbindelse längs delar av den västra sidan men den är helt övervuxen idag. Den har fått en privat prägel i och med att den angränsar till villatomter. Genom området leder en asfalterad gångväg med en granittrappa som behöver röjas från vegetation. Området är genomkorsat av stigar och marken är nött på många ställen, speciellt i den plana inre delen av skogen. Naturmarken består av en hög och brant klippa i vars kanter det växer mycket sly. Trädbeståndet domineras av löv, främst ek, men det förekommer även tall och gran. Marken är blockrik.

Rundberget

Målkarakter

Kvarterspark - Naturkvarter

Mål

- Att bevara områdena som naturkvarter.

Skötsel

Intensiv vid gångväg och trappa
Extensiv naturmarksskötsel

Mellan Johannisdalsgatan och Slättgårdsvägen finns ett 0,4 ha stort naturkvarter med blandskog och fina hållar i höjdparter. I mitten finns en fin plan yta. Genom området leder en upptrampad stig.

Värden

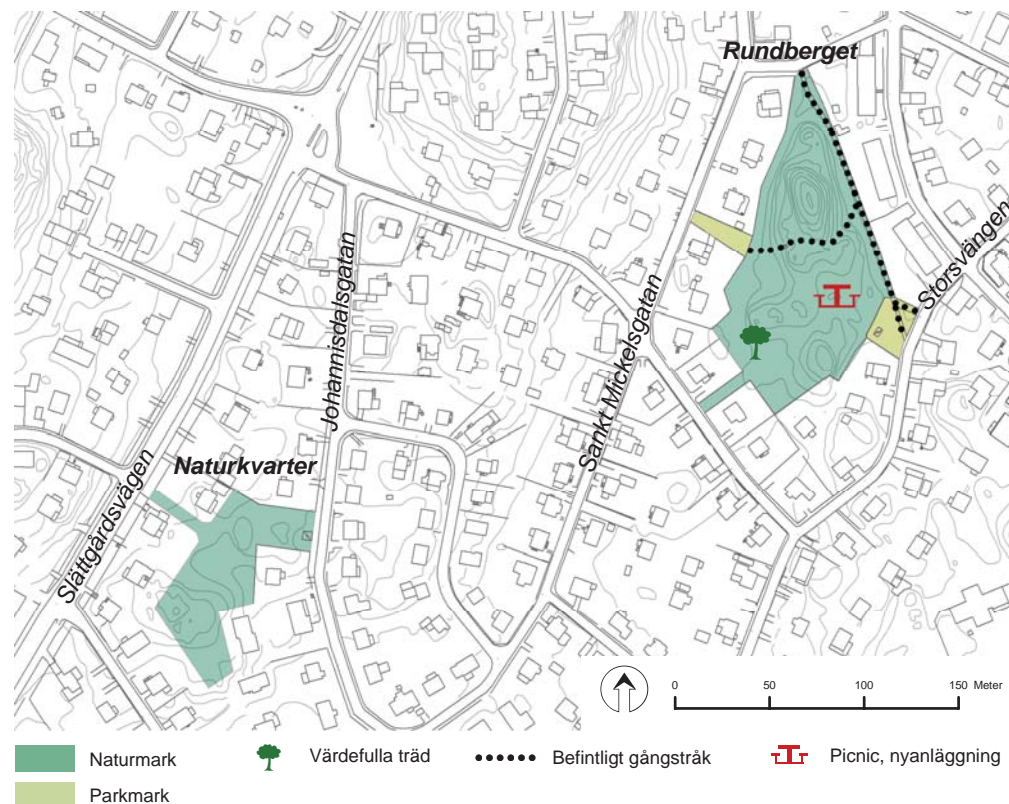
Sociala värden: Naturlek, ro, stråk.

Analys / brister

Områdenas topografi tillåter att man placerar ut picknickbord.

Naturkvarter mellan Johannisdalsgatan och Slättgårdsvägen.

Åtgärdsförslag

- Rundberget: Slyröjning vid trappan, grusytan vid Sankt Mickelsgatan behöver gränsas
- Asfaltera om gångvägen
- Båda områdena: Fler parksoffor eller picknickbord i de inre delarna av skogen.

6. Slättens gård

Beskrivning / karaktär

Den öppna marken kring Slättens gård är ett ca 1,4 ha stort parkkvarter. Gården ligger vackert inbäddad bland stora lövträd i kanten av de öppna fälten. I den sydvästvända backen vid gården växer stora lindar och i skogsbrynet bakom bland annat bok. På andra sidan fälten ligger E4/E20 och Bredängs trafikplats.

Historik

Slättens gård är känd sedan 1762, då det var ett torp som tillhörde Sättra gård. Det bedrevs jordbruk på gården fram till 1960-talet. Gården, men inte marken, köptes av Svenska Bostäder (Stadsholmen) år 2005.

Värden

Naturvärden: Vacker natur med stora lövträd och öppna slänter.

Kulturhistoria: Den gamla gården.

Sociala värden: De stora öppna ytorna ger möjlighet till lek, pulkaåkning, picknick och sitta i solen. Parken besöks av bland annat dagis-grupper.

Analys / brister

Området är kraftigt påverkat, både visuellt och bullermässigt, av E4/E20 samt Bredängskopplet.

Stora lövträd och öppna marker vid Slättens gård.

Målkaraktär

Kvarterspark - Parkkvarter

Mål

- Att bevara miljön kring Slättens gård, de öppna fälten samt kullen med stora lindar.
- Att skapa bullerskydd mot E4/E20 och Bredängs trafikplats.

Skötsel

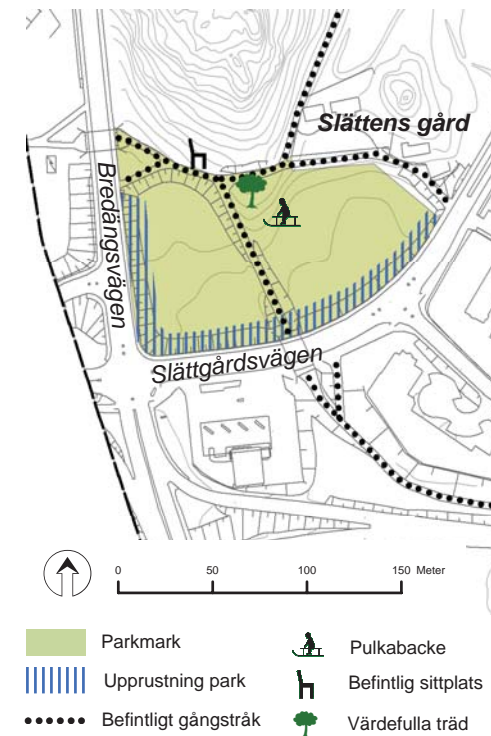
Intensiv och extensiv parkskötsel

Bensinmacken och Bredängskopplet stör miljön.

Slättens gård.

Åtgärdsförslag

- Se över bullersituationen vid trafikplatsen.
- Östra delen av gräsytan, närmast Slättens gård, hålls kortklippt.

7. Naturområde vid Bredängsvägen – Slättgårdsvägen m fl

Beskrivning / karaktär

Området som är ett 6,2 ha stort naturmarksområde består av ett sammanhängande skogsbevuxet höjdparti med blandskog utan gångvägar, samt ett smalare område som letar sig in mellan villatomterna. Genom detta område leder flera asfalterade gång- och cykelvägar. Det större området gränsar till Bredäng och Bredängsvägen i väster och är troligen mindre använt eftersom det inte gränsar till några bostäder åt detta håll. I slänten vid Slättens gård växer stora lövträd, t ex bok. I korsningen mellan Bredängsvägen och Ugglemossevägen finns en återvinningsstation.

Längs Slättgårdsstigen och förskolan Slättgårdsvägen 72 finns en liten gräsplan med fotbollsmål samt ett bollplank.

Fotbollsplan vid förskolan Slättgårdsvägen.

Målskäraktär

Stadsdelspark - Naturområde

Mål

- Att bevara naturområdet

Skötsel

Extensiv i naturområden

Intensiv vid gång- och cykelvägar

Värden

Naturlek, picknick, vackra stora lövträd vid gång- och cykelvägarna nära Slättens gård, närnatur. Bollspel vid förskolan Slättgårdsvägen 72. Stora delar av naturområdet ingår i ett av stadsdelsförvaltningens utpekade hundrastningsområden.

Analys / brister

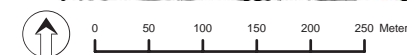
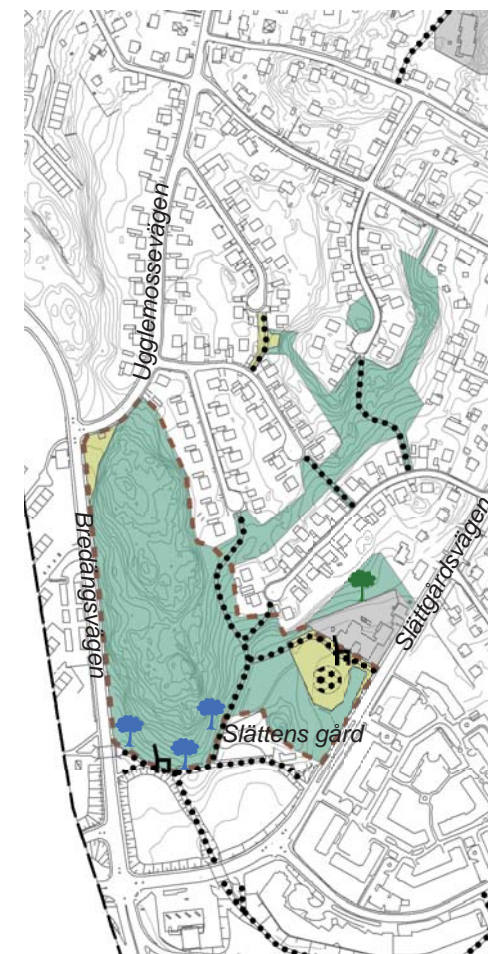
Det finns endast ett fåtal bänkar längs gångvägarna. På gång- och cykelvägen utanför förskolan bullrar det från biltrafiken på E4/E20.

Spår av lek i naturmarken.

Nära Slättens gård växer stora ekar.

	Naturmark		Befintligt gångstråk
	Parkmark		Befintlig bollplan
	Förskola		Befintlig sittplats
	Gräns för hundrastområde		
	Värdefulla träd		
	Restaurering ekmiljöer		

Åtgärdsförslag

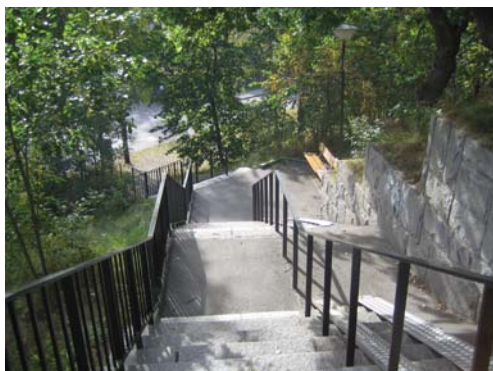
- Röja sly
- Placera ut fler parkbänkar
- Restaurering av ekmiljöer

8. Naturmark kring brf Backvindan

Beskrivning / karaktär

Naturmark på 5,4 ha stort område breder ut sig mellan den högt belägna bostadsrättsföreningen Backvindan och villatomter längre ned i slänterna. Området består till stor del av mer eller mindre svårtillgängliga slänter och branter. Området vetter mot Ålgrytevägen och Bredäng i väster. Två branta trapplopp i granit leder upp från Ugglemossevägen. Båda är i god kondition. Uppe på höjden leder en asfalterad och belyst gångväg. En kommunal basketplan ligger intill gångvägen.

Naturen består av blandskog med lövträd, främst ekar och högvuxet gräs i lägre partier samt tall och hållmarker i de övre.

Trappa i granit från Ugglemossevägen.

Målkarakter

Stadsdelspark - Naturområde

Mål

- Att bevara naturmarken
- Att skapa fler sittplatser vid gångvägar

Skötsel

Extensiv i naturmarken

Intensiv vid trappor och murar

Intensiv vid gång- och cykelvägar

Historik

Radhusen i Backvindan och grannkvarteret Bokhandlaren ritades av Björn Hedvalls kontor 1965.

Värden

Sociala värden: Lek, bollspel, promenader, närnatur, hundrastning.

Analys / brister

Området är stort och utdraget utan någon sammanhållen kärna. Från Bredängsvägen in till radhusområdet leder en gångväg med ett tätt buskage av måbär i kanten som gör att det känns otryggt när det är mörkt.

Åtgärdsförslag

- Tag bort hela eller delar av buskaget vid gångvägen
- Placera ut fler parksoffor längs gångvägar

9. Pettersbergstupet

Beskrivning / karaktär

Pettersbergstupet är ett ca 1,4 ha stort naturkvarter. Det har vattenkontakt med Mälaren och ansluter till ett större naturmarksområde i Bredäng. Stranden är brant och igenvuxen med främst lövträd. En gång- och cykelväg leder strax ovanför stranden och vidare in i Bredäng. En grusad gångväg leder även ned till en småbåtshamnen Pettersbergsbryggan. Förutom gångvägen vid stranden är området ganska svårtillgängligt eftersom det är brant. Det leder dock ett promenadstråk på en stig genom skogen från husen på Båtsmanskleivet ner till vattnet.

Naturmarken består av främst lövskog med ek och enstaka barrträd. Blåbärsris och gräs i fältskiktet.

Målkarakär

Kvarterspark - Naturkvarter

Mål

- Att öka vattenkontakten från gångvägen och parksofforna vid stranden

Skötsel

Intensiv vid gång- och cykelvägen
Extensiv i naturmarken

Värden

Sociala värden: Vattenkontakt, utsikt, ro, promenader, landform (från Mälaren).

Analys / brister

Gång- och cykelvägen som går strax ovanför stranden saknar vattenkontakt eftersom det är tätt med vegetation.

Åtgärdsförslag

- Gallra bland träden i strandkanten så att vattenkontakt från sittplatserna skapas.
- Slå gräslänt vid hamnen regelbundet

- Naturmark
- Befintligt gångstråk
- Befintlig sittplats
- Utsiktsplats, upprustning

Sittplatser längs gång- och cykelvägen. Till höger i bilden kan man öka vattenkontakten genom att röja och gallra.

10. Lögareberget

Beskrivning / karaktär

Området som är 2,7 ha stort är ett brant naturkvarter, på vissa ställen med vidsträckt utsikt över Mälaren. På toppen begränsas området av ett flätverkstängsel mot Lögarebergets Montessoriskola och längre ned i slänten av villatomter. Branten är svårtillgängligt och genomkorsas av några stigar. Det finns inga gång- och cykelvägar eller andra anläggningar inom området.

Vegetationen består av blandskog med bl a berghällar, tallar i höjdparter, rönn, björk, asp, och lövsly samt ris och högt gräs i svackor.

Värden

Sociala värden: Utsikt, ro, vild natur, landform (från Mälaren).

Analys / brister

Entréerna in i området är otydliga och få.

Målkarakär

Kvarterspark - Naturkvarter

Mål

- Att bevara områdena som naturkvarter

Skötsel

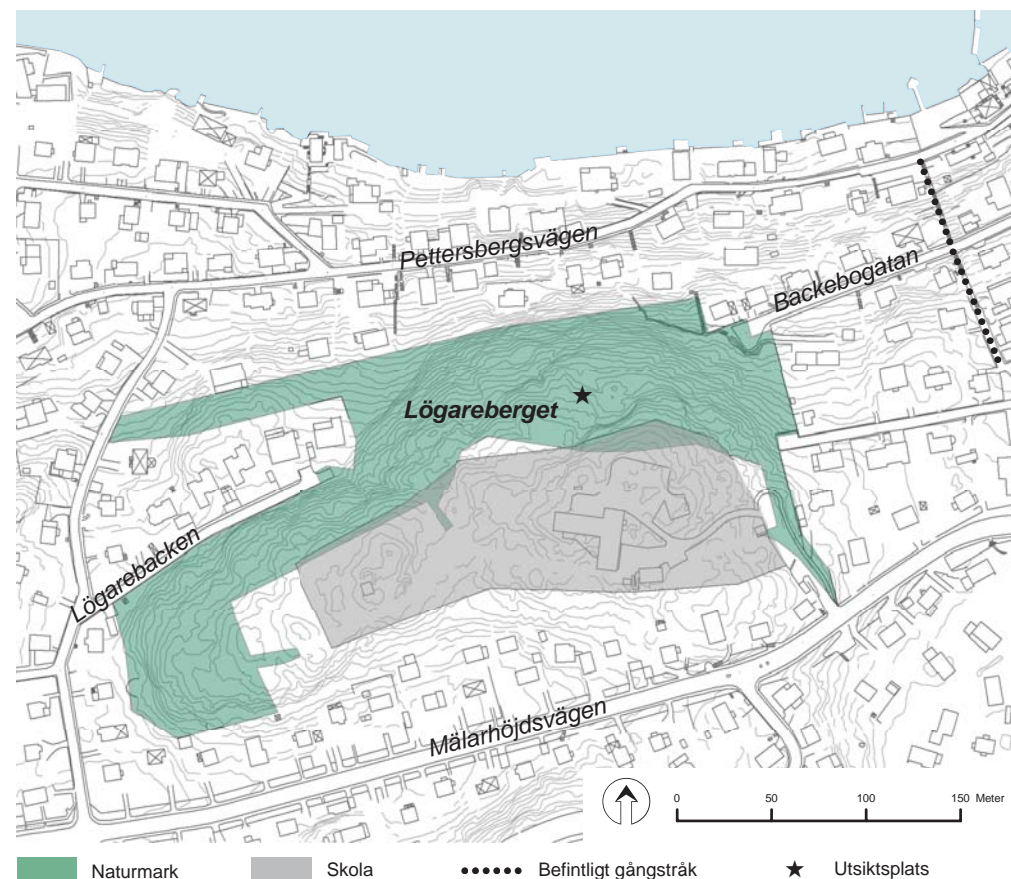
Extensiv naturmarksskötsel

Området sett från Lögarebacken.

Utsikt från Lögareberget.

Åtgärdsförslag

- Röj sly i kanterna

11. Edsbergsgränd, Tenngjutargränd

Beskrivning / karaktär

Området utgörs av en ca 0,3 ha brant naturmarksslänt. Den sträcker sig mellan Edsbergsgränd, vändplatsen på Tenngjutargränd och mot villatomterna längre ned i backen. Området är svårtillgängligt. Vid vändplanen på Edsbergsgränd löper en kryssmur i vinkel. Här uppe är det en vidsträckt utsikt över Mälaren. Mellan Edsbergsgränd och Tenngjutargränd leder en grusad gångväg med fem trapplopp av granitstenar. Naturmarken består av bland-

Målkarakter

Friyta – Naturkvarter

Utsiktsplats

Mål

- Att bevara naturmarken
- Att bevara utsikten

Skötsel

Extensiv i naturmarken

Intensiv vid mur och trappor

skog med berghällar och tall i högre partier, högvuxet gräs, lövträd och trädgårdsrymlingar längre ned i slänten.

Utsikt över Mälaren.

Historik

Flerfamiljshusen ritades av Ancker, Gate och Lindgren år 1942.

Värden

Från Edsbergsgränd är det en vidsträckt utsikt. Promenadstråk, landform.

Analys / brister

Ris och grenar är slängda över kanten på muren.

Åtgärdsförslag

- Grusvägen behöver rensas från gräs
- Justera stegen i trappan

12. Jacobs steg

Beskrivning / karaktär

Jacobs steg är en brant trappa och viktigt kommunikationsstråk mellan Pettersbergsvägen och Fridhems brygga samt Mälarhöjdsvägen. Fridhems brygga trafikeras av bland annat båtar till Drottningholm. Från trapploppet ligger privata entréer till villatomterna innanför. Vid trappans övre del finns nyanlagd gräsmatta och stora björkar.

Vid trappans övre del finns nyanlagd gräsmatta och stora björkar.

Historik

Trappan fick sitt namn 1924 och anspelar på den steg som patriarken Jacob såg i drömmen enl. Första Mosebok 28:12-15. Jacob skulle ha sett en steg som gick hela vägen från jorden till himlen.

Analys / brister

Upprustning av trapploppen pågår och ska vara klar under år 2008.

Värden

Trappan utgör ett viktigt stråk eftersom höjdskillnaderna och privata tomter gör att det inte finns så många passager. Fin utsikt över vattnet.

Utsikt över Mälaren från Jacobs steg.

Målkaraktär

Friyta – Naturkvarter

Mål

- Att bevara trappan

Skötsel

Intensiv

Åtgärdsförslag

- Inga

13. Hägerstenshamnen

Beskrivning / karaktär

Hägerstenshamnen ligger vid Mälarens strand i gränsen mot Aspudden. Parken hör samman med ett bostadsområde med höga flerfamiljshus som byggdes på 1980-talet. Promenaden ansluter i öster till Örnbergs båtklubb och utvidgas sedan till en öppen gräsyta. Promendvägen ligger nära vattnet. Hängpilar växer längs stranden och bänkar står vända mot vattnet och utsikten över Mälaren. Västra delen av området består av ett höjdparti. De branta klippväggarna skapar en västvänd skyddad parkyta. Uppe på höjden finns kala klippartier men även delar med ekar och en syrénberså. Här är utsikten vacker över Mälaren.

Värden

Sociala värden: Fint promenadstråk med vattenkontakt och många sittplatser. Cykelstråk och jogging. Solvända ytor för picknick, grillning och solbad. Badmöjlighet och vattenlek. Längs promenaden finns mycket att titta på. Båtklubb och småbåtshamn. Fågelliv.

Höjdpartiet har stort värde för landskapsbilden mot Mälaren. Parken ligger inom ett kärnområde för värden knutna till ek.

Planer och byggande

I kvarteret Plomben, på gränsen mellan Hägersten och Aspudden, pågår planarbete för att möjliggöra ny bostadsbebyggelse.

Målkarakter

Kvarterspark - Strandpark

Mål

- Att bevara och utveckla de värden som finns idag
- Att förlänga strandpromenaden längs med båtklubbens område (Eolshäll)

Skötsel

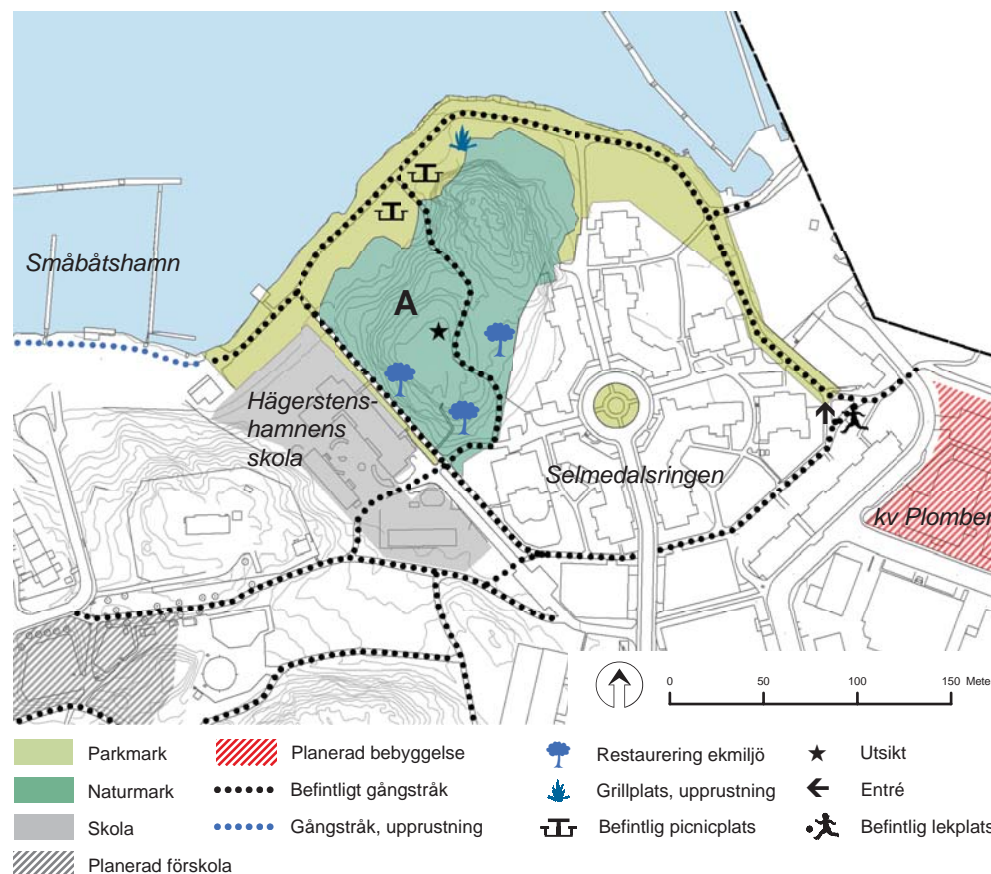
Skötselintensiv parkmark
Skötselintensiv naturmark

Analys / brister

Hägerstenshamnen är en mycket trivsam strandpark med många värden. Promenaden är en del av en sammanhängande strandpromenad från Gröndal, via Vinterviken. Området är levande med folkliv och båtliv. Parken har ett skyddat läge mot berget på ena sidan och med bebyggelsen i ryggen på andra sidan. Strandpromenaden är tillgänglig för rörelsehindrade. Den är utan lutningar och det finns bra bänkar med armstöd längs sträckan. Parken kan göras mer intressant och varierad med nya perennplanteringar.

Strandpromenad vid Hägerstenshamnen.

Plats för picknick intill berget på västra sidan.

Åtgärdsförslag

- Den befintliga grillplatsen rustas upp.
- Viss röjning uppe på höjden skulle öka utsikten (A)
- Plantering av perenner och gräs med strandkaraktär
- Restaurering av ekmiljöer

14. Arken

Beskrivning / karaktär

Arken är en centralt belägen kvarterspark på 4,2 ha, belägen mellan flerfamiljshusen i Hägerstenshamnen och Selmedalsvägen. God rumslighet då parken har stöd av ett höjdparti samt bebyggelse runt om. Parken innehåller en stor lekplats, plaskdamm och grillplats. Lekplatsen gränsar till en lägre liggande stor gräsyta som kan utnyttjas för bollspel. Slutningen emellan fungerar som pulkabacke. Söder om Arken ligger en naturmarkskulle med fin vegetation. Från höjden har man en härlig utsikt över Mälaren.

Värden

Sociala värden: Del av promenadstråk. Lekplats och naturlek. Stor gräsyta för bollspel och pulka. Samlingsplats för barn och föräldrar. Möjlighet att grilla och ha picknick. Den gröna höjden mot Mälaren har betydelse för upplevelsen av landskapsbilden från vattnet.

Lekplats Arken

Målkaraktär

Kvarterspark - Parkkvarter och parkstråk

Mål

- Att bevara och förstärka parken som central lekplats och samlingsplats för kringliggande bostadsområden
- Att göra parken attraktiv för fler åldrar

Skötsel

Skötselintensiv naturmark
Skötselintensiv parkmark

Parken ligger inom ett kärnområde för värden knutna till ek.

Analys / brister

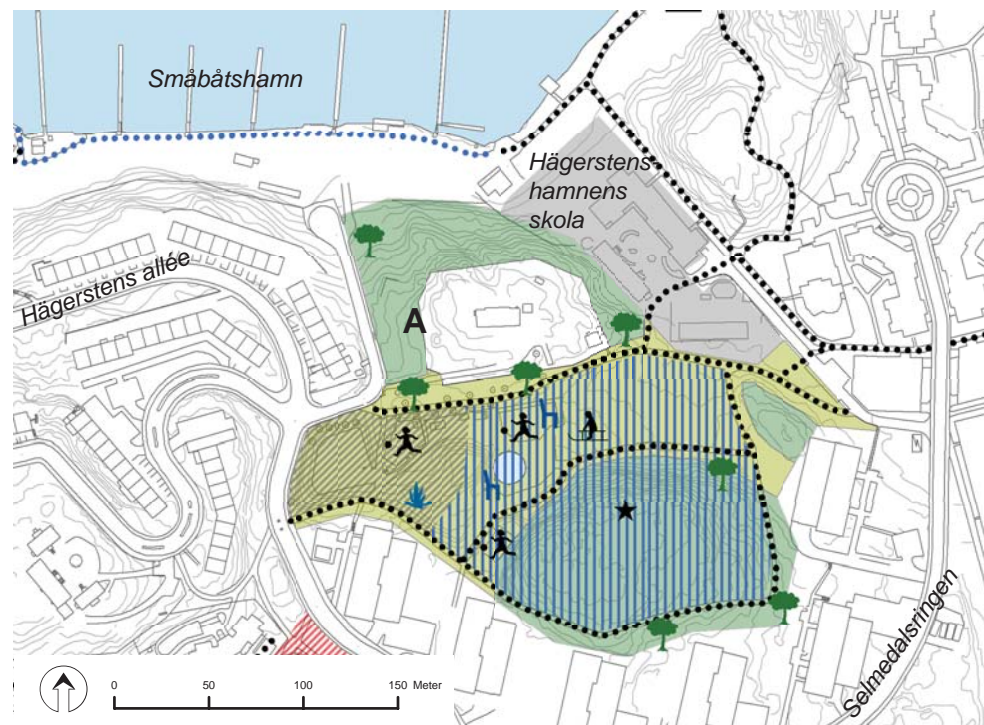
Arken är en väl fungerande lekplats i tämligen gott skick men med aktiviteter endast för mindre barn. Parken saknar aktiviteter för ungdomar och har även brist på trevliga sittplatser.

Vissa delar av parken är slitna, t ex grillplatsen. Nyplanterade träd har dålig utveckling.

Viss röjning i naturmarken norr om lekplatsen skulle ge utsikt även från parken, t ex från grillplatsen.

Planer och byggande

En ny förskola är planerad i västra delen av parken, på nuvarande bollpanen. En upprustning av parken kommer att utföras i samband med uppförande av ny förskola.

	Parkmark		Damm		Grillplats, upprustning
	Naturmark		Upprustning park		Sittplats, upprustning
	Skola		Befintligt gångstråk		Pulkabacke
	Planerad förskola		Gångstråk, upprustning		Befintlig lekplats
	Värdefulla träd		Utsikt		

Åtgärdsförslag

- Skapa trivsamma sittplatser
- Komplettera parken med aktiviteter för ungdomar
- Upprustning av grillplatsen
- Röjning av naturmark (A)

15. Klubbacken / Eolshäll

Beskrivning / karaktär

Klubbacken / Eolshäll är ett större naturområde på en norrlutning längs Mälarens strand. Området består främst av lövskog och blandskog. Längs stranden finns vacker hållmark. Insprängt i området finns äldre villabebyggelse samt en 4H-gård. Närmare Klubben finns koloniområdet Bellmans trädgårdar och en husvagnscamping. Den östra udden, Eolshäll, är privat mark men den strandnära delen nyttjas som parkmark för promenader och för att sola på klipporna.

Målkarakter

Stadsdelspark - Naturområde / naturpark

Mål

- Att den strandnära delen vid Eolshäll blir parkmark
- Att bevara och utveckla det stora grönskråket
- Att göra området mer tillgängligt längs vattnet
- Att förbättra utsikten mot vattnet
- Att tillvarata rester av gamla trädgårdar

Skötsel

Extensiv naturmarksskötsel

Intensiv naturmarksskötsel

Utsikt från Eolshäll

Historik

Villorna på Eolshäll har under lång tid nyttjats för sociala verksamheter. Här drev en stiftelse ett alkoholisthem redan i början av 1900-talet. Under denna tid blomstrade en stor trädgård med fruktträd, bärbuskar, orangeri och växthus. Därefter har här funnits olika verksamheter för barn och ungdomar. Trädgården har varit viktig då hemmet under 1900-talets första hälft var självförsörjande. Nu finns bara verksamhet i några av villorna. Växthuset är ersatt av en 4H-gård och en del av villorna har blivit privata. Längs vattnet ligger villor från slutet av 1800-talet och Hägerstens första utbyggnadstid. Ute på västra udden ligger ännu äldre bebyggelse. Här finns bl a krogar som besöktes av Bellman; Fader Hööks krog (1600-tal) och Bellmansvillan (1700-tal).

Värden

Sociala värden: Promenadstråk, delvis med vattenkontakt, cykelstråk, jogging. Solvända hållar för picknick och solbad. Badmöjligheter. Naturlek i skogen intill 4H-gården. Platser för ro och avskildhet. 4H-gård. Café på Klubbensborg. Höjdpunkt har stort värde för landskapsbilden mot Mälaren.

Kulturhistoriskt värde: Området är utpekad som område där särskild uppmärksamhet behöver ägnas åt kulturhistoriska värden (Stockholms stadsmuseum). Värdet utgörs av villorna i sin miljö.

Området ligger inom ett kärnområde för värden knutna till ek, den Centrala trakten.

Analys / brister

Området har stort värde för rekreation. Värdet skulle öka ytterligare om områdets stora möjligheter togs bättre tillvara. Naturmarken är i ett igenväxningsskede vilket minskar vattenkontakten och gör att området delvis upplevs som ovårdat. Här finns rester av tidigare trädgårdar som nu döljs av sly. Om även Eolshäll blev parkmark skulle en mycket fin parkväg med utsikt över Mälaren kunna anläggas. En strandnära parkväg skulle förbinda båtklubben med Klubbensborg och göra området tillgängligt för fler.

I slänten norr om Klubbacken är trappor och gångvägar i mycket dåligt skick.

Området är delvis svårorienterat. Skyltning som berättar om området och vägvisande skyltar skulle behövas. En framkomlig väg längs vattnet saknas liksom sittplatser.

Planer och byggande

Norr om Klubbacken är tre nya bostadshus under uppförande. Den nya bebyggelsen ligger på redan exploaterad mark, ett fd reningsverk.

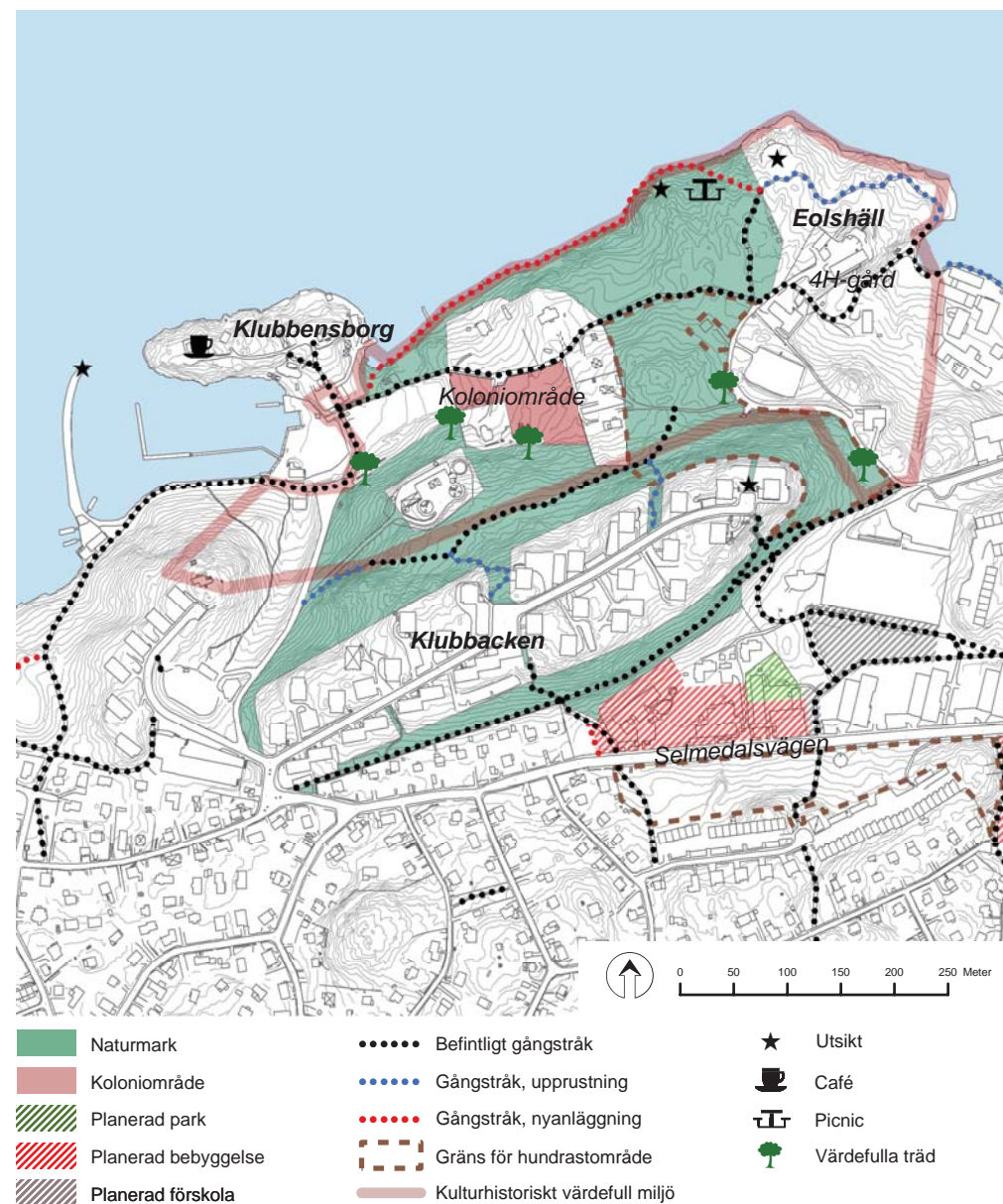
För området finns Eolshäll landskapsanalys från november 2003 (Gatu- och fastighetskontoret). I analysen definieras vilka grönytor som är viktiga att bevara och vilka ytor som kan vara möjliga att bebygga.

Åtgärdsförslag

- Program för utveckling och skötsel av grönområdet.
- Förslag till innehåll i programmet är t ex utveckling av ett nytt gångstråk på brygga längs vattnet, skyltning, sittplatser och skötselplan.
- Upprustning av trappor och gångvägar norr om Klubbbacken.

Koloniområdet Bellmans Trädgårdar

16. Axelsbergs bollplan

Beskrivning / karaktär

Axelsbergs bollplan ligger i en dalgång mellan två höjdparter norr om Selmedalsvägen. Den öppna delen omges av naturmark. Idrottsplanen är grusad. Söder om planen finns en öppen gräsyta som även den innehåller ett fotbollsmål. Planen omges av promenadstråk.

Söder om Selmedalsvägen finns ett naturstråk i sluttning. I nordsydlig sträckning ligger ett gångstråk med ett antal trapplopp som förbinder Kraus park och Hägerstens villaområde med Axelsbergs bollplan och i förlängningen Mälarstranden.

Historik

På en kulle ligger Hägerstens gård. De byggnader som finns idag byggdes på 1760-talet men fick sitt nuvarande utseende på 1800-talet. Runt gården grupperar sig radhus från slutet av 1960-talet. Parkmarken runt bollplanen innehåller äldre trädgårdsrester som stenmurar och en allé.

Promenadväg intill Axelsbergs bollplan

Målkarakter

Friytor (0,5-5 ha)

Mål

Att bevara en grönt parkstråk med promenadvägar.

Skötsel

Extensiv naturmarksskötsel

Värden

Sociala värden: Promenadstråk. Naturlek. Bollspel på gräsytan söder om den stora bollplanen. Bollplan och möjlighet till annan idrott för närliggande skolor. Området ligger inom ett kärnområde för värden knutna till ek.

Planer och byggande

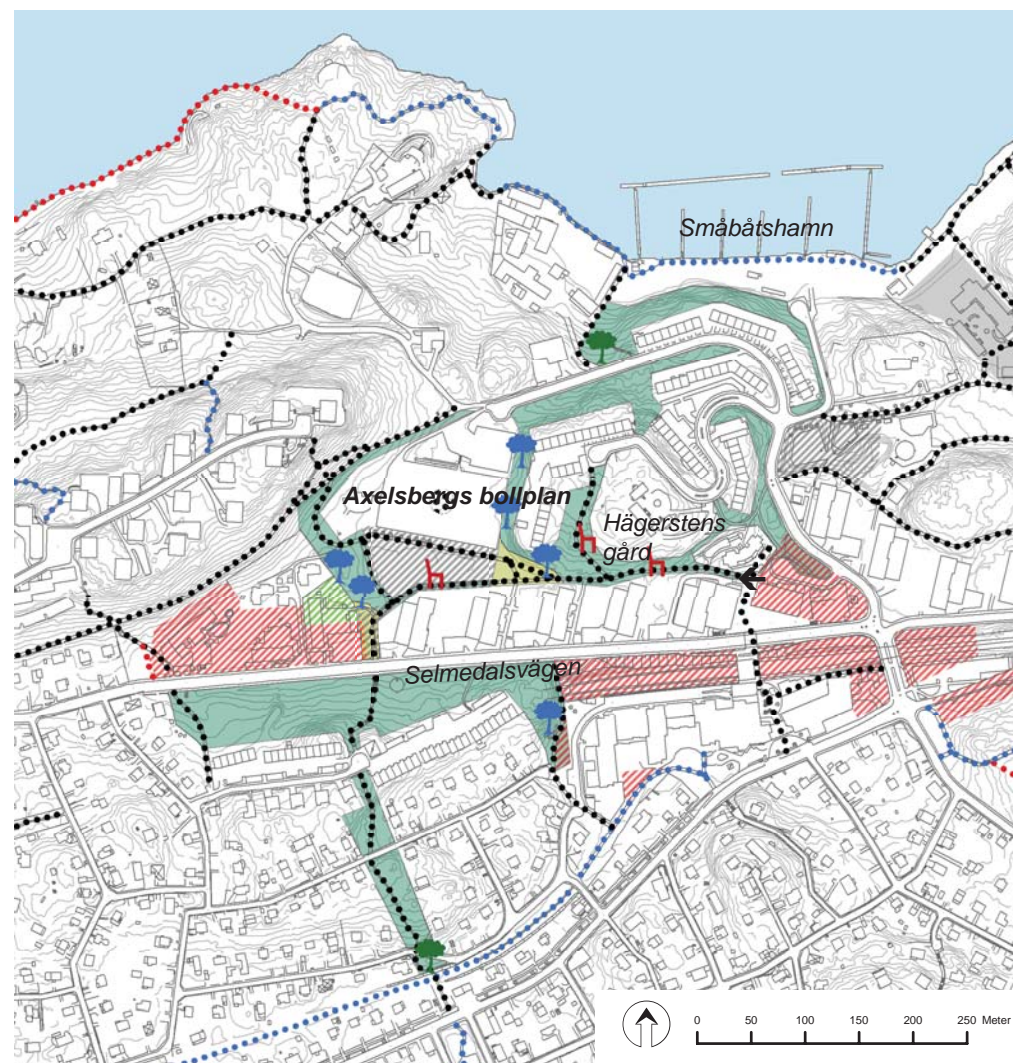
En förskola är planerad på gräsytan söder om bollplanen vilket innebär att området inte kommer att innehålla någon större öppen yta utan bara blir gångstråk och stråk av naturmark.

Analys / brister

Området innehåller lummiga, fina promenadstråk. Bollplanen ligger också inbäddad i grönt. Det finns få bänkar längs gångstråket. Området är svårorienterat och svårt att överblicka.

Åtgärdsförslag

- Komplettera promenadstråket med fler sittplatser
- Eventuellt orienterande skyltning
- Restaurering av ekmiljöer

	Naturmark		Värdefulla träd		Befintligt gångstråk
	Parkmark		Restaurering ekmiljö		Gångstråk, upprustning
	Planerad park		Sittplats, nyanläggning		Gångstråk, nyanläggning
	Planerad förskola		Entré		
	Planerad bebyggelse		Befintlig bollplan		

17. Brådstupsparken / Gropen

Beskrivning / karaktär

Parkkvarter / naturstråk på höjdparti som sluttar brant ned mot Mälaren. Mellan flerfamiljs- husen på Brådstupsvägen och Klubbbacken ligger en kvarterslekplats. Lekplatsen upprustades år 2002 i syfte att försköna, förbättra och öka tillgängligheten till parken. Lekplatsen är idag en av två tillgänglighetsanpassade lekplatser inom parkplan Hägersten. Lekplatsen har god rumslighet då parken har stöd av bebyggelsen runt om. Leken gränsar mot en lövskogsklädd ravin som samlar vatten för vidare transport mot Mälaren. Längs ravinen finns stigar som leder ned mot vattnet.

I slutningen norr om radhusen på Bellmanskällvägen finns en stor skålad gräsyta, Gropen, med kortklippt gräs inramad av buskage och trädgångar.

Söder om Gropen ligger en mindre park, Bellmanskällan, med en brunnsbyggnad och en sittplats i anslutning till denna. Brunnsbygg-

Stor kastanj i Brådstupsparken

Målkarakter

Stadsdelspark - Parkkvarter och parkstråk / naturstråk

Mål

- Att bevara parken som central lekplats och samlingsplats för kringliggande bostads- områden

Skötsel

Skötselintensiv naturmark
Skötselintensiv parkmark

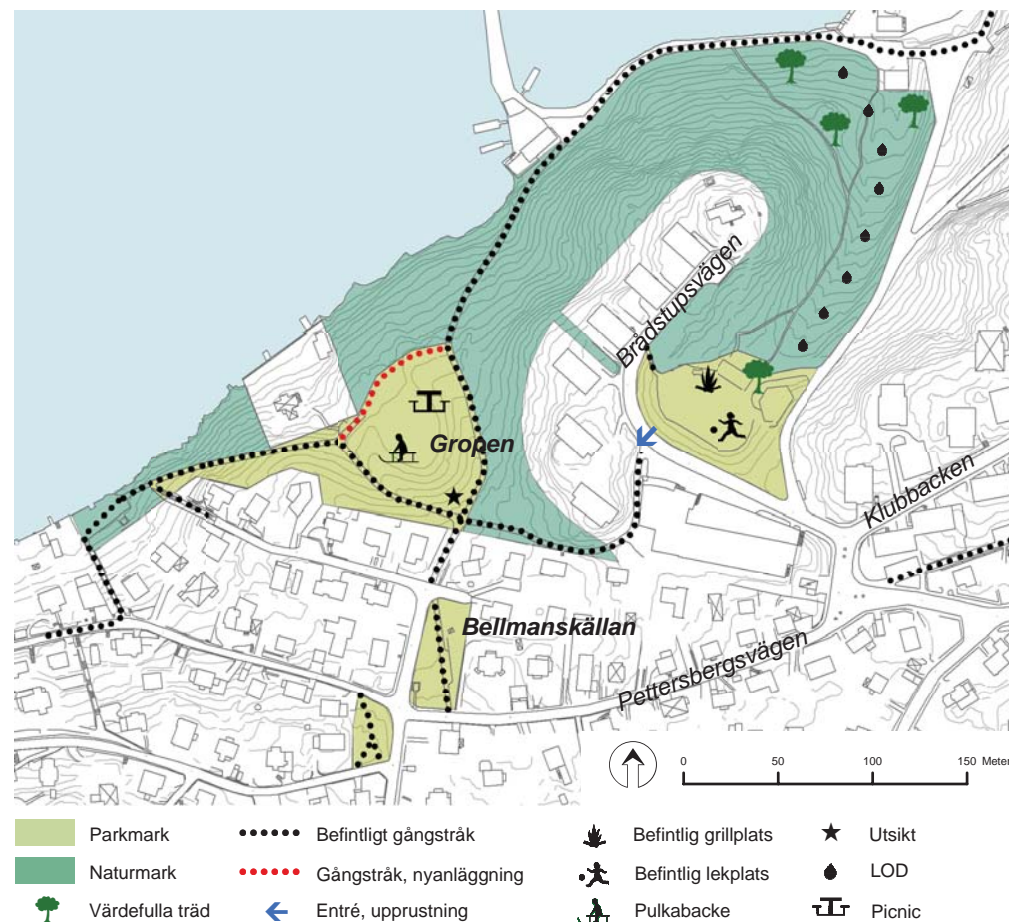
naden kom på plats 1928 och är dekorerad med en relief, ett Bellmansporträtt, efter ett original av Tobias Sergel.

Värden

Sociala värden: Del av viktigt promenadstråk. Kvarterslekplats och naturlek. Möjlighet till grillning och picknick. Gropen är en stor gräsyta för bollspel och pulka, utflyktsmål för skolor och förskolor. Höjden mot Mälaren har betydelse för upplevelsen av landskapsbilden från vattnet. Området ligger inom ett kärnområde för värden knutna till ek.

Analys / brister

Brådstupsparken är en väl fungerande lekplats i gott skick men bara med aktiviteter för mindre barn. Viss röjning, för att ge utsiktssluckor mot Mälaren från höjden ovan Gropen, skulle behövas. Entrén till parkstråket är svår att hitta från Brådstupsvägen och skulle behöva skyltas. Stigen i nedre delen av Gropen används av många och skulle behöva göras om till grusad gångväg.

Gropen. Utsikt mot Mälaren skymms av lövträd.

Åtgärdsförslag

- Skyltning av parkväg från Brådstupsvägen
- Stig rustas upp till grusad gångväg
- Bellmanskällan kompletteras med perennplanteringar
- Nyplantering av parkträd i naturområdet sydväst om Bellmanskällan

18. Axelsbergs torg

Beskrivning / karaktär

Torget är delat i två delar på var sida om tunnelbanan. Norr om tunnelbanan ligger Axelsbergs centrum med en hårdgjord centrumdel. Denna del restaurerades för ett antal år sedan med nya träd, bänkar, belysning och konstnärlig utsmyckning. Söder om tunnelbanan ligger en parktorgsdel i anslutning till apotek, vårdcentral och Axelsbergs servicehus. På torget finns vattenskulpturen *Osome-Jo* av konstnären Tommy Widing rest 1983. I anslutning till vattnet finns ett antal sittplatser med armstöd. En parkdel avgränsas av spaljeer. Här finns ytterligare skyddade sittplatser med bord samt en boulevplan.

Historik

Det ursprungliga torget invigdes 1964. Parksidan av torget renoverades 2002.

Axelsbergs torg norr om tunnelbanan

Målkarakär

Torg

Mål

- Att bevara torget som en hårdgjord del i anslutning till centrum och en grön parktorgsdel med fokus på äldre brukare

Skötsel

Intensiv parkskötsel

Värden

Sociala värden: Torget är en knutpunkt och samlingsplats som erbjuder folkliv, konstupplevelse, ro och grön oas. Flera gångstråk passerar.

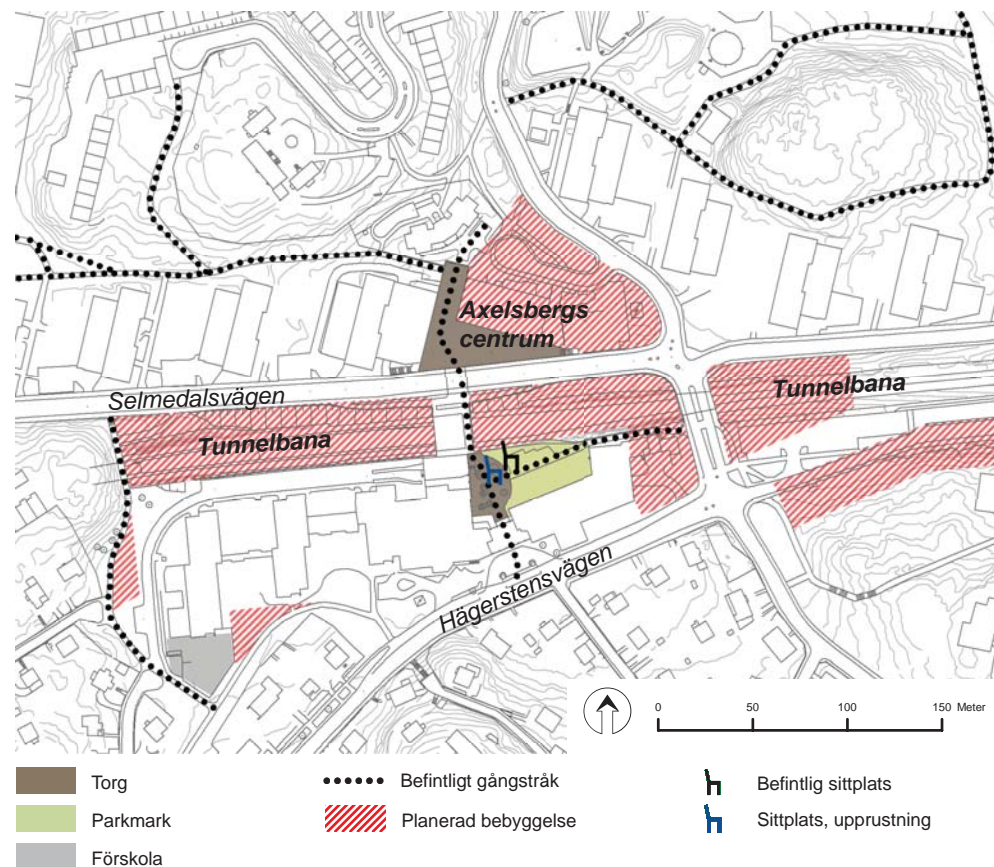
Analys / brister

Parktorgsdelens är en träffpunkt för äldre med bland annat boulevplan och sittplatser. Viktiga promenadstråk passerar torg och park. Läget intill tunnelbanan och butiker, restauranter och vårdcentral innebär att torget kan fungera som träffpunkt.

Trots att parkdelen upprustades för inte så länge sedan finns vissa behov av förnyelse och ökad skötsel.

Planer och byggande

Detaljplanearbete pågår för att möjliggöra överdäckning av tunnelbanan och nybyggnation av bostäder invid och utmed Hägerstensvägen.

Axelsbergs torg söder om tunnelbanan

Åtgärdsförslag

- Se över dammen
- Upprustning av ytskikt
- Upprustning av prydnads- och torgplanteringar

19. Krausparken

Beskrivning / karaktär

Kraus park är ett ca 1 km långsmalt parkstråk som sträcker sig genom Hägerstens villabyggnad, parallellt med Hägerstenvägen, mellan Axelsbergs och Mälarhöjdens tunnelbanestationer. Stråket är bara ca 12 m brett och består av en gångstig med en klippt gräsyta på var sida samt trädplantering och buskage. Stråket får en tydlig rumslighet av att det ligger villor med trädgårdar eller vegetation på båda sidor. Längs stråket sker händelser som anslutningar av vägar norr- och söderut, några bänkar, lekplats och bouleplan. Även längs Hägerstenvägen är det ett grönt gång- och cykelstråk som går ihop med parkstråket.

Ett nordsydligt, grönt stråk korsar Kraus park vid Edvard Swartz plan. Detta stråk leder genom en liten park med naturkaraktär. I denna park finns sittplatser samt skulpturen *Funderande pojke* av Bror Hjort (1894-1968), rest 1939.

Målkaraktär

Kvarterspark - Parkstråk

Mål

- Att bevara och förstärka karaktären av park- och promenadstråk med händelser längs stråket

Skötsel

Intensiv parkskötsel

- Parkmark
- Förskola
- Planerad bebyggelse

- Befintligt gångstråk
- Gångstråk, upprustning

- Sittplats, nyanläggning
- Befintlig bouleplan

- Befintlig lekplats
- Entré

Värden

Sociala värden: Viktigt promenadstråk. Hundrastning, ro, grön oas. Lekplats och samvaro. Konstupplevelse.

Analys / brister

Stråket har en trivsamt skala som överensstämmer med kringliggande bebyggelse. Man kommer nära de aktiviteter som finns längs stråket. Trädbeståndet är delvis äldre. En del träd är nedsågade och ger öppna delar. Björkallén längs Hägerstenvägen består av äldre träd. Den lilla parken vid Edvard Swartz plan ser övergiven ut då de gamla gångvägarna av asfalt börjar bli dåliga.

Bouleplan, sittplats och gångstråk i Kraus park

Åtgärdsförslag

- Kompletterande trädplantering i delar av parkstråket
- Trädplan för att på sikt ersätta björkallén/ undersöka alléns status
- Ytterligare bänkar i delen närmast Axelsbergs servicehus.
- Lägga om ytskikt på parkväg och vid sittplatser i park vid Edvard Swartz plan
- Belysning av stråket bör utredas (Trafikkontoret)

20. Georg Dahlkvists park / Båtängsberget

Beskrivning / karaktär

Storlek: 1,4 resp 1 ha

Inne i Hägerstens villaområde finns flera höjdparter, större eller mindre, sparade som naturkvarter. Dessa områden består helt av naturmark. Det är hållmark i de högre delarna och vegetationen består av tall och lövträd. Från höjden på Båtängsberget är det fin utsikt mot Mälaren.

Målskaraktär

Kvarterspark - Naturkvarter

Mål

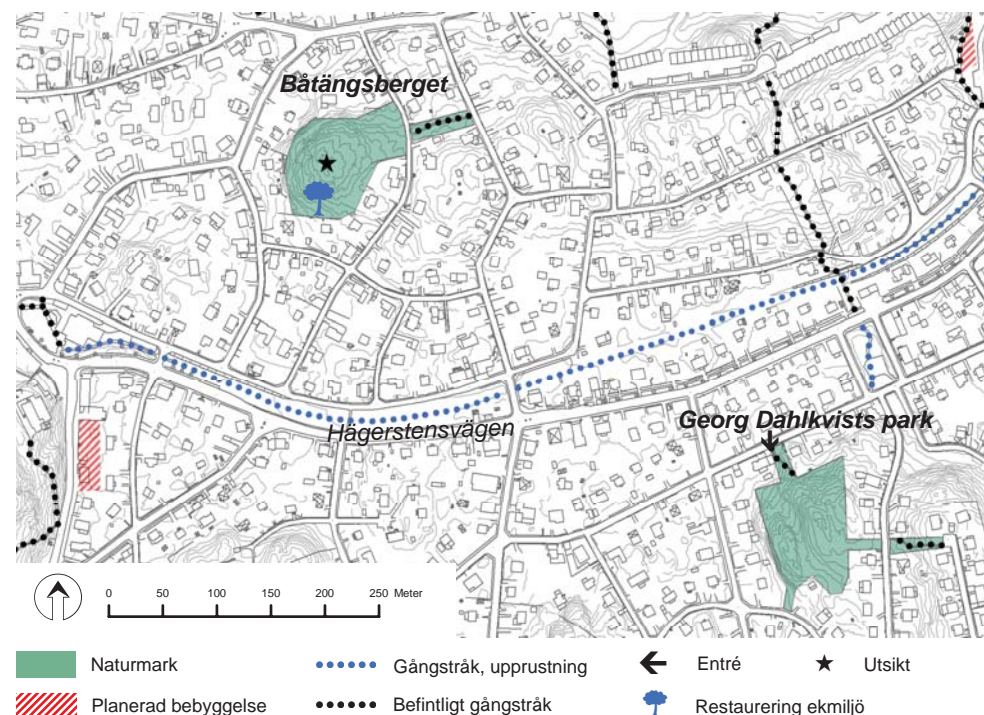
Att bevara höjderna som obebyggd naturmark

Skötsel

Extensiv naturmarksskötsel

Utsikt över Mälaren från Båtängsberget

Värden

Sociala värden: Utsikt, naturlek, picknick och grillning.

Visst värde för stadsbild. Naturkvarteren skymms delvis av villabebyggelsen.

Analys / brister

Naturkvarteren är otillgängliga och svåra att hitta in i. Entréerna går inte att skilja från villatomter. Troligen används de endast av dem som har tomt mot naturmarken. Trappan till Georg Dahlkvists park är överväxt och svår att hitta.

Åtgärdsförslag

- Restaurering av ekmiljöer

21. Kvarteren Hypoteket, Köpeskillingen (Båtparken), Obligationen, Försvarslånet och Mellanbergsvägen

Beskrivning / karaktär

Insprängt i bebyggelsen på Hägerstensåsen finns flera mindre park- respektive naturmarksytor som utgör så kallade friytor i bebyggelse på grund av sin ringa storlek (mindre än 0,5 ha). Söder om Sedelvägen finns några sådana markområden som används och ser ut på olika sätt. Tätt vegetation i naturmark dominerar i kvarteret Hypoteket, kvarteret Försvarslånet och kilen väster om Mellanbergsvägen. I kvarteret Köpeskillingen finns en mindre kvarterspark med glesa tallar och den nyligen upprustade lekplatsen Båtparken. I kvarteret Obligationen finns en mindre parkyta med en äldre lekplats.

Värden

Sociala värden: Lekplatserna erbjuder lek och samvaro. Den täta vegetationen inne i kvarteren erbjuder möjligen naturlek men i övrigt finns inga sociala värden.

Analys / brister

Entréerna till kvarteren, gångstråk och lekplatserna är inte annonserade eller skyltade. Många gånger är bilar parkerade mitt för entréerna eller långt in på gångstråken vilket hindrar allmänheten från att gå in i kvarteren.

Målkaraktär

Friyta i bebyggelse (mindre än 0,5 ha)
Kvarterspark - lekplats

Mål

- Att bevara friytor i bebyggelsen
- Att skapa förutsättningar för naturlek
- Att utveckla kv Obligationen för lek och/eller samvaro
- Att förstärka sambandet mellan friytorna och omgivande naturmarker

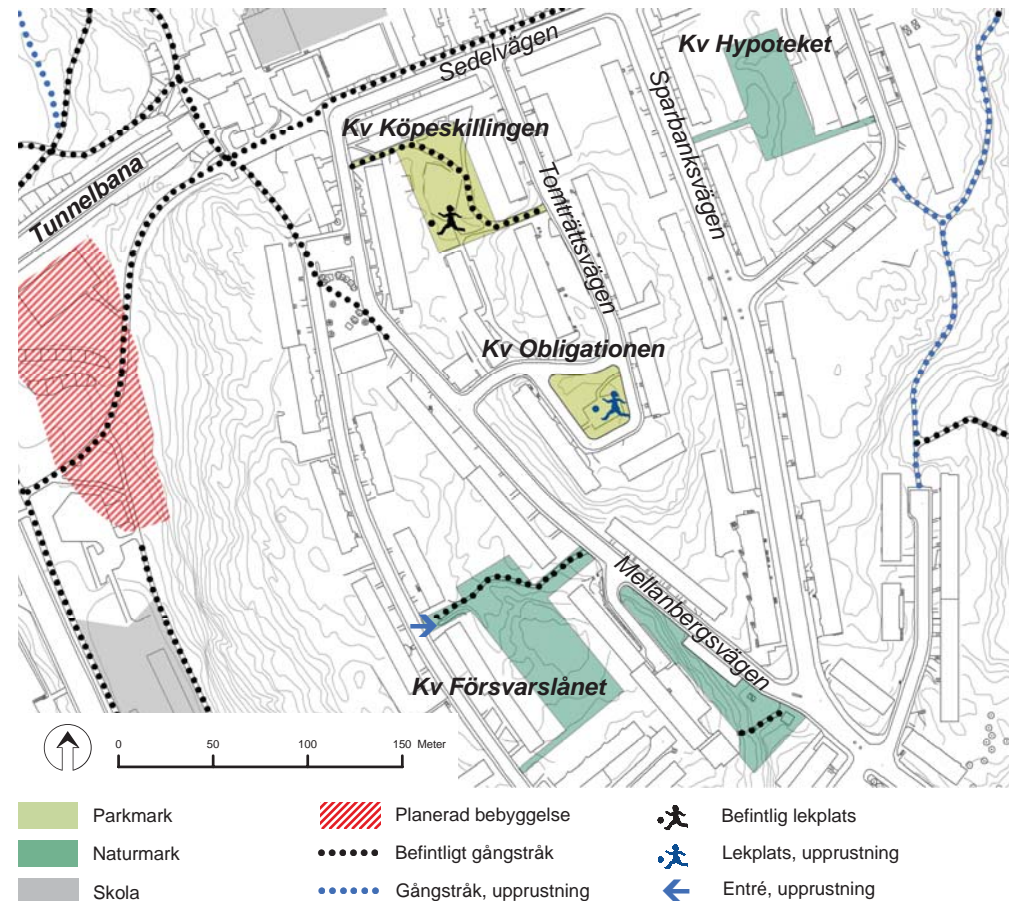
Skötsel

Intensiv på lekplatser
Extensiv i naturmarker

I kvarteret Köpeskillingen finns en nyligen upprustad, välutrustad och välanvänd lekplats och vegetationen är luftig. I kvarteret Obligationen är ytorna öppna och där finns en äldre lekplats som behöver rustas upp. I övrigt är vegetationen mycket tät inne i kvarteren, det är slygt och ogenomträngligt. Ytorna inbjuder inte till vistelse, möjligen till upptäckarleik.

Båtparken i kvarteret Köpeskillingen

Naturmark i kvarteret Försvarslånet

Åtgärdsförslag

- Glesa ur vegetationen i naturmarkerna
- Förtydliga entréer och gångstråk
- Förhindra bilparkering vid entréerna
- Rusta upp lekplatsen i kvarteret Obligationen och skapa möjlighet till samvaro på platsen, exempelvis genom att uppföra nya sittplatser, lusthus och boulebanor

22. Assuransen

Beskrivning / karaktär

Assuransen utgör ett ca 10 ha stort, sammanhängande naturstråk som löper längs Hägerstensåsens norrlutning, mellan Bokbindarvägen och Hägerstensvägen. Avgiftsvägen utgör gräns i söder. Bergsslutningen utgörs i sin helhet av naturmarker med korsande gångvägar och vissa upptrampade stigar. På höjdryggen dominerar hållmarkstallskog med lövinslag som t ex björk och sly. Från Bokbindarvägen är utsikten på vissa ställen storslagen, på andra håll skymmer växtlighet. Längre ned på bergsslutningarna dominerar lövträd och här växer flera vackra lönnar och ekar. I öppnare lägen är de bredkroniga. Vid Stjernströms väg / Gösta Ekmans väg finns en öppen gräsyta med flera korsande stigar och gångvägar. Längs vissa trapplopp finns buskplanteringar.

Planer och byggande

Längs Hägerstensvägen planeras för ny bostadsbebyggelse, bland annat för ca 200 lägenheter vid kvarteret Oväder.

Värden

Sociala värden: Viktigt promenadstråk. Naturupplevelse, rogivande, grön oas. Många rastar sina hundar i området. Möjlighet till naturlek. Bollspel. Bergsslutningen är av betydelse för upplevelsen av Stockholms landskapsbild och naturkaraktär.

Målkarakter

Stadsdelspark - Naturpark med inslag av aktivitet och lek

Mål

- Att bevara karaktären av naturpark
- Att utveckla möjligheterna till aktivitet
- Att tillskapa en lättillgänglig lekplats inom parken
- Att utveckla entréområdet från Stjernströms väg / Gösta Ekmans väg
- Att förbättra och upprusta gångstråken

Skötsel

Intensiv parkskötsel

Extensiv naturmarksskötsel

Ekmiljöerna i Assuransen ingår delvis i ett av kärnområdena för värden knutna till ek, den Centrala trakten.

Analys / brister

Allmänt finns få parkbänkar längs gång- och cykelstråk. Gångvägarna och många av trapporna är i behov av upprustning. Bänkarna är klottrade, ibland trasiga, och många saknar armstöd. I princip alla gångvägar har dock belysning. I först hand bör entrézonen vid Stjernströms väg / Gösta Ekmans väg rustas upp, gärna i kombination med en upprustning av gångstråket upp mot Hägerstensåsen.

För att skapa ett sammanhängande promenadstråk i naturmark, längs hela Hägerstensåsens västra sida, föreslås att en ny promenadstig eller gångväg anläggs i väster.

Utsikt över Axelsberg och Mälaren från Bokbindarvägen

Gångstråk österut från Gösta Ekmans väg

På sina ställen är vegetationen tät medan naturmarkerna på andra håll nyligen är urglesade, vilket ger ett luftigt intryck. Naturmarkerna bör kontinuerligt slyröjas och glesas ut. En del döda stammar bör dock lämnas för insekter. I östra delen av parken behöver ekmiljöerna restaureras.

Det finns en mindre lekplats i parken men den är anonymt placerad och svårtillgänglig, där den ligger på bergsslutningen norr om Avgiftsvägen med entré från Bokbindarvägen. Från lekplatsen och hållmarkerna är dock utsikten vidsträckt över Axelsberg och Mälaren. Förslagsvis anläggs en ny grillplats här och nya parkbänkar placeras ut på berghällarna. Lekplatsen föreslås läggas ned eller överföras till bostadsfastigheterna. En ny och lättillgänglig lekplats bör tillskapas inom parken, förslagsvis i närheten av entrén från Personnevägen / Gösta Ekmans väg.

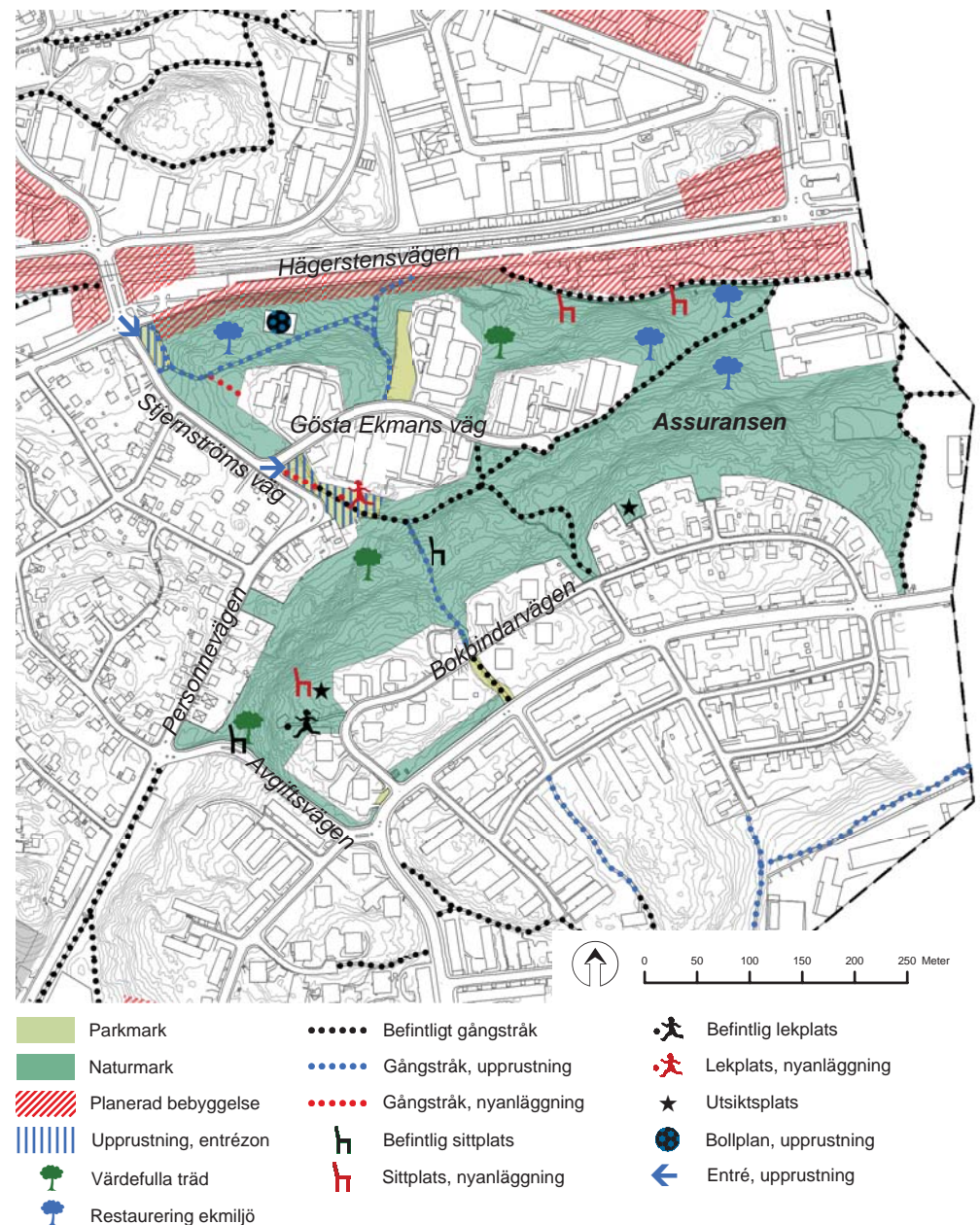
Det finns en mindre bollplan som borde rustas upp i norra delen av parken.

Bollplan vid Hägerstensvägen

Åtgärdsförslag

- Upprustning av gångstråk och utplacering av nya bänkar
- Ny lekplats anläggs i parken, förslagsvis vid entrén Stjernströms väg / Gösta Ekmans väg.
- Upprustning av entréområdena vid Stjernströms väg / Gösta Ekmans väg och vid Hägerstensvägen.
- Lekplatsen vid Bokbindarvägen överförs på sikt till bostadsfastigheterna
- Upprustning av bollplan
- Restaurering och kontinuerlig skötsel av ekmiljöerna

23. Mellanbergsparken

Beskrivning / karaktär

Mellanbergsparken är ca 18 hektar och utgörs dels av naturstråket längs Hägerstensåsens sydvästra sluttning, dels av dalgången mellan åsen och Västertorp. Tunnelbanans röda linje passerar genom parken. Topografin ger parken två skilda karaktärer.

Bergsslutningen och de övre partierna utgörs i sin helhet av naturmarker, mestadels hållmark med lövvegetation. Tillgängligheten till dessa delar av parken är begränsad. Här finns inga anlagda promenadstråk men flera upp-trampade stigar. Från de övre partierna ges möjlighet till fina utblickar mot Västertorp och Fruängen. En enklare grillplats finns ovanför lekplatsen. Längre ned på bergsslutningarna dominerar lövträd och här växer flera vackra lönnar och ekar. I öppnare lägen är de bredkroniga. Längs Personnevågen finns alléplanteringar. Större gång- och cykelvägar följer dalgången i parkens nedre delar.

Nedre delen av parken utgör ett sammanhängande evenemangs- och aktivitetsstråk med Hägerstens utomhusbad (Personnebadet), aktivitetsfält, förskola och en större lekplats söder om tunnelbanan. Norr om tunnelbanan finns flera bollplaner, bangolfanläggning och café. Området söder om utomhusbadet används emellanåt för cirkusevenemang.

Målkaraktär

Stadsdelspark - Stadspark

Evenemangs- och aktivitetspark / naturpark

Mål

- Att skapa förutsättningar för en utveckling som stadspark
- Att bevara och förstärka karaktären av aktivitetspark och naturpark
- Att minska bullerstörningarna från E4/E20
- Att bevara den öppna gräsyten centralt i parken
- Att förstärka sambandet mellan parkens övre och nedre delar
- Att utveckla och upprusta lekplatsen till en stadsdelslekplats
- Att förbättra tillgängligheten till parken för funktionshindrade

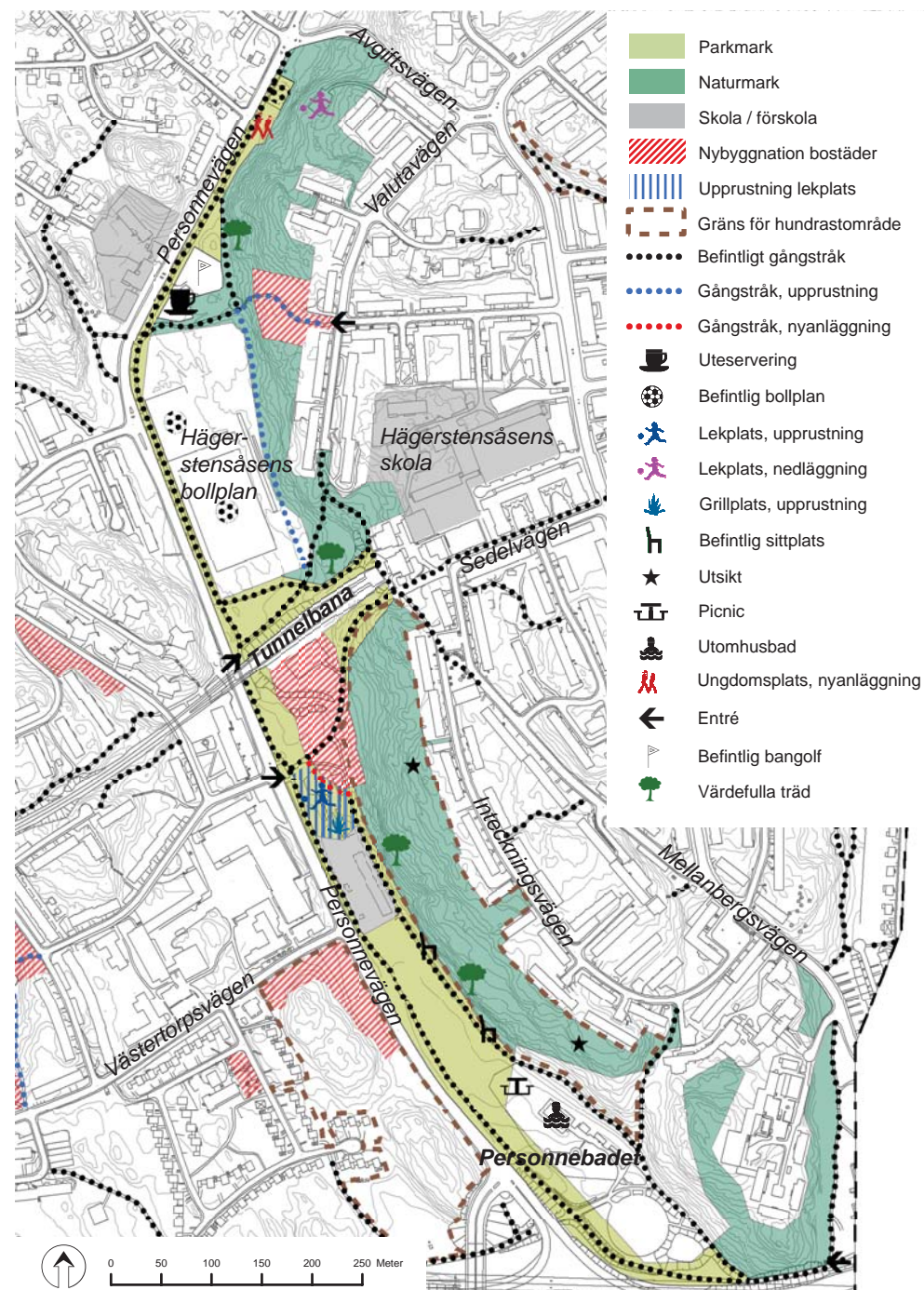
Skötsel

Intensiv parkskötsel

Extensiv naturmarksskötsel

Personnebadet

Planer och byggande

Söder om Hägerstensåsens tunnelbanestation, vid Personnevägen, pågår byggnation av nya bostäder i form av tre flerbostadshus. Nya bostäder har också uppförts invid Valutavägen och i korsningen Personnevägen / Västertorpsvägen uppförs nya bostäder. En tillfällig förskola har nyligen anlagts i aktivitetsstråket, söder om lekplatsen. Idrottsförvaltningen har nyligen uppfört en 11-manna konstgräsplan vid Hägerstensåsens bollplan. I projektet ingår även en tillbyggnad av en enklare kiosk- och möteslokal med anslutande toalett för allmänheten. Ett 50-tal parkeringsplatser anläggs intill bollplanerna.

Värden

Sociala värden: Aktivitets- och evenemangsområde. Viktigt promenad- och cykelstråk. Många rastar sina hundar i området. De övre, norra partierna erbjuder ro och utgör en grön oas. Bad, badanläggning, vattenlek. Gräsytor för solbad, picknick och lek. Lekplats, naturlek,

bollek och bollspel. Bangolf och uteservering. Aktivitetsstråket är en viktig resurs för boende i intilliggande stadsdelar. Bergsslutningen är av betydelse för upplevelsen av Stockholms landskapsbild och naturkaraktär.

Analys / brister

Södra delen av parken är kraftigt bullerstörd på grund av närheten till E4/E20. Det finns inga bullerskydd på vägsträckan utmed parken. Bullerdämpande åtgärder längs E4/E20 skulle omgående förbättra möjligheterna att ta del av de sociala värden som parken och utomhusbadet erbjuder. Förhållanden för gående och cyklister längs E4/E20 skulle också förbättras avsevärt med bullerskydd motsvarande de som finns uppsatta intill bostadsbebyggelsen österut.

Den öppna gräsytan mellan förskolan och badet är en av få större öppna gräsytor som finns i inom området för Parkplan Hägersten. Det är betydelsefullt att ytan bevaras öppen.

Parken har goda möjligheter att med enkla medel tillgänglighetsanpassas och bli ett lättillgängligt och innehållsrikt aktivitetsstråk som kan nås med både tunnelbana, bil och cykel. I och med förtätningar i intilliggande stadsdelar och i direkt anslutning till parken kan Mellanbergsparken i framtiden komma att få en allt viktigare roll som aktivitetspark och kanske till och med stadspark. En förutsättning är att bullerstörningarna från E4/E20 minskas.

Mellan Personnevägen och Valutavägen, pågår tillgänglighetsförbättringar av trappor, sittplatser och gångstråk. På grund av pågående byggprojekt är passagen mellan Lotterivägen och Personnevägen tillfälligt avstängd. Lekplatsen söder om Avgiftsvägen är sliten oh mycket svårtillgänglig. Lekplatsen föreslås avvecklas. En ungdomsplats anläggs intill den mindre bollplanen vid Personnevägen.

Åtgärdsförslag

- Se över bullersituationen utmed E4/E20
- Upprustning och komplettering av lekplatsen till en tillgänglighetsanpassad stadsdelslekplats
- Nedläggning av lekplats vid Valutavägen
- Anläggande av ungdomsplats vid Personnevägen
- Förbättra tillgängligheten till parken från tunnelbanestationerna

Lekplats vid Personnevägen

Gång- och cykelstråk utefter Personnevägen

Utsikt från Inteckningsvägen

Upprustat gångstråk mot Valutavägen, med informationsskylt om det Litterära Stockholm

24. Teaterparken

Beskrivning / karaktär

Teaterparken utgör ett 11 ha stort sammanhängande och varierat naturområde som löper längs Hägerstensåsens östra sluttning, mellan Mellanbergsvägen i söder och Boktryckarvägen i norr. Centralt i stråket, mellan Sedelvägen och KorpMossevägen, finns en evenemangs- och aktivitetszon med friluftsteater, pulkabacke och lekplats. Lekplatsen är nyligen upprustad. Naturmarkerna nyttjas också för lek. En mindre bollplan finns i norra delen. I öster löper ett fint litet promenadstråk mellan villatomterna och bergsslutningen i väster.

Bergsslutningarna och de övre partierna utgörs i sin helhet av naturmarker. På höjdryggen dominerar hällmarkstallskog med lövinslag som t ex björk och rönn. I de nedre partierna av stråket och särskilt i nordöstra delen är stort inslag av löv, främst ek. Vid entréerna i öster finns solitära lövträd, främst lönn.

Hägerstens Friluftsteater

Målkaraktär

Stadsdelspark - Naturpark
(med inslag av evenemang och lek)

Mål

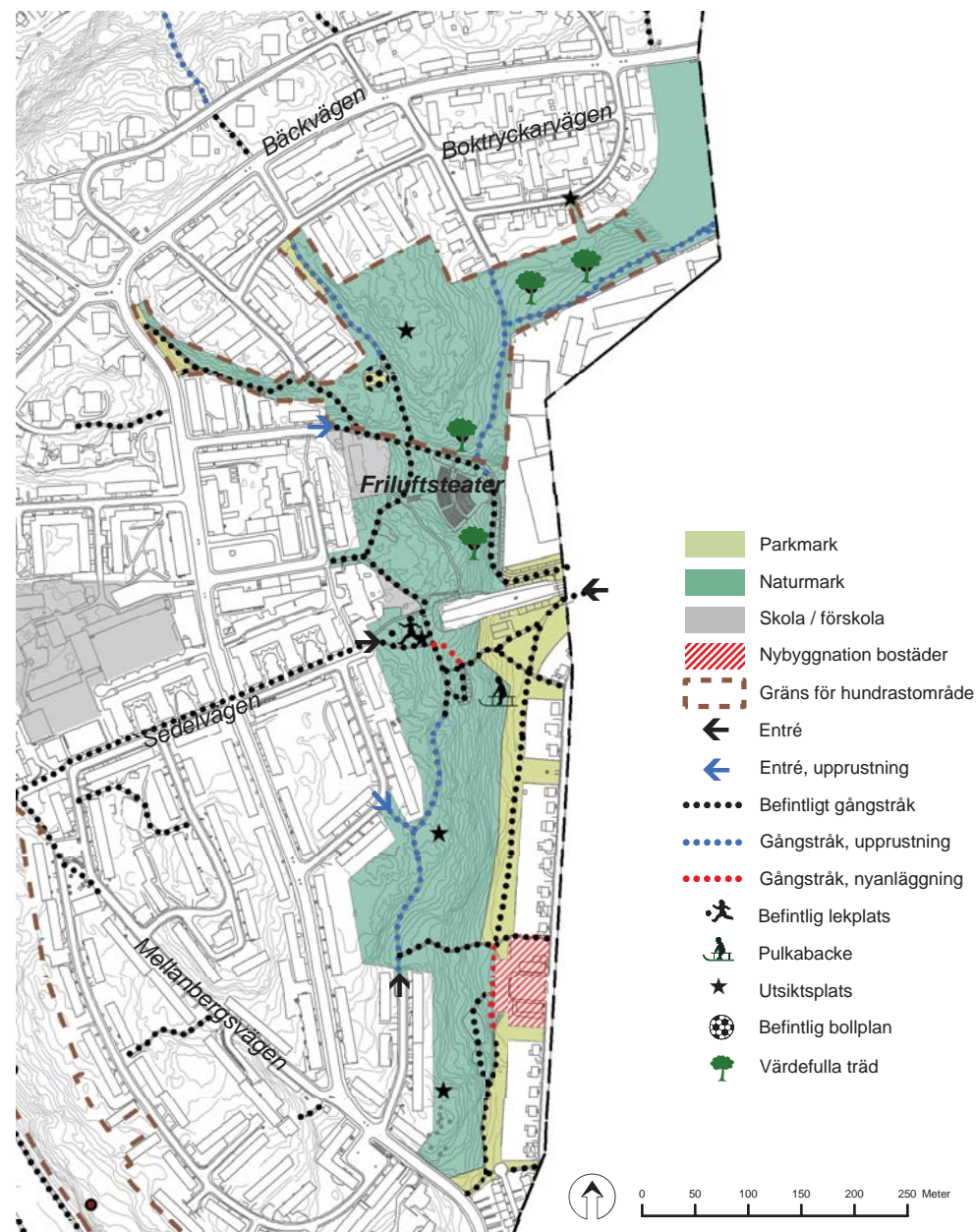
- Att bevara karaktären av naturpark
- Att bevara och värna friluftsteatern
- Att förstärka sambandet mellan Teaterparken och Assuransen
- Att förbättra skyltning och orientering i parken

Skötsel

Intensiv parkskötsel
Intensiv naturmarksskötsel

Många människor passerar igenom stråket och strövar i markerna. Det finns flera olika vägar och promenadstigar att välja mellan. En del genvägar har trampats upp i naturmarkerna. Parken erbjuder fina, rogivande stråk och smårum. Dock inga större öppna platser.

Nivåskillnaderna mellan parkens östra och västra sida är stora. Gång- och cykelstråken i öst-västlig riktning är därför delvis branta. Vissa tillgänglighetsförbättringar har gjorts i form av upprustning av trappor och ramper med nyanlagda vilplan och sittplatser. I den övre delen av stråket ges möjlighet till fina utblickar.

Värden

Sociala värden: Viktigt promenadstråk och mindre strövområde. Samvaro, folkliv, ro, grön oas. Många rastar sina hundar i området. Inom stråket finns möjligheter till lek och rörelse. Naturlek. Mindre grusplan för bollspel. Evenemang, friluftsteatern har ett mycket stort kulturellt värde.

Bergsslutningarna är av betydelse för upplevelsen av Stockholms landskapsbild och naturkaraktär.

Kulturhistoriskt värde: Hägerstensåsens friluftsteater är en av flera friluftsscener i Stockholms parker. Friluftsscenerna byggdes då parkteaterns infördes som en del i stads-trädgårdsmästare Holger Bloms parkprogram från 1946. Parkteatern lyder idag under Stockholms stadsteater och ger uppsättningar under sommarmånaderna. Friluftsteatern har nyligen rustats upp och har fått en specialdesignad parklykta.

Analys / brister

Överlag är park- och naturstråket luftigt men naturmarkerna är på sina håll slyiga och igenväxta. Bristen på skyltar och överblickar gör det svårt att hitta och orientera sig. Lättare på den övre delen av stråket, där det finns möjlighet till utblickar vid utsiktspunkter.

Markbeläggningen utgörs på flertalet gång- och cykelvägar av jämn asfalt. Det finns gång- och cykelvägar där markbeläggningen är sämre med rotgenomslag och trasig asfalt. På mindre stigar förekommer grus eller enbart bar jord. Det finns få sittplatser längs gång- och cykelstråk och endast någon enstaka i naturmarkerna. Där tillgänglighetsförbättringar genomförts och vid lekplatsen finns många parkbänkar, alla med armstöd. Trappor är uteslutande av granit.

I princip alla gång- och cykelvägar är belysta och flertalet har nyare parklyktor. Vissa stråk har elljusspårsbelysning. Där bör på sikt bytas till parklyktor för enhetlighetens skull.

Åtgärdsförslag

- Sätt upp skyltar vid entréer och längre promenadstråk som visar hur parken ser ut och vart stigar och gångvägar leder
- Komplettera med sittplatser, i första hand längs gång- och cykelstråk men även i naturmark
- Rusta upp gångvägar med sliten markbeläggning
- Byt ut äldre belysning till parklyktor

Lekplats i Sedelvägens förlängning

Gångstråk och bollplan

Gångstråk invid villabebyggelsen i väster

Utsikt mot öster

25. Riksdalertorget, Mellanbergstorget och Sedelvägen

Beskrivning / karaktär

Riksdalertorget är ett litet men centralt stadsdelstorg omgärdat av handel, offentliga och administrativa lokaler. Torget är ett av ytterstadens exempel på Stockholmsstilen, en parkstil som utvecklades i Stockholm under 1930-1950-tal. Torget är indelat i mindre rumsbildningar, avgränsade av rätvinkliga häckplanteringar och träd. Många av byggnaderna kring torget har konstnärlig fasadutsmückning och centralt på torget finns en vatten-skulptur.

Strax söder om tunnelbanestation Västertorp ligger Mellanbergstorget med sittplatser och planteringar. Torget omges av bostadsbebyggelse och invid torget ligger restaurang och minilivs. Ett viktigt promenadstråk till och från tunnelbanan korsar torgytan.

Riksdalertorget

Längs Sedelvägen löper ett av stadsdelens primära promenadstråk till och från tunnelbanestationen. Längs Sedelvägens norra sida löper en allé kompletterad med låga buskplanteringar. Bostadsgårdarna norr om Sedelvägen har portiker som mynnar i allén. Det finns iordningsställda sittplatser utefter stråket.

Historik

När Hägerstensåsen anlades byggdes stadsdelens centrum upp kring Riksdalertorget, under sent 1940- och 1950-tal uppfördes medborgarhus, postkontor och det karaktäristiska, höga bostadshuset med butikslokaler i bottenvåningen. Centrumhuset och medborgarhuset ritades av arkitektkontoret Ancker-Gate-Lindegren. Utsmyckningen är gjord av konstnären Arne Jones. Postkontoret ritades av arkitekt Erik Lallerstedt 1945. En upprustning av Riksdalertorget skedde i samband med förtätningar i stadsdelen i början av 1990-talet.

Sedelvägen fick sitt nuvarande utseende och Mellanbergstorget anlades i samband med den övergripande upprustning och förtätning som stadsdelen genomgick under 1990-talet.

Målkaraktär

Kvarterspark – Torg och gatuplantering

Mål

- Att utveckla möjligheterna till samvaro och sociala möten
- Att bevara och förstärka gatuplanteringen längs Sedelvägen

Skötsel

Intensiv

Värden

Sociala värden: Möjligheterna till folkliv är goda. Det finns service, handel och restauranger i centrumområdet och flera viktiga promenadstråk passerar intill eller direkt över torget och Sedelvägen. Riksdalertorget med sin fina rumsbildning ger möjlighet till ro och avskildhet, men även konstupplevelse. Förutsättningar bör finnas för torghandel i mindre skala.

Riksdalertorget med vattenkonst och det karaktäristiska höga bostadshuset

Kulturhistoriskt värde: Riksdalertorget och centumbildningen runt torget utgör exempel på de stadsplaneringsideal som rådde när Hägerstensåsen och många andra förorter kring Stockholm byggdes ut under 1940- och 1950-talen. Sedelvägen och Mellanbergstorget utgör exempel på den förnyelse och upprustning av stadsdelen som skedde under 1990-talet.

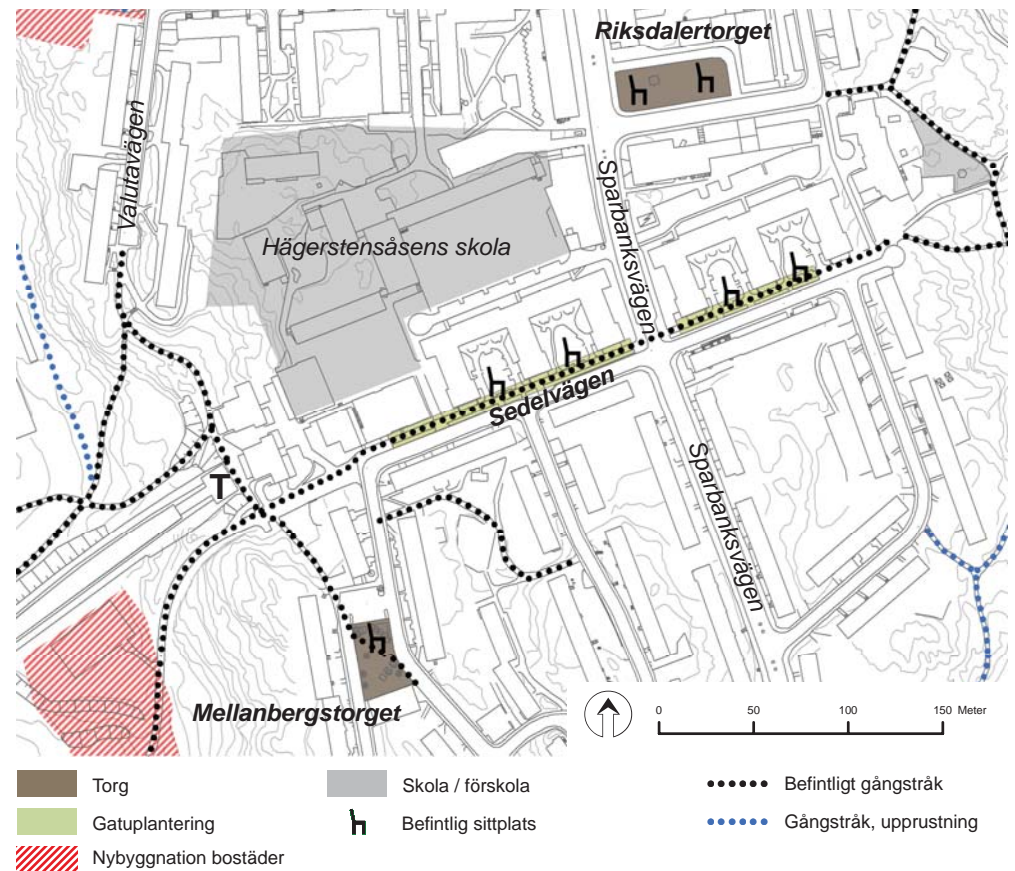
Analys / brister

Gestaltningen av torget bygger på ett fåtal material och former och upplevelsen av torget är i hög grad beroende av nivån på skötsel och underhåll. Underhållet är eftersatt med ogräs i planteringar. Några av träderna på Riksdalertorget är skadade eller sjuka. Torgytorna är försedda med plattbeläggning och dekkorrader av smågatsten och betongplattor. På Riksdalertorget är kantstenar och pollare genomgående av granit, i kvarteret Inteckningen är inslaget av betong större. Vattenskulpturen på Riksdalertorget tillför stora mervärden.

Det finns gott om sittplatser, både på torget och längs Sedelvägen. På Mellanbergstorget börjar sittplatserna dock bli slitna.

Torgen är centralt placerade i stadsdelen och bör ytterligare kunna utvecklas till naturliga mötesplatser och platser för aktivitet, samvaro, handel och servering.

Framförallt torget utgör exempel på utmärkande skeden i både Hägerstensåsens och svensk stadsbyggnadshistoria. Det skulle vara givande och intresseväckande med enkla informationsskyltar vid torget som kort redogjorde för stadsdelen och dess olika förändringsskeden.

Mellanbergstorget

Mellanbergstorget

Sedelvägen

Åtgärdsförslag

- Höj skötselnivån för torg och gatuplanteringar
- Komplettera planteringar
- Byt ur skadade och sjuka träd
- Rusta upp eller byt ut slitna parkbänkar
- Sätt upp informationstavlor / skyltar vid torget
- Öka blomsterprakten

26. Västertorpsstråket

Beskrivning / karaktär

Västertorpsstråket är ett långsträckt naturområde som ligger som en skärm mellan Hägerstens villabebyggelse och Västertorps flerfamiljshus. Parkområdet är 8,4 ha stort, omväxlande kuperat och plant. Till största delen består det av naturmark med hällar och vegetation av blandskog med ek, tall, björk och asp. Markskiktet varierar mellan de torra, lite högre liggande partierna med gräs och frodigt och slygt i de lägre partierna med hallonsnår och nässlor. Parkvägar med belysning genomkorsar en stor del av stråket. Vissa öppna partier finns med klippt gräsmatta och solitära träd.

Målkarakter

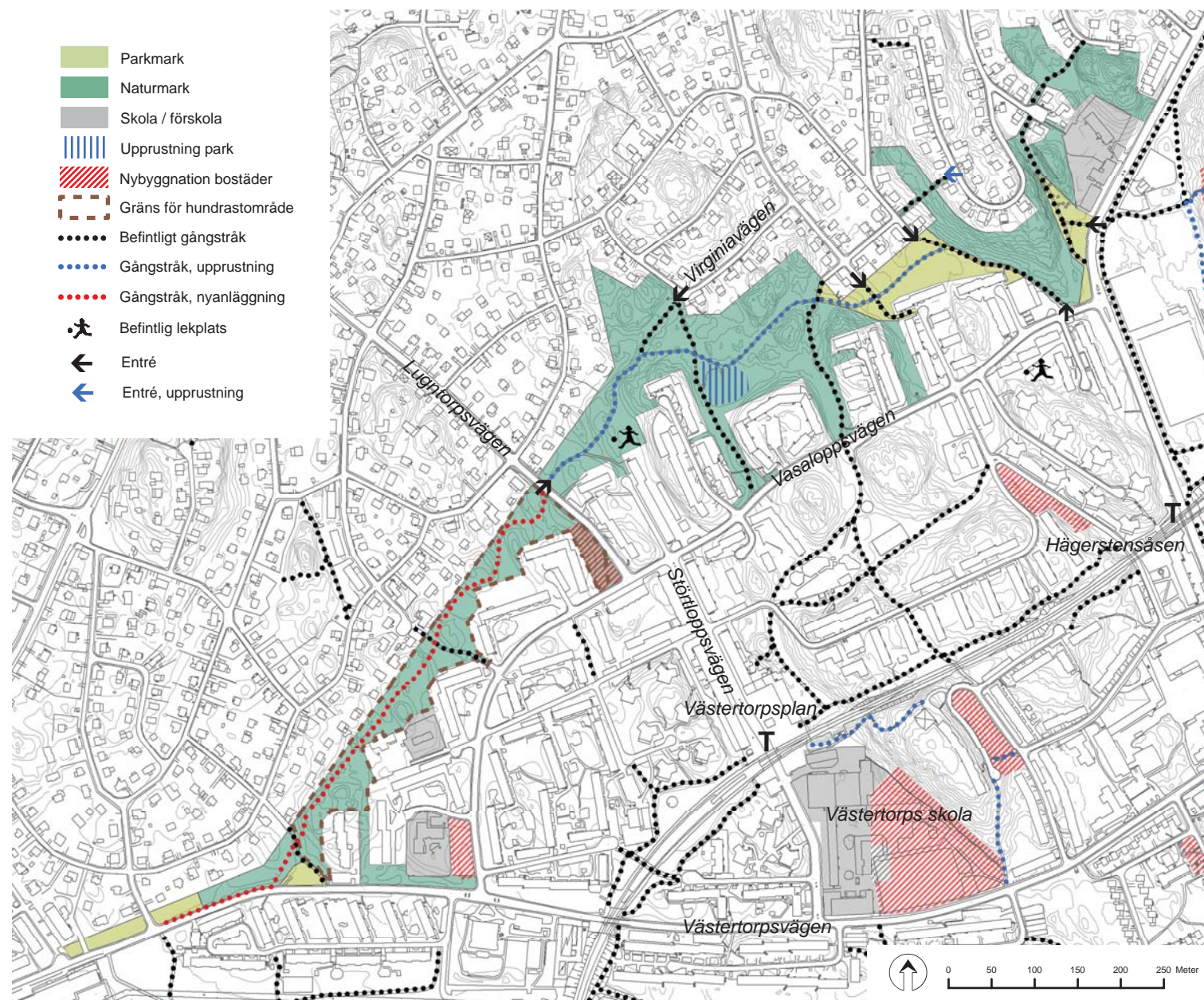
Stadsdelspark - Naturpark

Mål

- Att bevara och förstärka karaktären av grönt promenadstråk med händelser längs stråket
- Att förlänga gångstråket
- Att öka öppenheten i delar av naturmarken som idag är tät för att förstärka karaktär av naturpark

Skötsel

Extensiv / intensiv naturmarksskötsel
Intensiv parkskötsel av öppna ytor

En mindre lekplats finns i stråket. En liten lekplats finns även vid Vasaloppsvägen.

Värden

Sociala värden: Ro, grön oas. Lekplats och naturlek. Viktigt promenadstråk, jogging, hundrastning. Södra delen av naturområdet ingår i ett av stadsdelsförvaltningens utpekade hundrastningsområden.

Analys / brister

Stråket är en grön skärm mellan bostadsområdena men även ett område som försvårar passage. Det genomgående gångstråket slutar vid Lugntorpsvägen och stigar fortsätter på andra sidan. Tillgängligheten till den resterande naturmarken skulle öka om en grusstig anlades som förlängde gångstråket till Västertorpsvägen. Man får då ett grönt gångstråk genom hela Västertorpsstråket, via Mellanbergsparken, Teaterparken och vidare till Midsommarkransen. Västertorpsstråket är delvis tätt med höga träd och hög vegetation på sidorna vilket kan kännas otryggt. I mitten av stråket finns en öppen plats med sittplatser och en mindre lekplats. Den öppna platsen känns övergiven med dagens utformning. Stråket skulle kunna utvecklas med ett annat innehåll på denna öppna plats. Detta skulle också kunna få stråket mer befolkat. Fler aktiviteter och en ökad öppenhet i naturmarken samt ökad prydlighet i form av enhetliga parkarmaturer skulle kunna ge parkstråket mer karaktär av vårdad naturpark.

Den centrala sittplatsen som föreslås upp-rustas

Planer och byggande

I kvarteret Isläggen, korsningen Lugntorpsvägen / Vasaloppsvägen planeras för nya bostäder i form av ett fyravåningshus med ca 20 lägenheter. I kvarteret Isdubben, korsningen Västertorpsvägen / Vasaloppsvägen, planeras också för ett nytt fyravåningshus med ca 20 lägenheter samt för en utbyggnad av befintlig förskola.

Åtgärdsförslag

- Byta ut parkarmaturer till enhetligt utseende med "Stockholmsgrön" stolpe som finns i delar av stråket
- Rusta upp sittplatsen / samlingsplatsen centralt i stråket. Komplettera med någon aktivitet, t ex utegym
- Öppna upp de mest täta partierna närmast gångvägar och frilägg ekar
- Utredda möjligheten att förlänga gångstråket
- Skyltar vid entréer för att öka orienterbarheten.

Öppen gräsyta vid entré från Vasaloppsvägen

Parkväg öster om den centrala sittplatsen

27. Västertorpsparken, Parkleken Lugnet

Beskrivning/ karaktär

Västertorpsparken är ca 5 ha stor och består av naturmarkspartier kring en öppen dalgång norr om Västertorps centrum. I parken centrala dalgång ligger parkleken Lugnet. Man rör sig från torget och uppför trappor, genom ett grönt stråk och är sedan inne i lekparken som ligger omsluten av höjdpartier med grupper av ek tall och björk samt av bebyggelse på södra sidan. Parkleken har ett stort urval lekfunktioner för mindre och mellanstora barn. Här finns olika klätterställning och gungor men även naturlek. En damm finns i borte delen av parken och i samband med den sittplatser under träd och under en pergola.

Lugnets parklek är en av två tillgänglighetsanpassade lekplatser inom området för Parkplan Hägersten. När parken rustades upp år 2004 fick den bland annat en ny handikapptoalett, trappsteg och räcke till dammen för synskadade och rörelsehindrade, samt fallskydd av gummi.

Parkstråk passerar parken mot Västertorpsstråket norrut och mot Västertorpsskolan söderut. Parken innehåller flera exempel på den skulptursamling som finns i Västertorp. Här står bla *Mårten gås* av Edvin Öhrström intill dammen och *Systrar* av Stig Blomberg intill en ekbacke.

Målkaraktär

Kvarterspark - Parkkvarter, stadsdelslekplats

Mål

- Att bevara en parklek med den standard som finns idag
- Att vid framtida upprustningar studera ursprungsritningar av Erik Glemme och studera ursprungsutformning.

Skötsel

Skötselintensiv parkmark
Skötselintensiv naturmark

Historik

Parken ritades ca 1950 av Erik Glemme och Stockholms parkkontor och är ett bra exempel på 1950-talets stadsplanering där dalgångarna lämnades öppna och sparades som parkstråk. Lugnet är en av två kvarvarande bemannade parklekar inom området för Parkplan Hägersten.

Värden

Sociala värden: Grön oas. Lekplats, parklek, vattenlek, bollek och naturlek. Pulkaåkning och spolad skridskobana på vintern. Grillplats. Viktigt promenadstråk passerar parken.

Kulturhistoriskt värde: Miljö av särskild betydelse för Stockholms park- och stadsbyggnadshistoria (Stockholms stadsmuseum).

Skulpturen *Mårten Gås* av Edvin Öhrström. Dammen syns i bakgrunden.

Parkleken Lugnet vid entré från väster.

Analys / brister

Parken har stor betydelse i området som lek- och samlingsplats. Det är den enda större lekplatsen i området och en mycket trivsamt park.

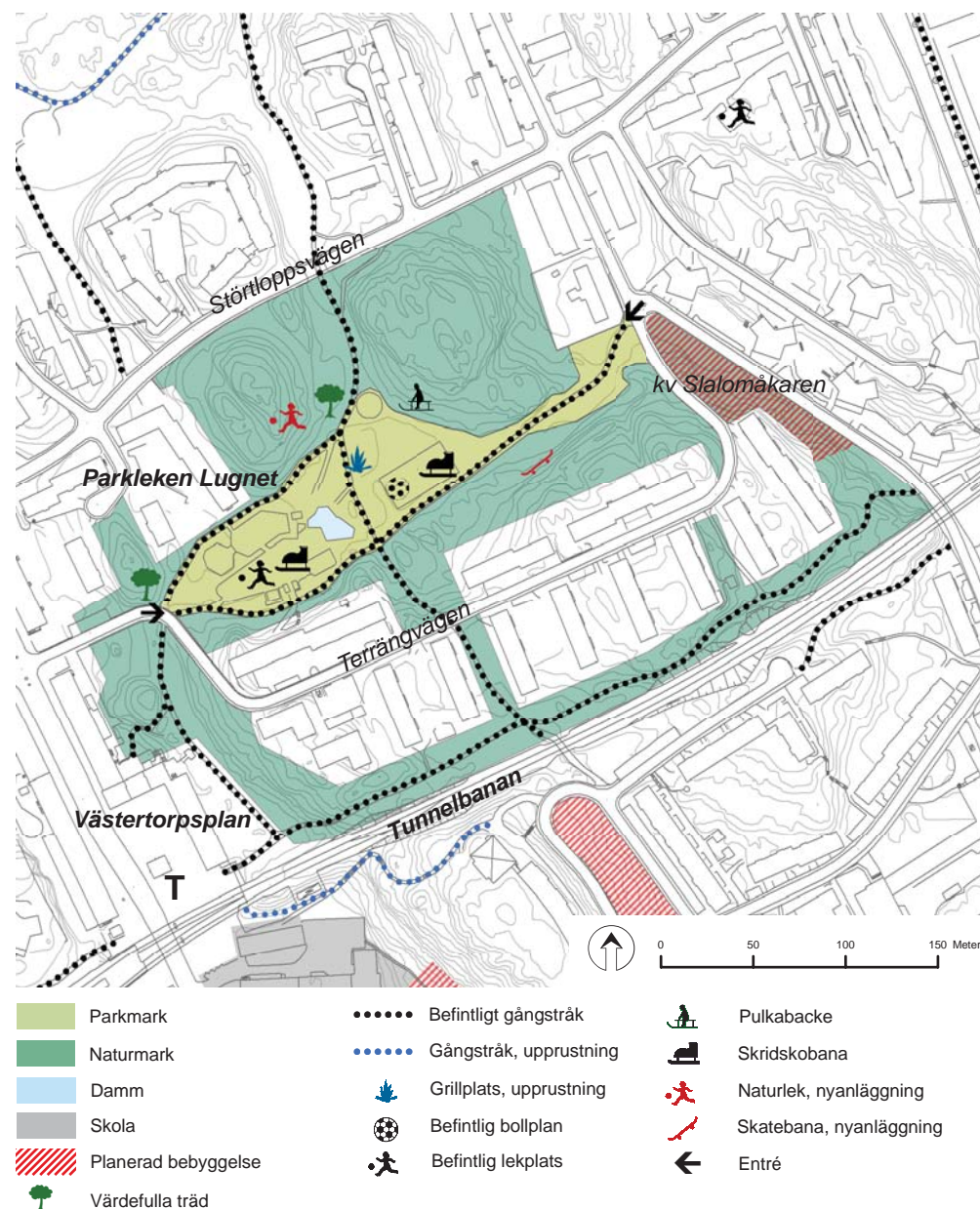
Planer och byggande

Parken kommer att kompletteras med naturlek och ungdomsaktiviteter i form av skatebanor. Bollplanen ska få konstgräs.

I kvarteret Slalomåkaren, i hörnet Skidvägen / Terrängvägen, planeras för nya bostäder i form av ett fyra våningshus med ca 12 lägenheter.

Åtgärdsförslag

- En komplettering av parken med ungdomsaktiviteter i form av t ex skate-rampen är planerad att påbörjas 2007
- Dålig asfalt på parkvägar behöver bytas ut

28. Västertorpsplan

Beskrivning / karaktär

Västertorps torg ligger intill tunnelbanan som går på en bro förbi torget. Platsen har en behaglig skala och en tydlig rumslighet. Byggnader omsluter torget på tre sidor och ett höghus markerar torget i stadsbilden. Små butiker och restauranter ligger i bottenvåningarna. Den omgivande parkmarken letar sig in på torget via trappor och öppningar i husens bottenvåningar. Beläggningen är ett ruttmönster av smågatsten men med betongplattor närmast fasad. Lindar följer ruttmönstret. En oval damm med en stor hängpil är torgets utsmyckning tillsammans med ett antal skulpturer. Sittplatser är förlagda intill dammen. På torget står skulpturer av bl a Erik Grate, Henry Moore och Arne Jones.

Historik

Torget tillkom 1954-1956, och gestaltades av parkavdelningen vid Stockholms Stads Gatukontor. Arkitekt var Erik Glemme.

Västertorpsplan dammen

Målkaraktär

Torg / parktorg

Mål

- Att bevara torgets ursprungliga utformning och karaktär
- Att torget fungerar som en träffpunkt för stadsdelen

Skötsel

Intensiv skötsel

Värden

Sociala värden: Knutpunkt och samlingsplats. Sitta och titta på folk. Torghandel, uteservering, konstupplevelse.

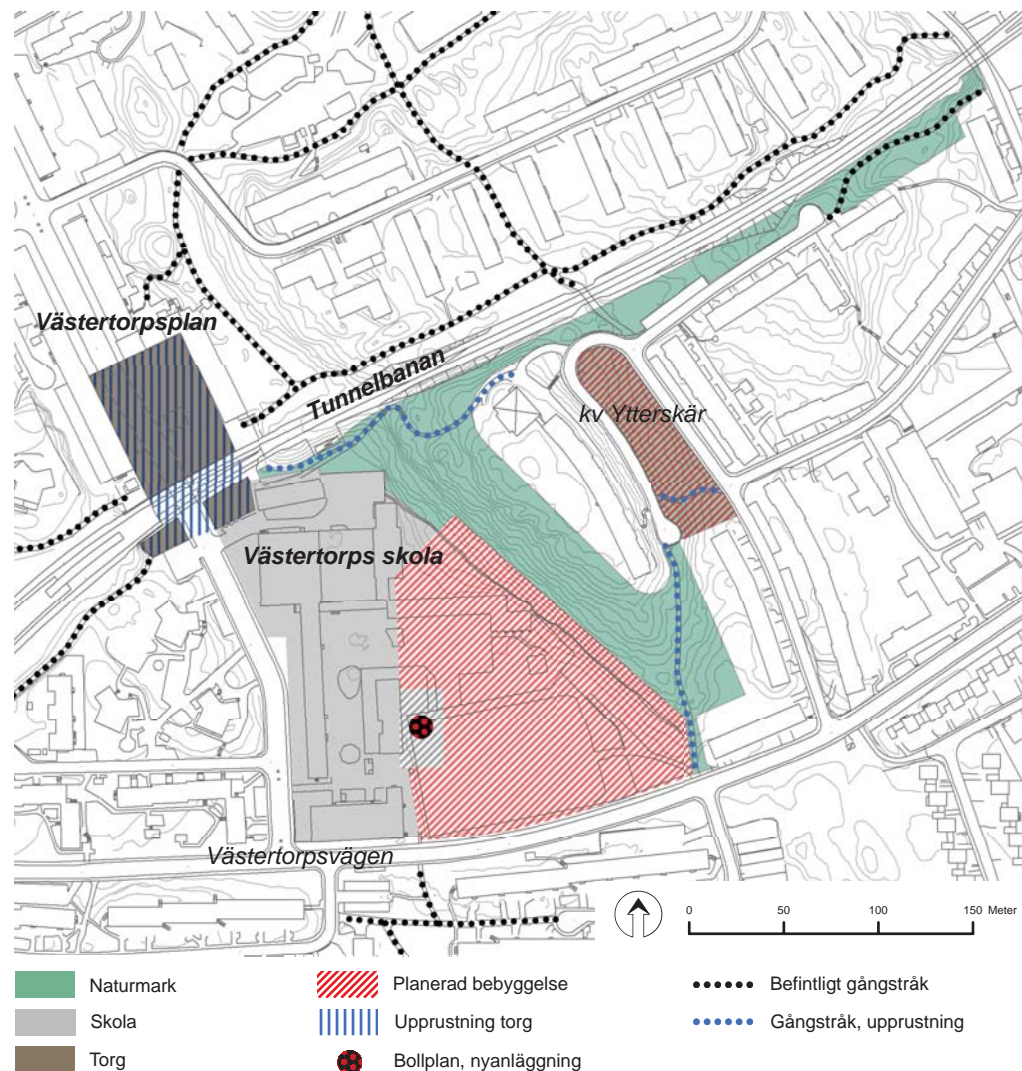
Kulturhistoriskt värde: Miljö av särskild betydelse för Stockholms park- och stadsbyggnadshistoria (Stockholms stadsmuseum).

Analys / brister

Västertorps torg är ett byggnadshistoriskt viktigt torg som är välbevarat till form och innehåll. Torget ser något nedgången ut och en del av lindarna är i dålig kondition. Ett viktigt vårdträd saknas i östra hörnet vid trappan upp till parkstråket.

Planer och byggande

Torget ska rustas upp i samband med bostadsbyggande av kvarteret Iskarnevalen intill Västertorps skola. Torget ska få ny beläggning, nya träd, ny utrustning och ny belysning samt förbättrad tillgänglighet.

Åtgärdsförslag

- Upprustning enligt punkten Planer och byggande ovan

29. Västertorps skola

Beskrivning / karaktär

Området består av ett 3 ha stort naturstråk i slutningen norr om Västertorps skola och bebyggelsen på Snöskostigen. Bebyggelsen ligger på höjden och består av ett punkthus och lamellhus i ljus puts. Naturen i slänten består främst av tall och ek. I de högre partierna finns hällmark. Genom området går en asfalterad och belyst gångväg som leder från tunnelbanan och upp till bostäderna. I slänten på östra sidan om Snöskostigen är vegetationen tätare.

Värden

Sociala värden: Bollspel, naturlek, promenadstråk. Naturlek för skolan.

Analys / brister

Gångstråket leder främst till och från Snöskostigen men har koppling på andra sidan Västertorpsvägen till det stora gång- och cykelstråket längs Södertäljevägen. Armaturer och stolpar längs gångstråken är gamla och slitna. Även naturstråket fortsätter på andra sidan Västertorpsvägen som en grön avskiljare mellan bostadsområdena. Den östra delen av naturmarken är igenväxande och kraftiga rosbuskage växer kring gångstråk på denna sida. Naturmarken är också möjlig lekplats för skolbarnen.

Målkarakter

Kvarterspark - Naturstråk

Mål

- Att bevara naturmark i anslutning till bostadsbebyggelse och skola

Skötsel

Extensiv parkskötsel

Planer och byggande

Intill Västertorps skolgård låg tidigare en stor grusad fotbollsplan som försörjde både närområdet med bollplan och användes av fotbollsklubbar i området. På denna yta uppförs nu fyra lamellhus och i släntfot fyra punkthus i åtta våningar. Inom området byggs även en mindre bollplan eller combiarena. Klubbar hänvisas till Hägerstens bollplan som upprustats med konstgräs.

I kvarteret Ytterskär, vid Snöskostigen, planeras för nya bostäder i form av ett fyra- till femvåningshus med ca 40 lägenheter.

Parkväg intill Västertorps skola

Åtgärdsförslag

- Byta ut armaturer och stolpar längs gångstråket
- Komplettera trappor med ramp för barnvagn och cykel

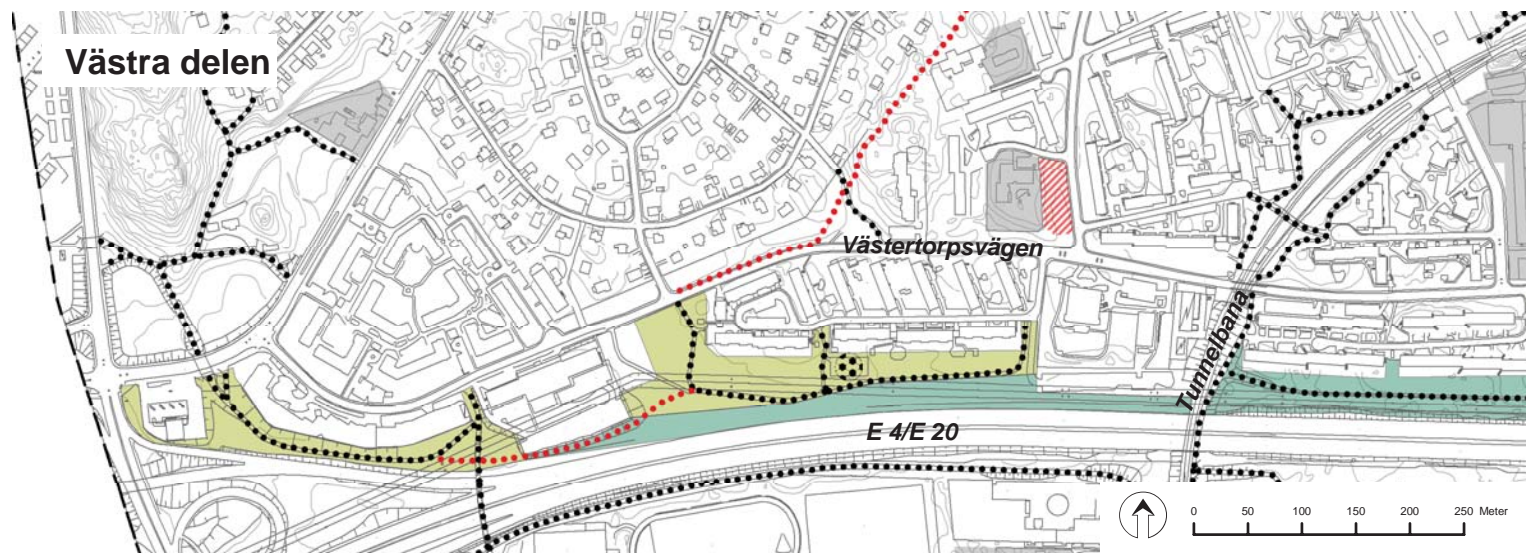
30. Stråk utmed E 4/E 20 och Västertorpsvägen

Beskrivning / karaktär

Området består av ett ca 50-80 m brett naturstråk / parkstråk mellan bebyggelsen i Västertorp och E4/E20. I stråket löper en asfalterad och belyst gång- och cykelväg och parallellt med denna ett kraftledningsstråk. Stråket har österut sin fortsättning i ett höjdparti mellan Personnevägen och radhusen på Bandyvägen. Omväxlande finns en vall eller ett bullerplank som skydd mot trafiken. Parkstråket delas av tunnelbanan och har olika karaktär öster och väster om spåren. På östra sidan består vegetationen av naturmark eller grov ängsmark. Här finns flera exemplar av stora, vackra ekar och tallar. Mot Personnevägen består vegetationen främst av barrskog och hållar. Väster om tunnelbanan har området mer av parkkaraktär med klippta, öppna gräsytor med solitära träd och buskage.

Stor solitär ek nära trafikplats Västertorp

Värden

Sociala värden: Gång- och cykelstråk. Hundpromenader. Stråket är del av ett cykelstråk som leder in mot Stockholms centrum. Området har även värde som skydd och grön avskärmning mot motorvägen.

Analys / brister

Området är kraftigt bullerstört och används framförallt som en snabb transportsträcka för cyklister. Stråket bryts av tunnelbanan och gående och cyklister hänvisas till Västertorpsvägen. Detta gäller även vid parkeringen och hotellet i västra delen av stråket. Möjligheten att binda ihop gång- och cykelstråket vid hotellet bör undersökas.

Västra delen av området har mycket stora klippta gräsytor som inte har så stort värde pga bullerstörningen. Gräsytor närmast bullerplanket skulle kunna övergå till naturmark för att öka avskärmningen mot vägen.

Mellan kvarteren mot Västertorpsvägen finns öppningar med små parker med klippt gräs och fina träd. Dessa är viktiga för stadsbilden. Intill Puckgränd finns en igenväxande grusyta med några bänkar som ser övergiven ut. Ytan används som boulevard.

Planer och byggande

I kvarteret Bandyklubban, korsningen Västertorpsvägen / Personnevägen pågår byggnation av två flerbostadshus. I kvarteret Måldomaren vid Bandyvägen pågår planläggning för att möjliggöra uppförande av radhus.

Målskaraktär

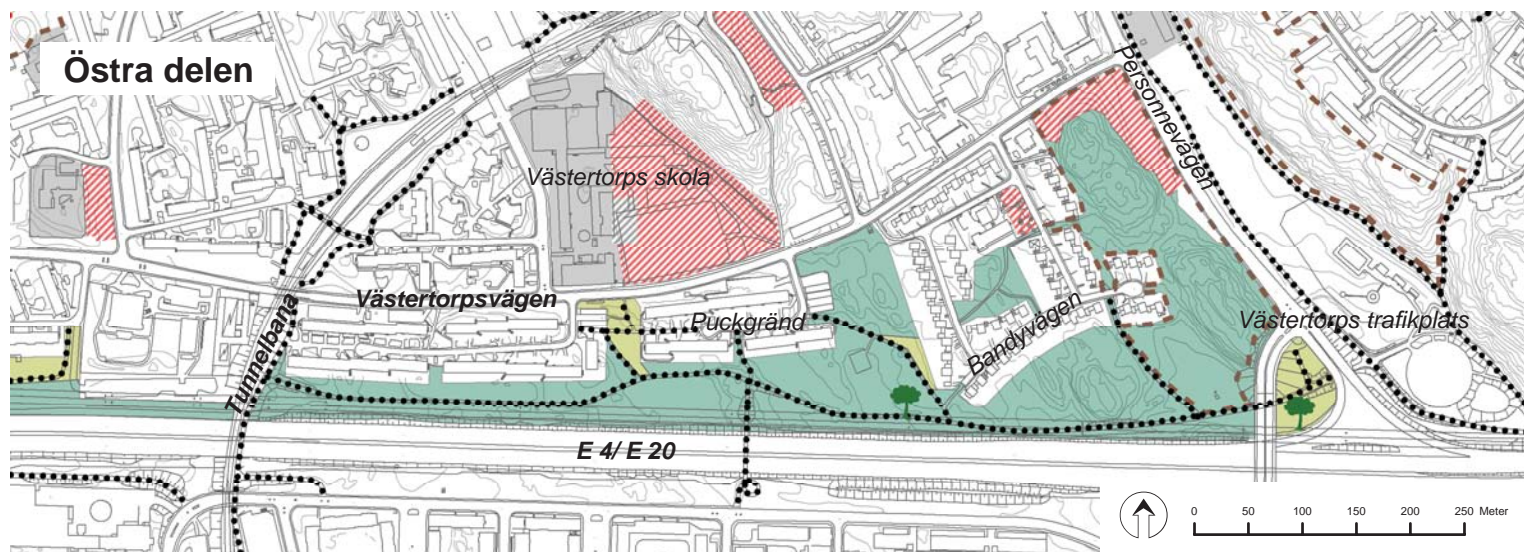
Kvarterspark - Naturstråk

Mål

- Att bevara området som ett viktigt cykelstråk och som en skärm mellan bebyggelsen och Södertäljevägen
- Att bevara naturmarkspartierna som går upp mot Västertorpsvägen som avbrott i bebyggelsen

Skötsel

Extensiv naturmarksskötsel. Mindre ytor med skötselintensiv parkmark.

Gång- och cykelvägen öster om tunnelbanan

E4/E20

Öppning mellan husen sedd från Västertorpsvägen.

Åtgärdsförslag

Västra delen

- Anlägga naturmark på gräsytor närmast bullerplank
- Studera möjligheten att knyta samman gång- och cykelstråket vid parkering och hotell
- Ta bort del av asfalterad väg som slutar i stängsel

Östra delen

- Målning av belysningsstolpar

31. Stråk utmed E 4/E 20 och Elsa Brändströms gata

Beskrivning / karaktär

Utefter E4/E20 och längs Elsa Brändströms gata, löper ett drygt 1,5 km långt stråk som dels består av parkmark, främst klippta gräsytor, och naturmarker med inslag av tall och lövträd. Längs hela parkstråket följer ett viktigt cykelstråk.

Värden

Sociala värden: Stråket är framför allt ett viktigt cykelstråk men utgör även en grön skärm mellan bostadsbebyggelsen på Elsa Brändströms gata och E4/E20. Stråket är alltför bullerstört och enahanda i sin utformning för att ha något värde som vistelseyta.

Målkarakter

Friyta - Cykelstråk

Mål

- Att minska bullerstörningen från E 4/E 20
- Att utveckla karaktären av parkstråk

Skötsel

Skötselintensiv park- och naturmark

Planer och byggande

I och intill kvarteret Motellet (Gyllene ratten) planeras för omfattande nybyggnation vilket kommer att medföra omdragning av gång- och cykelstråket i väster.

Del av regionalt cykelstråk utmed E4/E20.

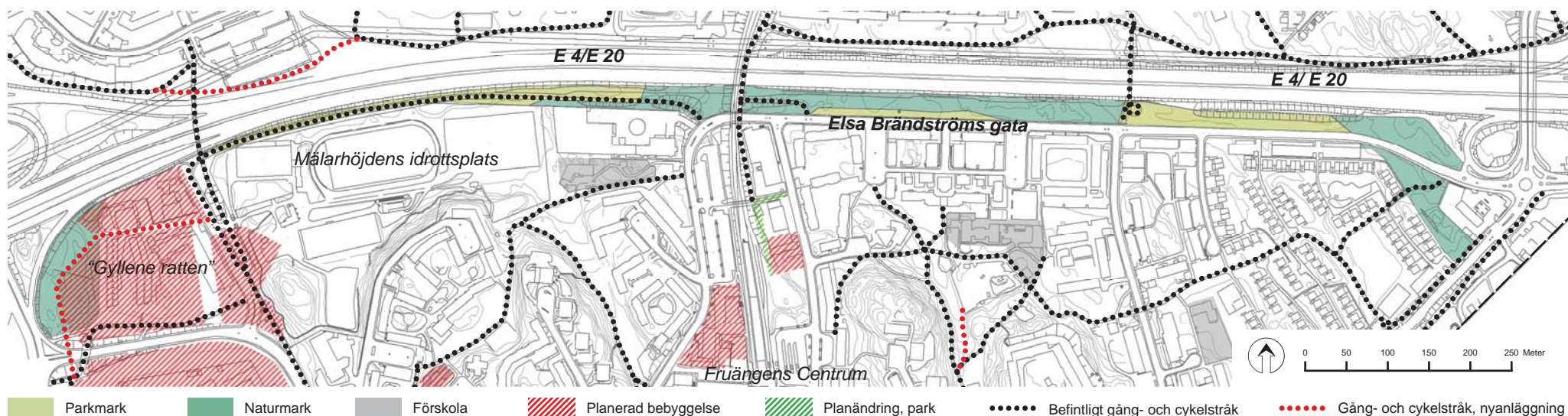
Elsa Brändströms gata

Analys / brister

Cykelbanan längs med Mälarhöjdens idrottsplats saknar bullerskydd och är kraftigt bullerstörd på grund av närheten till biltrafiken på E4/E20. Längs Elsa Brändströms gata finns bullerdämpande plank mot E4/E20. Längs med Elsa Brändströms gata finns dock ingen separat cykelbana.

Åtgärdsförslag

- Komplettering av bullerskyddet mot E4/E20 i västra delen av stråket (Vägverket)

32. Gränsskogen

Beskrivning / karaktär

Parkstråket ligger i gränsen mot Huddinge kommun och utgörs av en skogsbevuxen bergssluttning och nedanförliggande plana gräsytor och trädgångar.

Planer och byggande

Stockholms stad har stora nybyggnadsplaner i anslutning till och inom naturstråket. I kvarteren Motellet, Tåtlägret och Muffen planeras för bostäder, kontor, förskola och även ny parkmark.

Skogskänsla i naturmark

Målkaraktär

Kvarterspark – Naturstråk, med aktivitetsyta och lek

Mål

- Att utveckla karaktären av kvarterspark / naturstråk
- Att skapa nya entréer till naturstråket
- Att bevara det öppna fältet

Skötsel

Extensiv i naturmark
Intensiv på parkmark

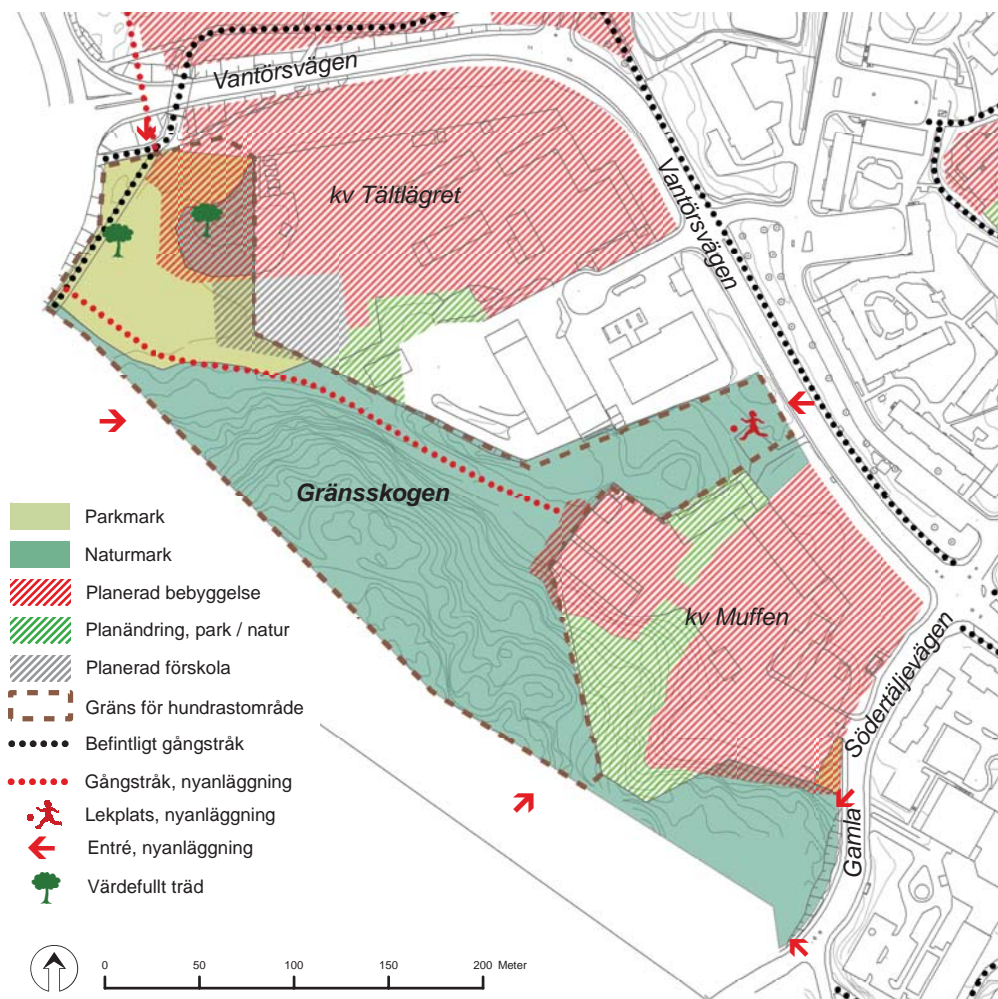
Värden

Sociala värden: Naturmarkerna är en grön oas och ger möjlighet till viss skogskänsla. Det öppna parkrummet ger förutsättningar för aktivitet. Många rastar sina hundar i området och hela naturstråket ingår i ett av stadsdelsförvaltningens utpekade hundrastningsområden. Kring parken löper viktiga gång- och cykelstråk.

Stadsbild: Den trädbevuxna bergssluttningen utgör ett landskapsbildande element. Allt eftersom ny bebyggelse uppförs kring Vantörsvägen kommer naturstråket få en allt viktigare roll som en av få kvartersparker med naturstråkskaraktär i Fruängen.

Analys/ brister

Naturstråket är mycket svårtillgängligt, delvis på grund av topografin men framför allt på grund av avgränsande hägnader och obefintliga entréer. Bland annat behöver kontakten

mot villabebyggelsen i Segeltorp förbättras. En översyn av park- och naturmarkerna i gränsen mellan Stockholms stad och Huddinge kommun bör göras gemensamt av kommunerna. Det öppna fältet ligger något undanskymt men är en av få större, öppna gräsytor i stadsdelen och bör därför bevaras.

Åtgärdsförslag

- Anlägg och markera entréer till stråket
- Bevara aktivitetsytan och de fina tallar och ekar som finns i norra delen av stråket
- Utveckla lekmöjligheter i park och naturmark
- Anlägg gångstråk i parken

33. Karin Boyes gata

Beskrivning / karaktär

Kring radhusbebyggelsen på Karin Boyes gata ligger delar av ett naturstråk som utgör gräns mellan Stockholm stad och Huddinge kommun. Området utgörs av ett ca 20 meter högt, delvis skogsbevuxet berg. Inslaget av hållmarkstallskog är betydande på höjderna. De sydvästra delarna bildar tillsammans med angränsande naturmarker i Huddinge kommun ett ca 3 ha stort sammanhängande naturstråk.

Bergsslutningen mot nordost utgör ett framträdande landskapselement. En trappstig förbinder radhusområdet med nedanförliggande bostads- och parkområden. Nedanför berget ligger en gång- och cykelväg som förbinder Herrängsvägen med gamla Södertäljevägen.

Historik

Området fick sin nuvarande disposition i samband med byggnationen av radhusen på Karin Boyes gata under tidigt 1980-tal.

Trapplopp mellan Karin Boyes gata och Elsa Beskows gata

Skogskänsla i naturmark

Målkaraktär

Kvarterspark - Naturstråk, del av större naturområde

Mål

- Att bevara karaktären av naturstråk
- Att förbättra tillgängligheten till naturstråket

Skötsel

Extensiv parkskötsel

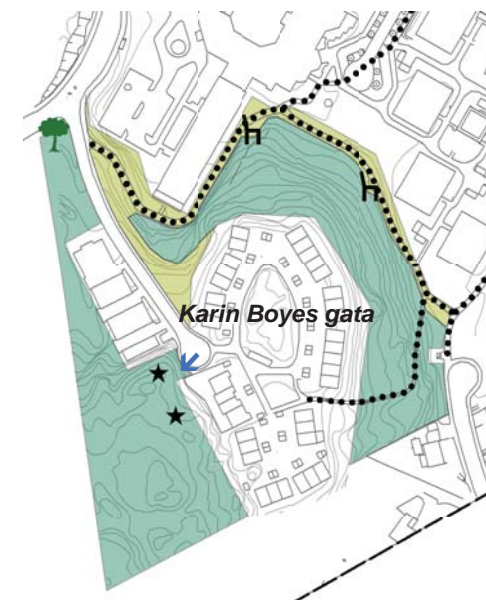
Värden

Sociala värden: Naturmarkerna utgör en grön oas med förutsättningar för ro och naturlek. Möjlighet finns till upplevelse av skogskänsla och fina utblickar.

Kulturhistoriska värden: Uppe på berget finns resterna av militära bevakningsvärn. I kommungränsen mellan Stockholm stad och Huddinge kommun finns en fin ek och en gränssten.

Analys/ brister

Från berget ges möjlighet till fina utblickar över Stockholms södra förorter. Naturmarkerna är dock svårtillgängliga från stockholmsidan. Bergssidorna är branta och det finns inga markerade stigar eller entréer. Vid vändplanen på Karins Boyes gata saknas en trappa / anordnad entré till naturmarkerna. Som det är nu hasar man sig ner eller klättrar uppför slänten.

0 50 100 150 Meter

Parkmark	Befintligt gångstråk
Naturmark	Befintlig sittplats
Värdefullt träd	Entré, upprustning
Utsikt	

Åtgärdsförslag

- Anlägg entré till naturmarkerna vid vändplan Karin Boyes gata

34. Elsa Beskows gata

Beskrivning / karaktär

Mellan bostadsområdet Elsa Beskows gata och villabebyggelsen i nordvästra Herrängen ligger en mindre kvarterspark. De centrala delarna utgörs av något kuperad och skogsbevuxen naturmark, i sydväst finns ett flackare parkparti som är under igenväxning. I parken finns rester av husgrunder, terrasseringar och ett betydande inslag av trädgårdsväxter och fruktträd. I västra kanten av parken löper en viktig gångväg som förbinder intilliggande bostadskvarter med Fruängsskolan och Fruängens centrum.

Historik

Stora delar av området lades ut som parkmark i samband med planläggningen av Fruängen på 1950-talet. Området fick sin nuvarande disposition i samband med planläggningen och byggnationen av bostadsbebyggelsen på Elsa Beskows gata under tidigt 1980-tal. Då byggdes även förskolan vid Vantörsvägen. Fram till dess låg två villafastigheter och ett växthus i sydvästra delen av den nuvarande parken.

Värden

Sociala värden: Parkrummet är en grön oas med förutsättningar för ro, samvaro och naturlek. Parken nyttjas främst av boende i intilliggande bostadskvarter men många passerar förbi området.

Målskäraktär

Kvarterspark - Parkkvarter med inslag av trädgårdsväxter

Mål

- Att bevara och förstärka karaktären av parkkvarter med inslag av trädgårdsväxter
- Att utveckla möjligheterna till lek

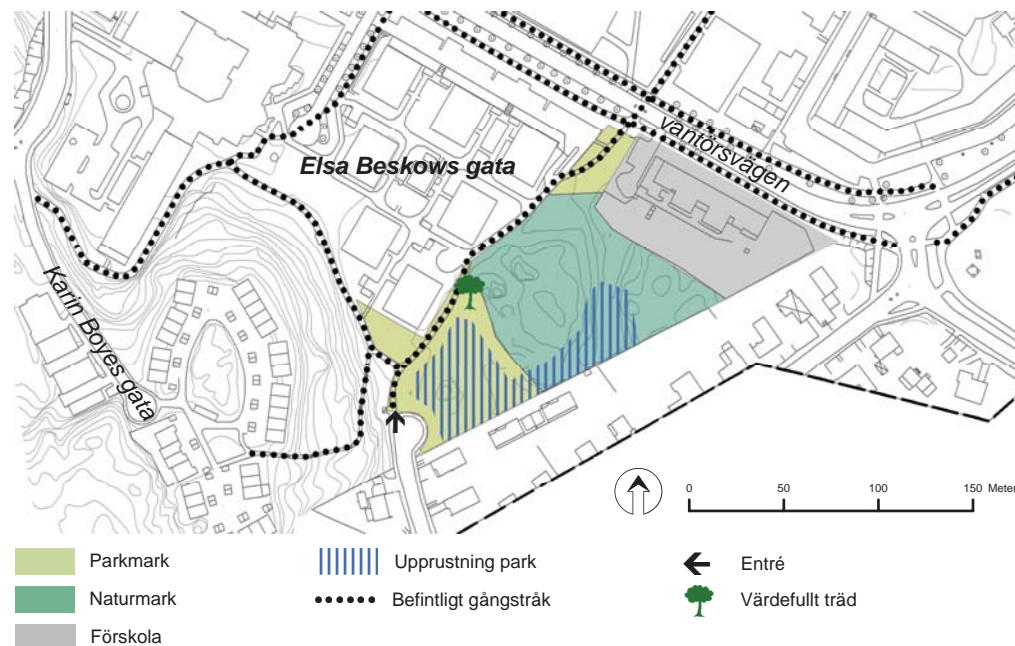
Skötsel

Intensiv parkskötsel

Kulturhistoriska värden: De spridda trädgårdsväxter och fruktträd som utgör resterna av tidigare villatomter och växthusanläggning på platsen är ett trevligt och vackert inslag i parken. Vid en upprustning och förnyelse av parken bör denna historik beaktas.

Analys / brister

Parken är mycket viktig för de kringboende och stora delar av parken används som lekområde. Det byggs kojor och hängs upp lekutrustning i många av träden. Parken är delvis igenvuxen och intill villatomterna ligger stora högar av ris och grenar. Den sydvästra delen har låtits växa igen till ett slyigt och svårnyttjat område. En allmän röjning och upprustning behövs.

Lekglädje

Åtgärdsförslag

- Slyröj och öppna upp den sydvästra delen av parken
- Anlägg öppna gräsyta/ängsmark
- Röj skräp och trädgårdsavfall i naturmarkerna. Skapa en gemensam kompost / uppsamlingsplats för trädgårdsavfall

35. Vantörsvägen

Beskrivning / karaktär

Utefter Vantörsvägen löper ett smalt parkstråk som främst utgörs av gräsytor och de trädader som planterats längs delar av vägsträckan. På nästan hela sträckan mellan Mickelsbergsvägen och Fruängsgatan är vägen på ömse sidor kantad av björkalléer. I nordväst utvidgar sig parkrummet och relativt stora, öppna gräsytor kantar vägen. Här har nya trädader av *Prunus* planterats längs med gång- och cykelvägarna. Här finns också fina ekbestånd.

Parallellt med Vantörsvägen följer viktiga gång- och cykelstråk.

Historik

Vantörsvägen är en av de längsta gatorna i söderort.

Målkaraktär

Friyta - Parkgata

Mål

- Att utveckla karaktären av alléplanterad huvudgata med promenad- och cykelstråk.

Skötsel

Intensiv parkskötsel

Planer och byggande

Stockholms stad har stora nybyggnadsplaner (Gyllene ratten) för den nordvästra delen av Vantörsvägen, från korsningen med Fruängsgatan och västerut.

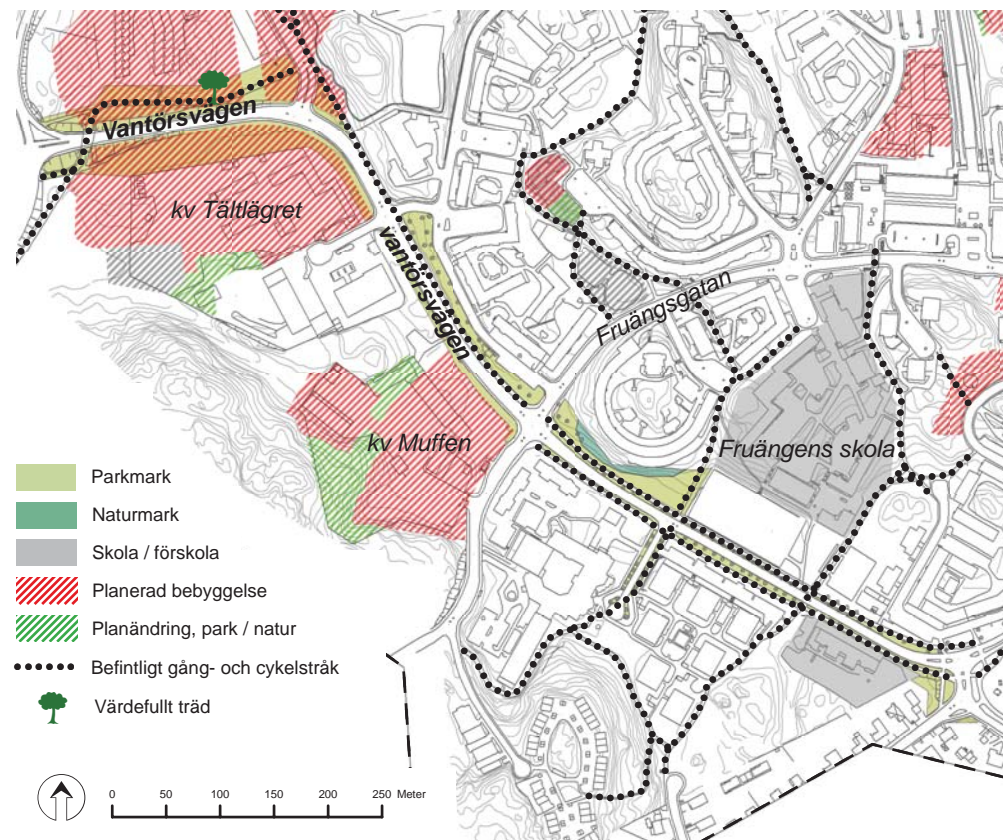
Värden

Sociala värden: Stråket är framför allt ett viktigt gång- och cykelstråk. I nordväst används de öppna ytorna för både bollspel och hundrastning.

Stadsbild: Allteftersom ny bebyggelse uppförs intill Vantörsvägen kommer vägen att få en allt viktigare roll som sammanlänkande stadsgata.

Analys / brister

I öster ger stråket ett slitet och tråkigt intryck, i väster är stråket mycket mer tilltalande och välkomnande.

Björkallén i höjd med Fruängens bollplan

Befintligt gång- och cykelstråk vid Gyllene ratten

Åtgärdsförslag

inga

36. Mickelsbergsvägen

Beskrivning / karaktär

Utefter Mickelsbergsvägen, mellan Vantörsvägen och cirkulationsplatsen vid Brandstationen, löper ett parkstråk som till stora delar utgörs av de lönnalléer och klippta gräsytor som kantar vägsträckan. I stråket, parallellt med Mickelsbergsvägen, följer viktiga gång- och cykelstråk.

I den västra delen kantas vägen av ganska bredkroniga lönnar i svagt böljande gräsytor vilket ger stråket ett relativt parkliknande intryck. I den mellersta delen består alléplanteringen på norra sidan vägen av dubbla träd-rader. Tillsammans med de klippta gräsytor och rosenbuskagen som återkommer mot bostadshusen ger det gång- och cykelvägen en lummig och trevlig inramning.

I norra delen, fram till brandstationen, har Mickelsbergsvägen mer karaktären av genomfartsväg. Parkstråket är smalare, alléplanteringarna enkelsidiga, träden mindre och rosenplanteringarna små, vilket bland annat innebär att gång- och cykelvägen upplevs som mer utsatt för biltrafiken.

Målkaraktär

Friyta - Parkgata, gång- och cykelstråk

Mål

- Att utveckla karaktären av alléplanterad huvudgata med promenad- och cykelstråk

Skötsel

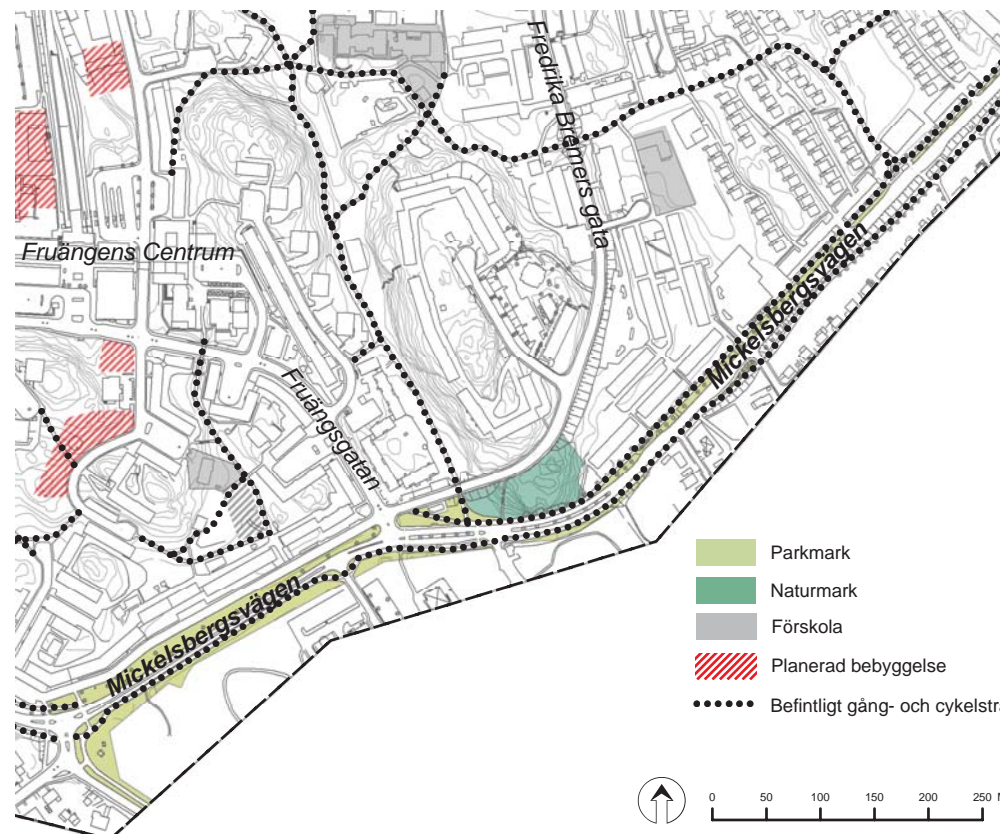
Intensiv parkskötsel

Värden

Sociala värden: Stråket är framför allt ett viktigt gång- och cykelstråk och utgör till viss del en grön skärm mellan intilliggande bostadsbebyggelse och Mickelsbergsvägen. För närboende används parkstråket också för hundrastning. Stråket är alltför bullerstört för att ha något värde som vistelseyta.

Analys / brister

Parkstråket utgör i sin mellersta del en mycket trevlig inramning kring gång- och cykelvägen som följer Mickelsbergsvägen. Stråket och gång- och cykelvägarna är dock förhållandevis bullerstörda på grund av biltrafiken. Närheten till vägen och trafikbullret upplevs dock inte lika störande i de mer lummiga och tätbevuxna delarna av stråket. Det finns inga sittplatser utefter stråket.

Lönnallé och gångstråk utmed Mickelsbergsvägen

Åtgärdsförslag

- Komplettera lönnallén ända fram till cirkulationsplatsen vid brandstationen

37. Solfjädern

Beskrivning / karaktär

Solfjädern utgörs av ett ca 5 ha stort parkstråk som löper kring bebyggelsen på höjden vid Eva Bonniers gata och Kata Dalströms gata, i Fruängens västra del. I sydvästra delen av parken finns en större lekplats och en intilliggande förskola. Stråket har karaktären av en naturanpassad kvarterspark där bergsslutningarna bevarats som naturmarker. Här dominerar lövträd men det finns ett betydande inslag av tall. Hela stråket har en variation i rumslighet, de lägre partierna utgörs av svagt böljande, öppna gräsytor, på sina ställen mer som öppna gläntor. Längs stråket finns även flera mindre lövdungar och planterade buskage. Mot den intilliggande bebyggelsen finns ofta en avskärmande trädriddå.

Parken har ett centralt läge i Fruängen. Genom parken löper gång- och cykelstråk vilka förbinder parken och lekplatsen med omgivande bostadskvarter, Fruängens centrum och Fruängsskolan. Mindre gångvägar och trappstigar ansluter. Gång- och cykelvägen mot centrum och mot Fruängsskolan passerar trafikseparerat under Fruängsgatan respektive Eva Bonniers gata i de för Fruängen så karaktäristiska hästskoformade tunnarna.

Målskäraktär

Kvarterspark - Parkstråk, lekplats

Mål

- Att förstärka och utveckla karaktären av kvarterspark
- Att behålla och förstärka de varierande rumsbildningarna i parken
- Att förstärka sambandet mellan lekplatsen och det övriga parkstråket
- Att rusta upp och bygga ut lekplatsen

Skötsel

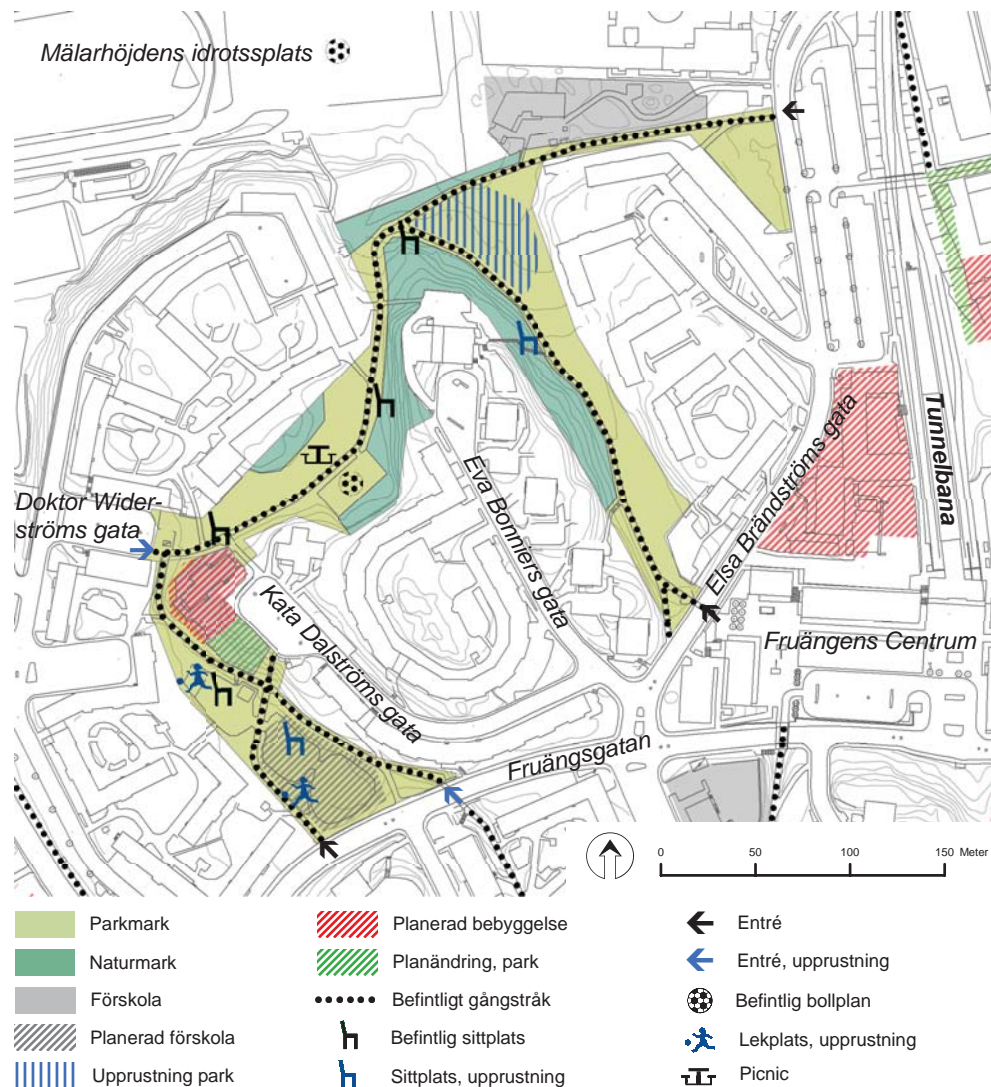
Intensiv park- och naturmarksskötsel

Historik

Området lades ut som parkmark i samband med att västra delarna av Fruängen planades i början av 1950-talet. Bebyggelsen norr om Fruängsgatan grupperades kring den centralt belägna Solfjäders lekplats.

Planer och byggnad

Stockholms stad har planer på att ersätta befintlig förskola vid Kata Dalströms gata (kv Locknålen) med en ny förskola invid Fruängsgatan. Förskoletomten föreslås sträcka sig mellan Fruängsgatan och befintlig gångväg, som går tvärs över lekplatsen. På förskolans nuvarande plats föreslås ny bostadsbebyggelse och del av förskoletomten överförs till park. Nuvarande lekplats minskas i storlek och förläggs i sin helhet väster om gångvägen. Intilliggande parkmark renoveras och upp-rustas.

Öppet parkrum i stråkets norra del

Lekplatsen med grusplan invid Fruängsgatan

Värden

Sociala värden: Genom parkstråket löper för stadsdelen viktiga gång- och cykelstråk. Parkstråket är en grön oas och ger möjlighet till samvaro, ro och till viss del naturlek. Det finns en mindre grusplan för bollspel. Solfjäders lekplats ger möjlighet till lek, bollspel och samvaro.

Analys/ brister

Parkstråket följer på ett varierat och trevligt sätt i dalsänkorna mellan bostadsbebyggelsen. Parken verkar välanvänd. Området närmast centrum är utsatt för hårt slitage och kraftigt nedskräpat.

Lekplatsen är sliten och ger intryck av att vara under avveckling men ska enligt kommunens planer rustas upp. Med tanke på lekplatsens centrala läge i stadsdelen bör en utbyggnad av lekplatsen kunna diskuteras.

Kontakten och kopplingen mellan lekplatsområdet och resterande delar av parkstråket är svag. Parkens entréområde vid Doktor Widerströms gata domineras av en mindre transformatorstation och gångvägarna löper inte i varandra. Hela området kring lekplatsen och entréområdet vid Doktor Widerströms gata är i behov av en allmän och genomgripande upprustning.

Åtgärdsförslag

- Rusta upp och bygg ut lekplatsen till en stadsdelslekplats
- Förstärk kontakten mellan lekplatsen och det övriga parkstråket
- Öka skötselnivån invid Fruängens centrum
- Parkstråket kan med fördel kompletteras med blomsterprakt, lökväxter och boule-bana

38. Kerstin Hesselgrens park, Parkleken Vippan

Beskrivning / karaktär

Kerstin Hesselgrens park utgörs av ett ca 5 ha stort natur- och parkstråk strax öster om Fruängens centrum. Stråket utgörs av trädbevuxna bergsslutningar och mellanliggande låglänta dalsänkor med klippta gräsytor. En större lekplats dominerar det centrala parkrummet. Till storlek är parken en kvarterspark men fungerar som stadsdelspark.

Genom parken löper flera viktiga gång- och cykelvägar. Vägen i öst-västlig riktning förbinder Fruängens centrum med bostads- och parkområdena i öster, vägen i nord-sydlig riktning förbinder Långbroparken med Fruängens norra delar. Gång- och cykelvägarna strålar samman i det centrala och öppna parkrummet där Vippans parklek finns. Vippan är en traditionell parklek, bemannad dagtid. Sommartid finns en plaskdam och på vintern spolas en isbana. I anslutning till parkleken finns odlingar av olika slag. Intill Vippan ligger en större förskola som nyligen utvidgats.

Historik

Området lades ut som parkmark i samband med att västra delarna av Fruängen planlades i mitten av 1950-talet. Bemannade parklekar introducerades för första gången i Vasaparken i Stockholm på slutet av 1930-talet. Inom

Målskäraktär

Stadsdelspark - Naturpark och parkstråk, parklek

Mål

- Att utveckla Kerstin Hesselgrens park till en mindre stadsdelspark
- Att bevara och utveckla parkleken
- Att förstärka kontakten med Långbro park
- Att förbättra tillgängligheten till parken för funktionshindrade
- Att skapa förutsättningar för ungdomsaktiviteter i parken

Skötsel

Skötselintensiv park- och naturmark

området för parkplan Hägersten finns idag två parklekar; Vippan och Lugnet.

I Fruängen har framstående kvinnor fått ge namn till bland annat gator och parker. Kerstin Hesselgren blev Sveriges första kvinnliga riksdagsledamot i första kammaren. Hon var expert på socialpolitiska frågor såsom arbetarskydd, kvinnors rättigheter och barns välfärd. Bland mycket annat var hon Sveriges delegat vid Nationernas Förbund under mellankrigsåren.

Värden

Sociala värden: Genom parkstråket löper för stadsdelen viktiga gång- och cykelstråk. Park- och naturstråket är en grön oas och ger möjlighet till samvaro och ro. Det finns en mindre

grusplan för bollspel. Vippans lekplats, parklek och intilliggande bollplan ger möjlighet till bollek, lekplats, naturlek, parklek, vattenlek och samvaro. Vinteraktiviteter som skridskoåkning och pulkaåkning. I direkt anslutning till lekplatsen ligger en förskola.

Analys / brister

Lekplatsen ligger fint placerad i det öppna parkrummet. Den bemannade parkleken, isbanan och plaskdammen är en stor kvalitet för hela stadsdelen och är mycket viktig att bevara. Vippan är en viktig träffpunkt för både

mindre barn, skolbarn och småbarnsföräldrar. För äldre barn och ungdomar saknas naturliga mötesplatser och aktivitetsytor. Tillgängligheten till parken är god, gång- och cykelvägar är asfalterade och löper i förhållandevis plan terräng. Skyltningen till parken, och framför allt lekplatsen, skulle kunna förbättras.

Promenad- och cykelvägarna är mycket välanvända och ger goda möjligheter till både naturupplevelse och avkoppling. På sina ställen är vegetationen dock mycket tät i naturmarkerna och promenadstråken kan där upplevas

Plaskdammen i parkleken Vippan

som mörka. Det gäller främst i östra delen av parken. Södra delen av parken upplevs tyvärr mest som en transportsträcka.

Hela stråket, från Fredrika Bremers gata till bollplanen, är i behov av en allmän översyn och upprustning. Naturmarkerna behöver kompletteringsplanteras eller ges en mer anlagd parkkaraktär för att tillföra stråket mervärden. Förslagsvis kan marken/skötseln av marken väster om stråket övergå till bostadshusen.

Flera av de intilliggande bostadsfastigheterna har satt upp stängsel i fastighetsgräns. Detta förklarar intrycket av sammanhängande natur-

och parkmarker. För upplevelsen av parken vore det önskvärt att dessa staket och stängsel tas ned och det åter blir en "osynlig" övergång mellan privat och offentlig mark.

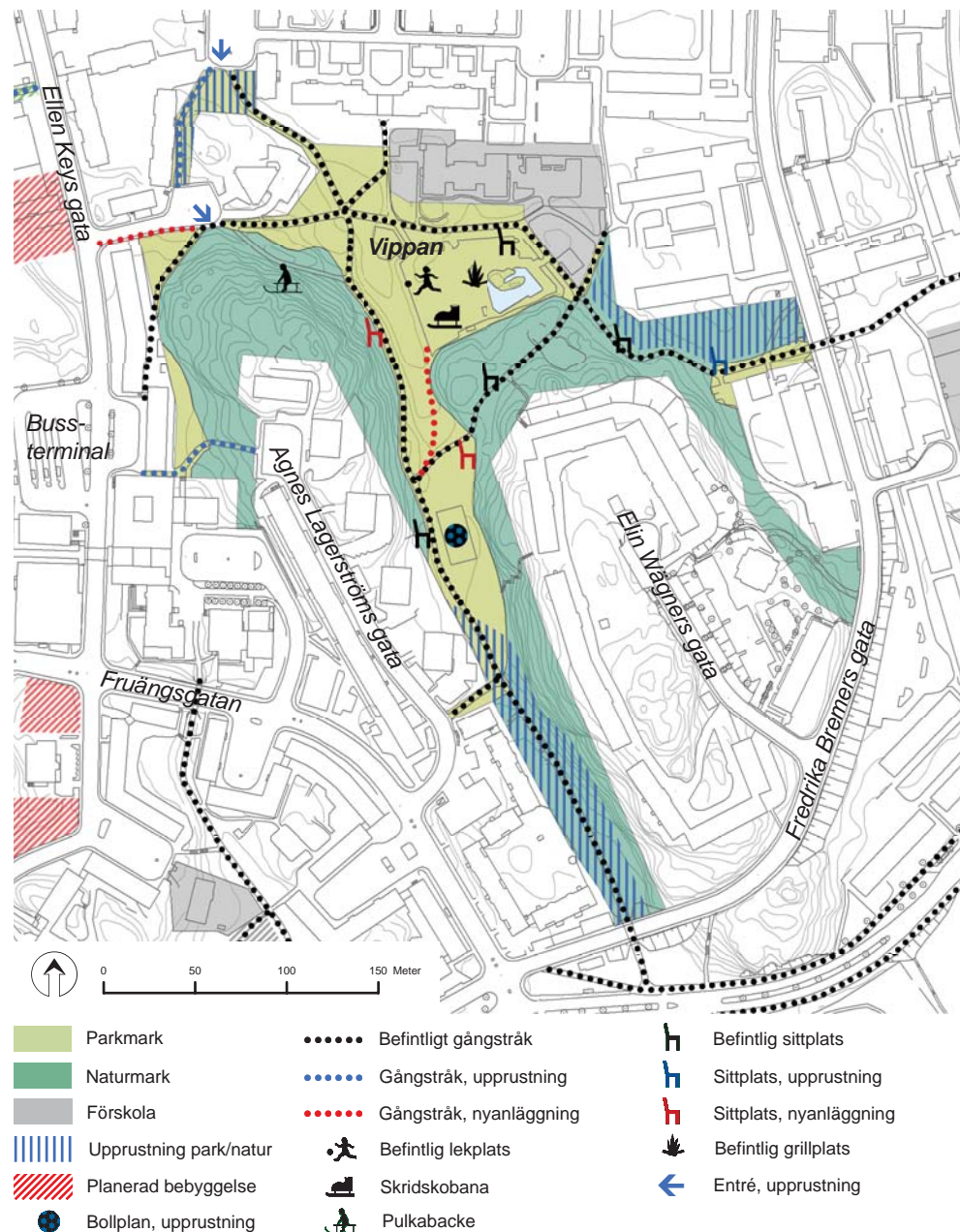
Bollplan i parken

Sittplats under ekarna

Åtgärdsförslag

- Rusta upp promenadstråket och entréområdet i norr
- Slyrj och öppna upp naturmarkerna något i öster, mellan bostadshusen och gångvägen
- Kompletteringsplantera längs gång- och cykelstråket i söder
- Komplettera lekplatsen med utrustning för äldre barn och ungdomar
- Komplettera med nya sittplatser i öppna lägen utefter gångstråken
- Anlägg ny gångväg mellan bollplanen och lekplatsen
- Rusta upp bollplanen
- Rusta upp ytskiktet i plaskdammen

39. Klockhatten

Beskrivning / karaktär

Klockhatten är en 1,6 ha stor kvarterspark i östra Fruängen. Parken utgörs av en T-fomad öppen gräsyta som sträcker sig mellan Mickelbergsvägen och den för stadsdelen genomgående gång- och cykelvägen. Centralt i parken ligger en mindre inhägnad lektyta och en förskola.

Parken ingår i en rad öppna parkrum som ligger mellan bebyggelsegrupperingarna öster om centrum. Klockhatten ligger mellan ett enhetligt trevånings flerfamiljshusområde i väster och ett homogent rad- och kedjehusområde i öster. I öster utgör kedjehusens enhetliga häckplanteringar en sammanhållande avslutning av parken. I nordväst finns också en karaktäristisk björkplantering. I öster finns inte samma gestaltade gräns. Mot Mickelbergsvägen ligger en större parkeringsplats och i gränsen mot parken står en rad med stora popplar.

Historik

Klockhatten och den intilliggande parken Kvarnhagen anlades i början på 1960-talet, i samband med utbyggnaden av villa-, rad- och parhusbebyggelsen i östra Fruängen. Markplaneringen i området utfördes av trädgårdsarkitekt Arne Segerros.

Målkaraktär

Kvarterspark - Parkkvarter

Mål

- Att utveckla karaktären av parkkvarter

Skötsel

Skötselintensiv parkmark

Värden

Sociala värden: Parkrummet är en grön oas. Lekplatsen och den stora öppna gräsytan ger förutsättningar för samvaro, lek och bollek. I direkt anslutning till parken ligger en förskola. Parken nyttjas främst av boende i området.

Analys / brister

Den inhägnade lektytan/lekplatsen i nordöstra delen består av en asfalterad yta, gungor och en ensam sandlåda. Det hela ser ut att vara under avveckling. Parkrummet är öppet och bristen på planteringar och lekutrustning ger ett tråkigt intryck. Förskolan vänder sin baksida mot gång- och cykelvägen vilket ser trist ut. Förskolans koppling mot parken är svag. Intill gångstråket har nyligen planterats några mindre kastanjeträd. Fortsatt upprustning av ytorna intill gångvägen och förskolan behövs.

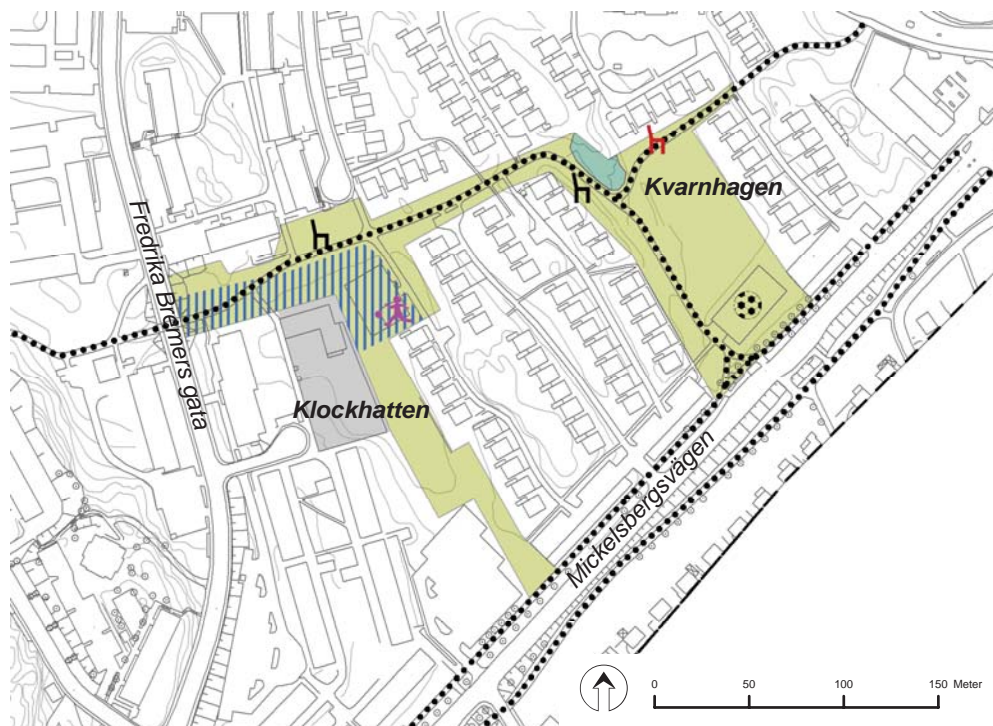
Aktivitetsfält i Klockhatten

Lekplats i Klockhatten

Åtgärdsförslag

- Avveckla lekplatsen
- Rusta upp ytorna intill gångvägen och förskolan
- Förbättra kontakten mellan park och förskola

	Parkmark		Befintligt gångstråk		Befintlig sittplats
	Naturmark		Upprustning park		Sittplats, nyanläggning
	Förskola		Befintlig bollplan		Lekplats, nedläggning

Kejdehusbebyggelse i området

Kvarnhagens gröna parkrum

40. Kvarnhagen

Beskrivning / karaktär

Kvarnhagen är en mindre kvarterspark om 0,8 ha i östra Fruängen. Parken utgörs av ett väl avgränsat rektangulärt parkrum i form av en öppen gräsyta med mindre grupper av träd i nordvästra delen. Formspråket är rent och materialen i parken få. Parken ligger inne i ett homogent bostadsområde bestående av rad- och kedjehus, alla med enhetliga häckplanteringar vilket skapar en stram och sammanhållande inramning kring parken. I söder, mot Mickelbergsvägen, avskärmas parkrummet av en inhägnad bollplan och bakomliggande trädridå.

I norra kanten av parken löper ett gång- och cykelstråk som förbinder omgivande bostadsområden med centrum. En mindre gångväg följer i parken västra kant.

Målspråk

Kvarterspark - Parkkvarter

Mål

- Att bibehålla karaktären av parkkvarter

Skötsel

Skötselintensiv parkmark

Värden

Sociala värden: Parkrummet är en grön oas och det relativt avskilda läget och det väl avgränsade parkrummet ger möjlighet till ro och samvaro. Den öppna ytan och bollplanen ger förutsättningar för såväl lek som bollek. Parken nyttjas främst av boende i området.

Kultuhistoriskt värde: Kvarnhagen är ett fint exempel på en väl bibehållen mark- och parkplanering från 1960-talet.

Analys / brister

Parken ger ett välskött och prydligt intryck. I nordvästra delen av parken är asfalten i gångvägen ojämn på grund av rotgenomslag. Det finns endast en sittplats i parken.

Åtgärdsförslag

- Komplettera med ny sittplats

41. Fruängens Centrum

Beskrivning / karaktär

Fruängens centrum är uppbyggt kring Fruängens tunnelbanestation och utgörs av modernistiskt utformade handels- och serviceinrättningar i två plan. En bussterminal finns också i anslutning till centrum. Torgbildningen består av fyra mindre torg, av vilka tre förbinds genom en öppen butiksgata. Ett av torgen ligger i ett övre plan och är knutet till den centrala torgbildningen med trappor.

Alla torgbildningarna är strama i sin utformning och har stor andel hårdgjorda ytor. Vackra och välhållna stenmurar är ett karaktäristiskt inslag i centrum och längs de gångvägar som leder till intilliggande parker och bostadsområden. Ett annat karaktäristiskt inslag i gestaltningen är de hästskoformade tunnlarna, som förbinder gång- och cykelstråken med centrumtorgen. Det finns flera skulpturer i centrum. På centrumtorget står *Fruängsfontänen*,

Västra torget med vattenkonst och klippta lindar

Målskärhet

Torg (handel och samvaro)

Mål

- Att bevara torgkaraktären
- Att förbättra kontakten med intilliggande parker och bostadsområden

Skötsel

Intensiv skötsel

utförd av Bertil Johnson och på västra torget står bronsskulpturen *Fruarna*, utförd av Willy Gordon. Båda skulpturerna restes 1968.

Historik

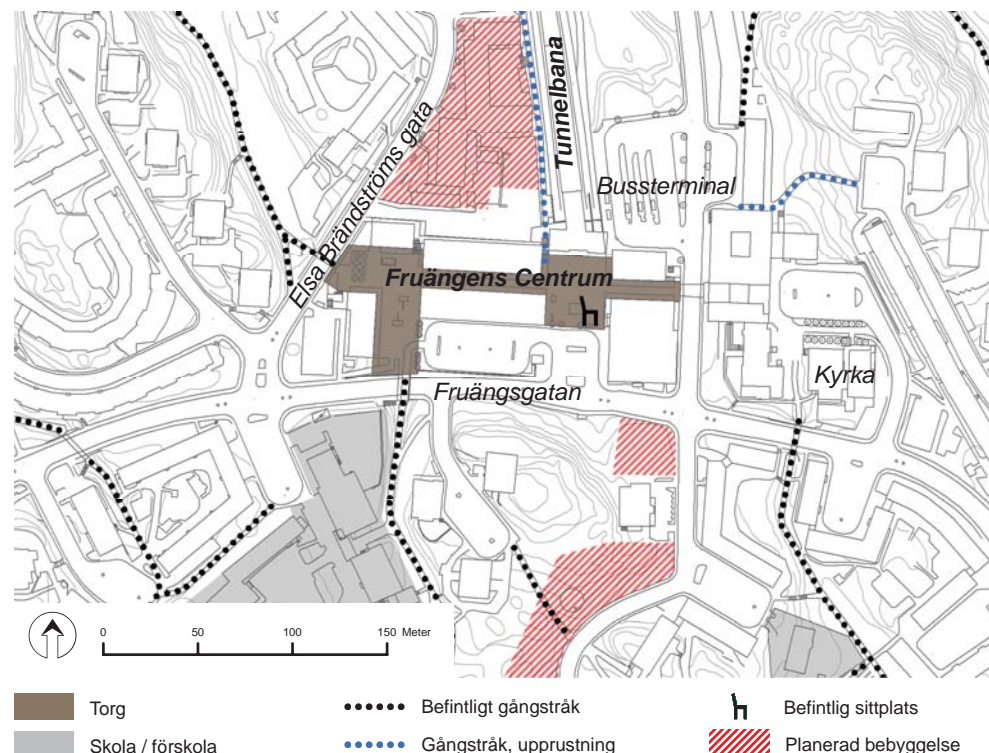
Fruängens centrum invigdes 1961. Byggnaderna i centrum är uppförda av AB Stockholmsbyggen och ritade av Åke Östin på Svenska Riksbyggens arkitektkontor.

Värden

Sociala värden: Samvaro, folkliv, torghandel, uteservering, konstupplevelse.

Fruängstorget med vattenkonst och torghandel

Planer och byggande

Ny bostadsbebyggelse planeras och uppförs på flera håll intill centrum, främst genom förtätning i befintliga miljöer.

Åtgärdsförslag

- Förtäta gång- och cykelstråken som löper mellan centrum och intilliggande parker och bostadsområden, särskilt mot nordost.
- Upprusta planteringar och komplettera med blomsterprakt

42. Fruängens skola

Beskrivning / karaktär

Parken utgörs till stor del av de naturmarker och friytor som finns mellan Fruängens skola och omgivande bostadskvarter. Stråket är till stora delar uppbyggt kring de gång- och cykelvägar som löper på ömse sidor om Fruängsskolans skolgård, mellan Vantörsvägen och centrum.

Naturmarkerna består mestadels av äldre tallar och yngre lövträd. Där finns berg i dagen men också morän. Markerna används för naturlek. Mot Vantörsvägen finns planare mark och klippta gräsytor.

Historik

Fruängsskolan uppfördes mellan 1957 och 1959 efter ritningar av Ture Ryberg. Skolgården utgörs delvis av en naturpark med bevarad blandskog.

Planer och byggande

Ny bostadsbebyggelse uppförs i korsningen Fruängsgatan / Ellen Keys gata. För kvarteret Plymen har ett planarbete påbörjats för att möjliggöra ny bostadsbebyggelse i form av två punkthus. Bebyggelsen kommer att innebära ingrepp i naturmarkerna.

Målkaraktär

Kvarterspark - parkstråk, friyta

Mål

- Att förstärka och utveckla karaktären kvarterspark
- Att bevara naturmarkerna och utveckla möjligheterna till naturlek
- Att förstärka kontakten med parkstråken och naturmarkerna söder om Vantörsvägen

Skötsel

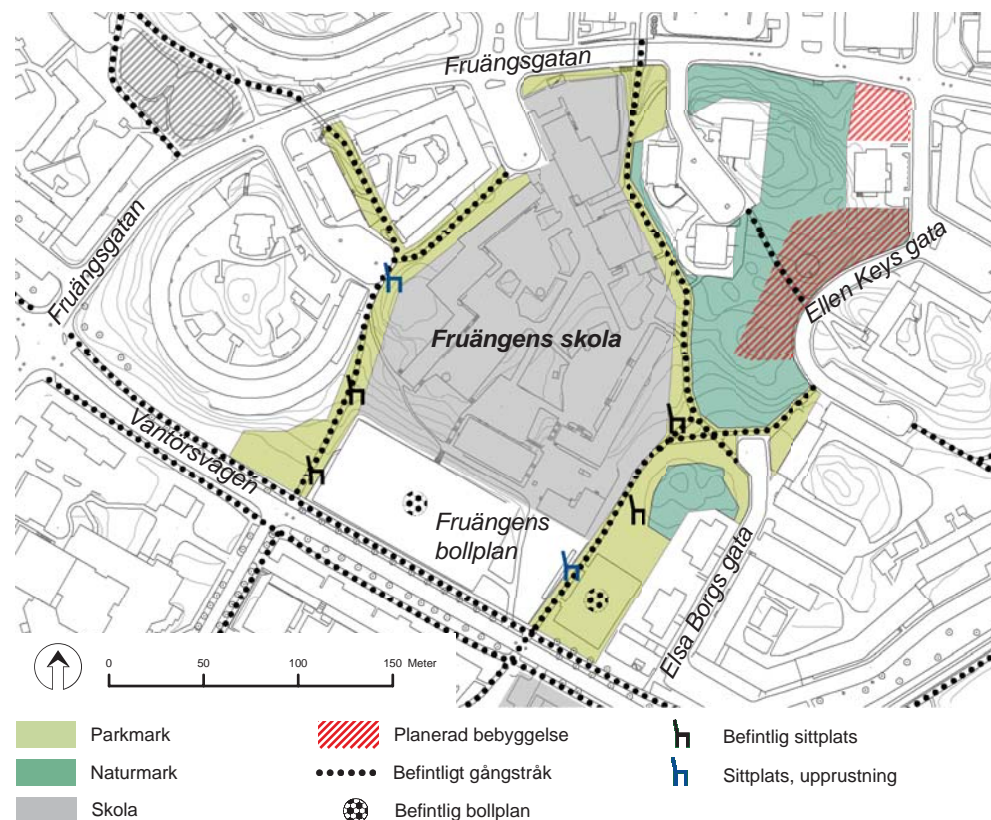
Skötselintensiv park- och naturmark

Värden

Sociala värden: Viktigt promenadstråk. Grön oas. Naturlek, bollspel. Lek och ungdoms-plats.

Analys/ brister

Naturmarkerna är välanvända och bör bibehållas. Stråkets koppling mot bostadsområdena och naturmarkerna söder om Vantörsvägen bör förbättras.

Gångstråk mot Vantörsvägen

Fruängens skolgård

Åtgärdsförslag

- Byt ut slitna och skadade parkbänkar

43. Solhatten

Beskrivning / karaktär

Solhatten är en kvarterspark med inslag av både plana gräsytor och mer kuperad naturmark. Parkrummet är öppet med klippta gräsytor. Sydvästra delen är mer lummig med stora lövträd. Centralt i parken finns en redskapslekplats, sittplatser och förskolan Ellen Key. I anslutning till lekplatsen och förskolan finns en större öppen gräs- och grusyta som planterats med enstaka kastanjetråd.

Parken har ett centralt läge i Fruängen och genom parken löper två gångstråk vilka förbinder parken med omgivande bostadskvarter och Fruängens centrum.

Historik

Området lades ut som parkmark i samband med att de sydöstra delarna av Fruängen planlades i början av 1950-talet. Parkområdet har med åren minskats något i väster och fick sin nuvarande disposition i samband med att förskolan Ellen Key byggdes i början av 1980-talet.

Värden

Sociala värden: Viktigt promenadstråk. Ro, grön oas. Lek och ungdomsplats. Närmast bostäderna skyddade gräsytor för samvaro och lek. Parken ligger omgiven av bostadshus och i direkt anslutning till lekplatsen ligger förskolan Ellen Key.

Målskäraktär

Kvarterspark - Parkstråk, lekplats

Mål

- Att förstärka och utveckla karaktären kvarterspark
- Att bygga ut och upprusta lekplatsen
- Att bibehålla kontakten med bostadshusen i sydväst

Skötsel

Skötselintensiv park- och naturmark

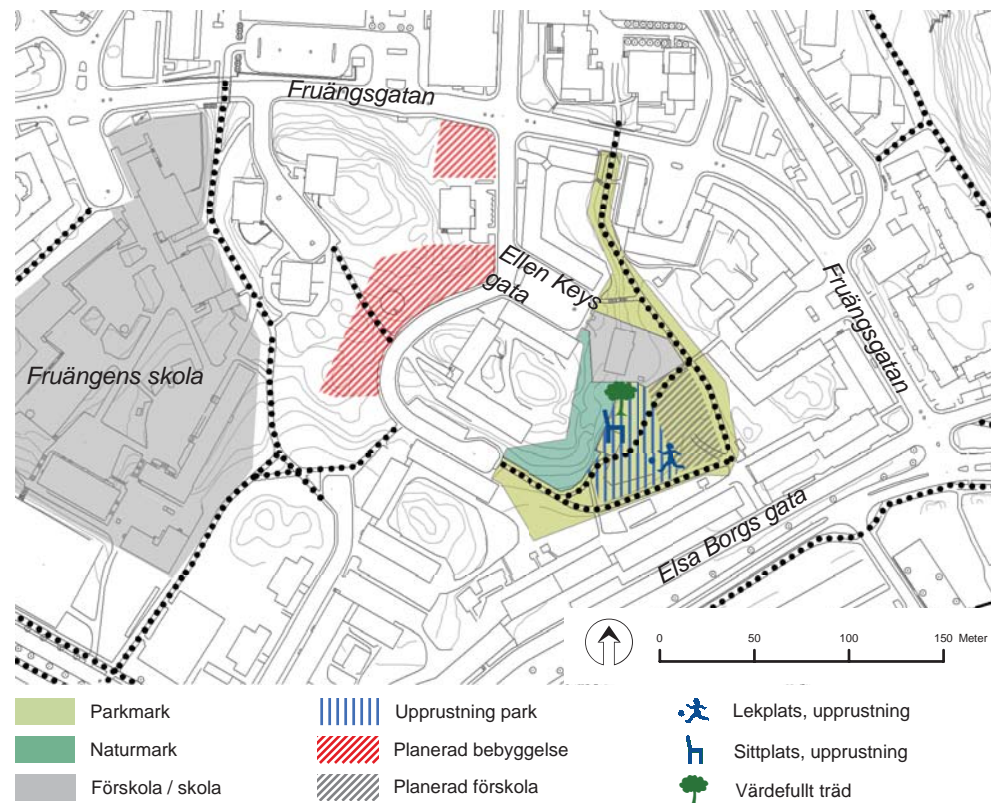
Planer och byggande

En utbyggnad av förskolan planeras i parkens centrala delar.

Analys / brister

I sydvästra delen går parken på ett trevligt sätt in mot bostadshusen. I östra delen är övergången inte lika mjuk. Lekplatsen ligger skyddad nedanför berget och en stor ek ger identitet åt platsen. Parkens läge i stadsdelen och kontakt med centrala gångstråk gör lekplatsen tillgänglig för många barn. Lekplatsen verkar också fylla en funktion som träffpunkt för ungdomar.

Tyvärr är lekplatsen sliten och lekutrustningen begränsad. Sittplatserna under eken är nedklottrade och brända vilket förtar intrycket.

Solhattens lekplats

Åtgärdsförslag

- Rusta upp parkmarken
- Bygg ut lekplatsen och komplettera lekutrustningen
- Förstärk kontakten mellan förskolan och lekplatsen
- Rusta upp sittplatserna

Referensmaterial

Norrmalms parkplan, plan för utveckling och skötsel av Norrmalms parker. Stockholms stad. Koncept 2007.

Områdesprogram 1997 för Hägersten, Stadsbyggnadskontoret

Parkplan Tensta Hjulsta. Stockholms stad, Markkontoret. 2006.

Parkplan Vantör. Stockholms stad, Markkontoret. 2006.

Sociotophandboken, planering av det offentliga uterummet med Stockholmarna och sociotopkartan. Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret. SBK 2003:2.

Sociotopkarta, del 1. Stadsdelsområde Hägersten. Stockholms stad. 2003.

Stadsdelarnas utveckling, Hägersten, Samråd om förslag till Översiktsplan 96 för Stockholm, Stadsbyggnadskontoret

Stockholms grönkarta

Stockholms grönstruktur, Stockholms översiktsplan 99

Stockholms parkprogram, Handlingsprogrammet 2005-2009 för utveckling och skötsel av Stockholms parker och natur. Stockholms stad. 2006.

Stockholm utanför tullarna, Nittiosju stadsdelar i ytterstaden. G Söderström red. Stockholmia förlag. 2003.

Stockholms unika ekmiljöer. Förekomst, bevarande och utveckling. Ekologigruppen AB. Stockholms stad. 2007.

Stockholms årsringar, en inblick i stadens framväxt. M Andersson, N Monastra. Stockholmia förlag. 1997.

Västertorps skulpturer, en rundvandring i och omkring Västertorpsparken. Hägerstens stadsdelsförvaltning. 1997.

Webbsidor

<http://www.stockholm.se>

<http://planer.sbk.stockholm.se>